

Fraflytningsanalyse

Bornholms Regionskommune

Januar 2024



Indhold

Hovedkonklusioner og anbefalinger	3
Baggrund for undersøgelsen	7
1. Karakteristik af fraflyttere	10
2. De unge	13
3. Fraflytningsårsager	17
4. Oplevelse af Bornholm og behovsfaktorer ifm. bosætning	26
5. Tilbageflytning	32
6. Økonomisk potentiale ved fastholdelse	38
Metode	46
Bilag	51

Hovedkonklusioner og anbefalinger

Bornholm kan fastholde borgere ved at skabe flere jobmuligheder – særligt til højtuddannede

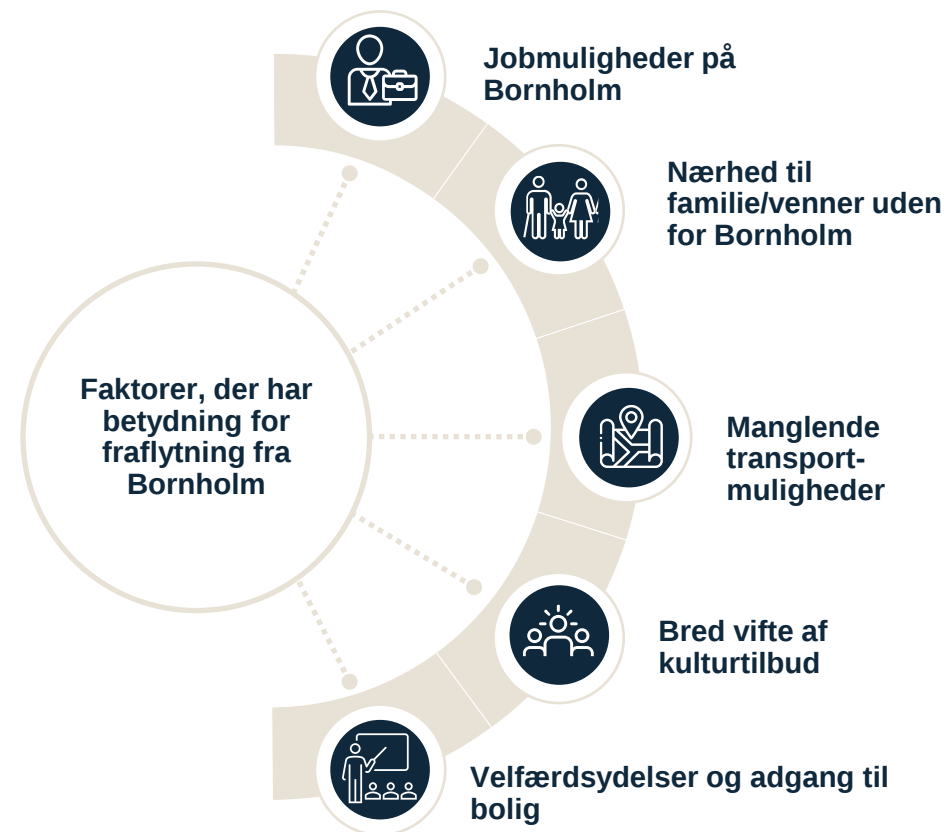
Fraflytning fra Bornholm

Der er mange faktorer, der spiller ind, når borgere vælger at fraflytte en kommune. På tværs af fraflyttere fra Bornholm vælger to-tredjedele mere end én fraflytningsårsag. 22 pct. svarer, at deres fraflytning skyldes årsager specifikt knyttet til Bornholm, mens 40 pct. siger, at fraflytningen primært er relateret til forhold uden for Bornholm.

De primære fraflytningsårsager afhænger af respondentens alder og livssituation. Ikke overraskende angiver størstedelen af de unge fraflyttere, at de flytter for at uddanne sig. For størstedelen af borgere mellem 30 og 50 år er manglende jobmuligheder på Bornholm den primære årsag til flytning. For borgere over 50 år handler flytningen om afstand til nære relationer – deres børn er måske flyttet fra øen, og de flytter altså for at komme tættere på børn og børnebørn.

Blandt fraflyttere kan 30 pct. forestille sig at flytte tilbage til Bornholm. Særligt de unge vil gerne tilbage og stifte familie på Bornholm. De har selv haft en tryk og dejlig barndom, som de ønsker at videregive til deres børn. Flere af dem udtrykker dog bekymring for ikke at kunne finde et job eller opbygge en karriere på øen. Dette understøttes af, at de unge fraflyttere, der bliver tilbageflyttere, i mindre grad har en lang videregående uddannelse.

Uddannelsesmuligheder og (særligt) afstand til familie og venner er svært for Bornholm at påvirke direkte. Men der er en række tiltag Bornholm kan gøre for at fastholde borgere. I kan øge tilknytningen til Bornholm ved flere og forskelligartede kulturtilbud og mulighed for offentlig transport rundt på øen. Borgere i alle aldre fortæller, at der mangler aktiviteter og mulighed for at mødes på tværs af øen. Fraflyttere forbinder Bornholm med natur og ro, og det er også faktorer, der er vigtige, når man skal vælge et sted at bo. Men andre basale faktorer skal også være på plads – job og offentlig transport er områder, hvor Bornholm særligt kan sætte ind.



Nedenfor ses hovedkonklusioner og anbefalinger til at minimere fraflytning fra Bornholm

1 Unge fraflyttere bekymrer sig om fremtidige jobmuligheder på Bornholm

Konklusion

For unge fraflyttere er den primære fraflytningsårsag uddannelse i en af de store studiebyer. Det ses også, at det primært er her, de unge flytter til. Særligt København er attraktiv.

79 pct. af unge mellem 18-29 år svarer, at de er flyttet fra Bornholm pga. manglende uddannelsesmuligheder. I kvalitative interviews udtrykker de dette som naturligt, men fortæller også, at de er bekymrede for, om de kan få job tilbage på Bornholm.

Anbefaling

Forsikr og kommuniker til de unge om jobmuligheder med forskellige uddannelses typer på Bornholm.

Hav særligt fokus på jobmuligheder for personer med længerevarende uddannelser.

Overvej hvorvidt man skal samarbejde med uddannelsesinstitutioner om at tilbyde flere muligheder på Bornholm.

2 Nærhed til familie og venner samt manglende jobmuligheder er væsentlige fraflytningsårsager

Konklusion

Nogle af de fraflytningsårsager, der scorer højest, synes ikke at være direkte beslægtet til en kommunens primære opgaver. Størstedelen af fraflyttere over 30 år angiver nærhed til familie og venner samt manglende jobmuligheder som årsag til at de er fraflyttet Bornholm.

Det er vigtig viden for Bornholms Regionskommune, som kan forsøge at imødekomme udfordringerne ved fx at samarbejde med det lokale erhvervsliv samt sikre transport til og fra øen af høj kvalitet.

Anbefaling

Overvej virksomhedsrettede indsatser, der stimulerer arbejdsmarkedet.

Sikr stabil og prisvenlig transport til og fra Bornholm.

Hav fokus på at tilbagetrække flest mulige unge efter endt uddannelse, så deres forældre ikke flytter med dem fra øen senere.

3 Bornholm-specifikke fraflytningsårsager

Konklusion

Manglende tilknytning til Bornholm angives også som en fraflytningsårsag. Det gælder for en femtedel af borgere over 30 år. De uddyber, at det kan være svært at skabe kontakt til nye bekendtskaber, fordi der er få kulturelle tilbud og dårlig offentlig transport.

I de kvalitative dybdeinterviews, uddyber børnefamilier, at der mangler kulturelle tilbud til dem udover det basale. Alle målgrupper uddyber, at kultur og offentlig transport fungerer bedst i højsæsonen med turister og ellers nedprioriteres.

Anbefaling

Fokuser på at udvikle flere typer af kulturelle tilbud. Hav særligt fokus på tilflyttere uden partner og børn.

Forbedr den offentlige transport på Bornholm.

Sikr de lokale stabil og prisvenlig offentlig transport hele året.

Nedenfor ses hovedkonklusioner og anbefalinger til at minimere fraflytning fra Bornholm

4 Opfattelse af Bornholm

Konklusion

Nogle af de vigtigste parametre for bosætning – tryghed og natur – er også noget Bornholm i høj grad forbindes med. Det er positivt.

Men god infrastruktur, gode uddannelses- og jobmuligheder og en bred vifte af kulturtilbud er også vigtige for borgere, når de skal bosætte sig. Dette er dog parametre, som Bornholm i relativt mindre grad forbindes med, sammenlignet med, hvor vigtigt det er for borgerne.

Anbefaling

Kommunikation om Bornholms fordele – tryghed og natur - er vigtigt.

Prioriter indsatser inden for infrastruktur, uddannelse, job og kultur.

Hav øje for variationer i forskellige aldersgruppers prioriteter.

5 Tilbageflytning

Konklusion

Knap en tredjedel af fraflyttere finder det sandsynligt, at de engang i fremtiden igen bosætter sig på Bornholm. For unge gælder det halvdelen. Det tyder altså på, at Bornholm stadig har et positivt image blandt fraflyttere, og at de kan tilbagetrækkes til Bornholm.

En femtedel af de bornholmere, der flyttede fra øen i 2014 bor i dag igen på Bornholm.

Anbefaling

Overvej indsatser rettet mod fraflyttere allerede ved fraflytning – afskedsbrev fra kommunen eller lignende.

Fokuser på at tilbagetrække unge med lange videregående uddannelser. De vil gerne tilbage, hvis de kan få et job.

6 Økonomisk gevinst ved fastholdelse

Konklusion

Fraflytning medfører et nettotab, der i 2023 opgøres til 12,9 millioner kroner, svarende til 18.504 kr. per fraflytter. Den største nettotab ved fraflytning er blandt borgere med lang videregående uddannelse, og videregående uddannelser i det hele taget.

Børnefamilier giver samlet set et nettotab til kommunekassen, mens de har børn, mens borgere mellem 54-58 år er den aldersgruppe med største nettobidrag.

Anbefaling

Der er en klar økonomisk gevinst ved at minimere fraflytningen, hvilket bør indgå i overvejelserne i prioriteringen af offentlige services.

Fokuser på at fastholde og tilbagetrække personer med en (lange) videregående uddannelser. Det er her der er det største nettotab ved fraflytning.

Baggrund for undersøgelsen

Med viden om hvad fraflyttere vægter i deres bosætning, kan Bornholms Regionskommune fokusere på indsatser, som tiltrækker og fastholder borgere



Ambition

Bornholms Regionskommune har en politisk vision om at have 42.000 indbyggere på Bornholm i 2028 mod de i dag 39.000. Dette indbyggertal er centralt for at sikre et tilstrækkeligt skattegrundlag, der er forudsætningen for at udvikle og opretholde et kommunalt serviceniveau for borgere og virksomheder på Bornholm.

Bornholms Kommune har en positiv nettotilflytning ([Befolkningsprognose 2024](#)), og har haft det siden 2016. Det betyder, at flere borgere flytter til kommunen, end der flytter væk. Kommunen medvirker altså umiddelbart positivt til at tiltrække borgere. Denne positive udvikling dækker især over en stor positiv nettoindvandring, hvor særligt mange indvandrere fra Ukraine er kommet til Bornholm.



Udfordringer

Imidlertid er fødselsraten på Bornholm, ligesom i resten af Danmark, faldende. Dertil kommer, at den kommunale flyttebalance har været omkring 0 de seneste tre år. Så selvom Bornholm har en positiv nettotilflytning, der er drevet af indvandring, er denne på sigt ikke stor nok til at kompensere for den øvrige befolkningsudvikling i kommunen. Hertil bør det pointeres, at nettobalancen alene ikke er nok som fokuspunkt; det handler også om, hvem der flytter til og fra kommunen i forhold til deres ydelsestræk på services og indbetaling af skatter.

Bornholms Regionskommunes justerede befolkningsprognose fra 2024 viser derfor også, at befolkningstallet på Bornholm vil være faldende, og at befolkningsvæksten ikke vil stige nok i forhold til den politiske målsætning frem mod 2028, hvis udviklingen ikke vendes.

Da Bornholms Regionskommune allerede er gode til at tiltrække nye borgere, er det centralt at fokusere på at fastholde potentielle fraflyttere for at sikre en tilstrækkelig befolkningsudvikling og dermed skattegrundlag i fremtiden.



Løftestang

Denne rapport bidrager med en bred og nuanceret forståelse af fraflytteres fraflytningsårsager, bosætningsmønstre- og ønsker.

Viden om hvad der kendetegner fraflyttere og deres motiver og ønsker, er centralt for at kunne vælge de rigtige kommunalpolitiske tiltag til at minimere fraflytning og øge tilbageflytning.

Rapporten giver anledning til, at Bornholm prioriterer forskellige tiltag efter, hvor vigtige de er for borgenes bosætning. Jobmuligheder og offentlig transport er centrale faktorer at prioritere på tværs af målgrupper. Kulturtilbud er også vigtige for at styrke tilknytningen til Bornholm. Derudover anbefaler Epinion, at Bornholms Regionskommune fortsat fokuserer på at fremhæve natur og tryghed i kommunikationen om Bornholm som bosætningskommune.

Projektdesignet sikrer både tilbundsgående og generaliserbar viden om fraflytning fra Bornholm

Undersøgelsen og dataindsamlingen har forløbet i tre faser. Datakilderne i hver fase har beriget hinanden og øget datamætheden, således at vi kan udtale os sikkert om fraflyttere fra Bornholm.

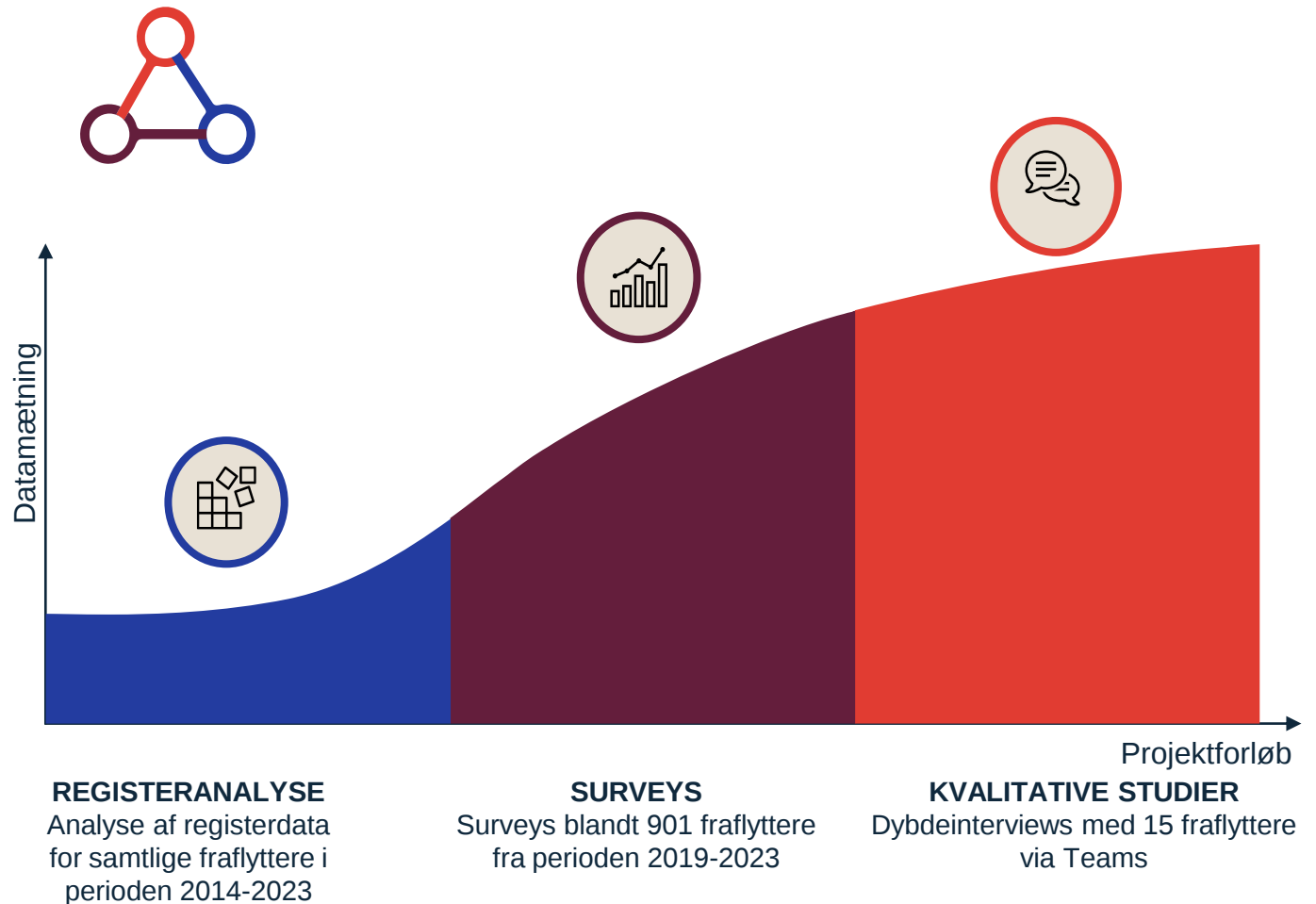
Populationen for hele analysen er borgere mellem 18 og 65 år, der er fraflyttet Bornholm inden for de seneste 5 år (sidste 10 år i registerundersøgelsen), og som har boet på Bornholm mere end et år før fraflytning.

Registeranalysen undersøger fraflytternes flyttemønstre – hvor er de flyttet hen, hvornår og hvilke karakteristika, der kendetegner fra- og tilbageflyttere.

I surveydelen zoomes yderligere ind på fraflytningen. Her afdækkes primære fraflytningsårsager, generelle bosætningspræferencer samt tilbageflytnings-sandsynlighed. Spørgeskemaet er besvaret af 901 fraflyttere.

I den sidste fase har vi interviewet 15 fraflyttere. Disse er udvalgt, så forskellige fraflytningsårsager afdækkes ligeligt. Fokus har været på at afdække *hvordan* Bornholm kunne have forhindret fraflytning samt øge deres sandsynlighed for tilbageflytning.

I rapporten angiver trekanten øverst i højre hjørne med farver, hvilke(n) datakilde(r), pointerne baserer sig på. Dataindsamlingen og metodiske overvejelser beskrives yderligere på s. 46-50.



1. Karakteristik af fraflyttere

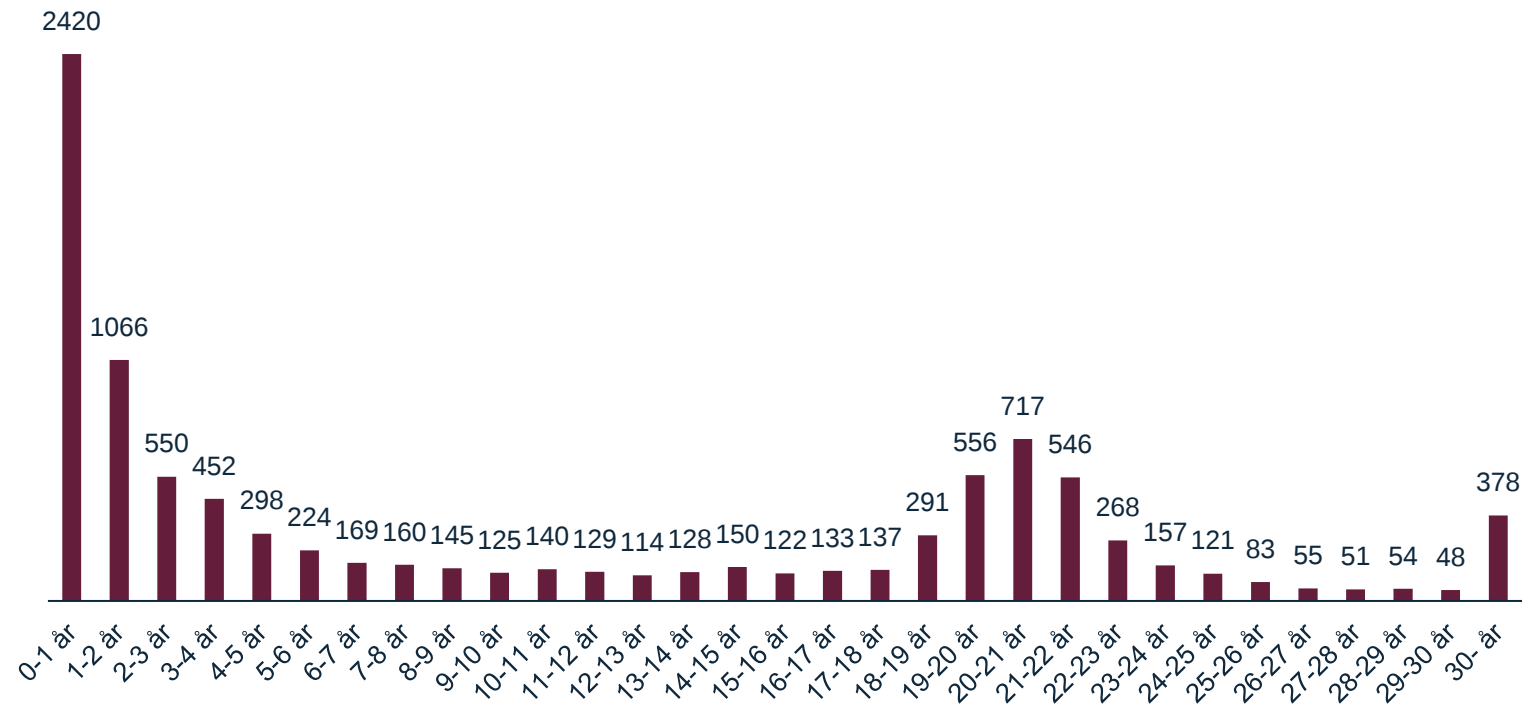
Størstedelen af fraflytterne forlader Bornholm efter at have boet der i mindre end et år. Disse fraflytninger vil ikke indgå i de øvrige opgørelser i rapporten

Der har i alt været 9987 mellemkommunale flytninger fra Bornholm de seneste 10 år, hvoraf en fjerdedel er blandt borgere, som har boet på øen i under et år. Det vil sige, at en meget stor andel af borgere, bor på Bornholm i mindre end et år. Det er markant, og kan skyldes faktorer som fx sæsonarbejde. Da undersøgelsen her fokuserer på fastboende bornholmeres fraflytningsårsager og -mønstre er disse 2420 flytninger efter mindre end ét år ikke medtaget i resten af analysen.

Der er dog stadig en større andel af flytninger, som sker inden man har boet fire år på Bornholm. Dette kan være en del af en tendens, hvor man prøver ø-livet af. I de kvalitative interviews fortæller flere tilflyttere, hvordan de blev tilbudt job på Bornholm, og besluttede sig for at prøve det af i en periode.

Der er desuden en klar tendens til, at mange flytter efter at have boet på Bornholm i 18-23 år. Tendensen skyldes især de mange yngre borgere, som er født og opvokset på Bornholm, der flytter i forbindelse med søgen mod videregående uddannelser.

Antal flyttede borgere fra 2014-2023 i alderen 18-65 år opdelt efter hvor mange år de har boet på Bornholm forud for deres flytning



Flertallet af fraflyttere fra Bornholm er under 30 år, men de ældre udgør en voksende andel af fraflytterne, da de unge i stigende grad bliver boende på Bornholm

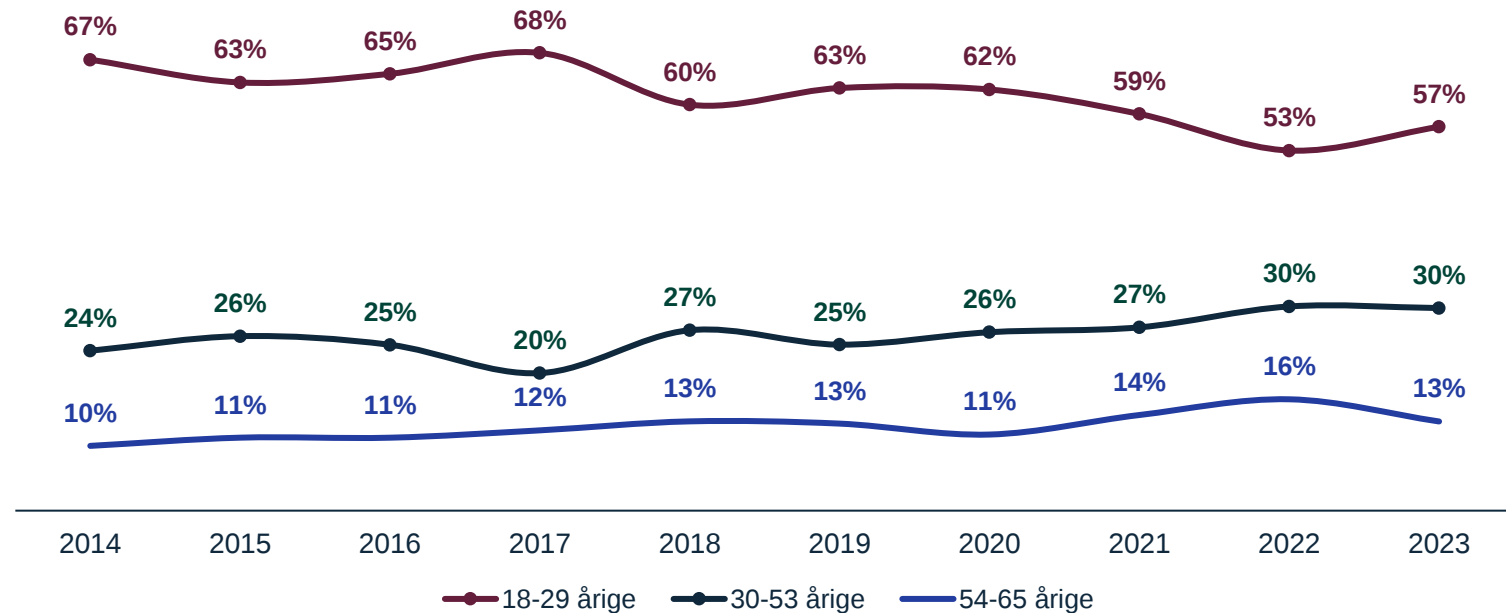
De unge under 30 år udgør den største andel af fraflyttere fra Bornholm, mens 30-53 årige udgør den næste største andel og 54-65 årige udgør den mindste andel.

Der ses dog en tendens til, at de unge udgør en aftagende andel af de årlige fraflytninger siden 2017, mens andelen af de 30-53-årige og 54-65-årige har været stigende siden 2017.

Denne udvikling drives primært af, at en aftagende andel af alle unge i aldersgruppen 18-29 år fraflytter øen. I 2014 flyttede 15 pct. af alle i aldersgruppen, mens denne andel i 2023 er faldet til 11 pct. (se bilag s. 53). De unge bliver således i højere grad boende på Bornholm.

Samtidig kan der spores en svag tendens til, at en større andel af aldersgrupperne 30-53 år og 54-65 år forlader øen. I 2014 flyttede henholdsvis 1,0 pct. og 1,7 pct. af de 30-53-årige og 54-65-årige mod 1,2 pct. og 2,1 pct. i 2023 (se bilag s. 53).

Andelen af de årlige fraflytninger foretaget af 18-29-årige, 30-53-årige og 54-65-årige bornholmere



2. De unge



De unge flytter primært fra Bornholm pga. uddannelsesmuligheder og for at prøve noget nyt

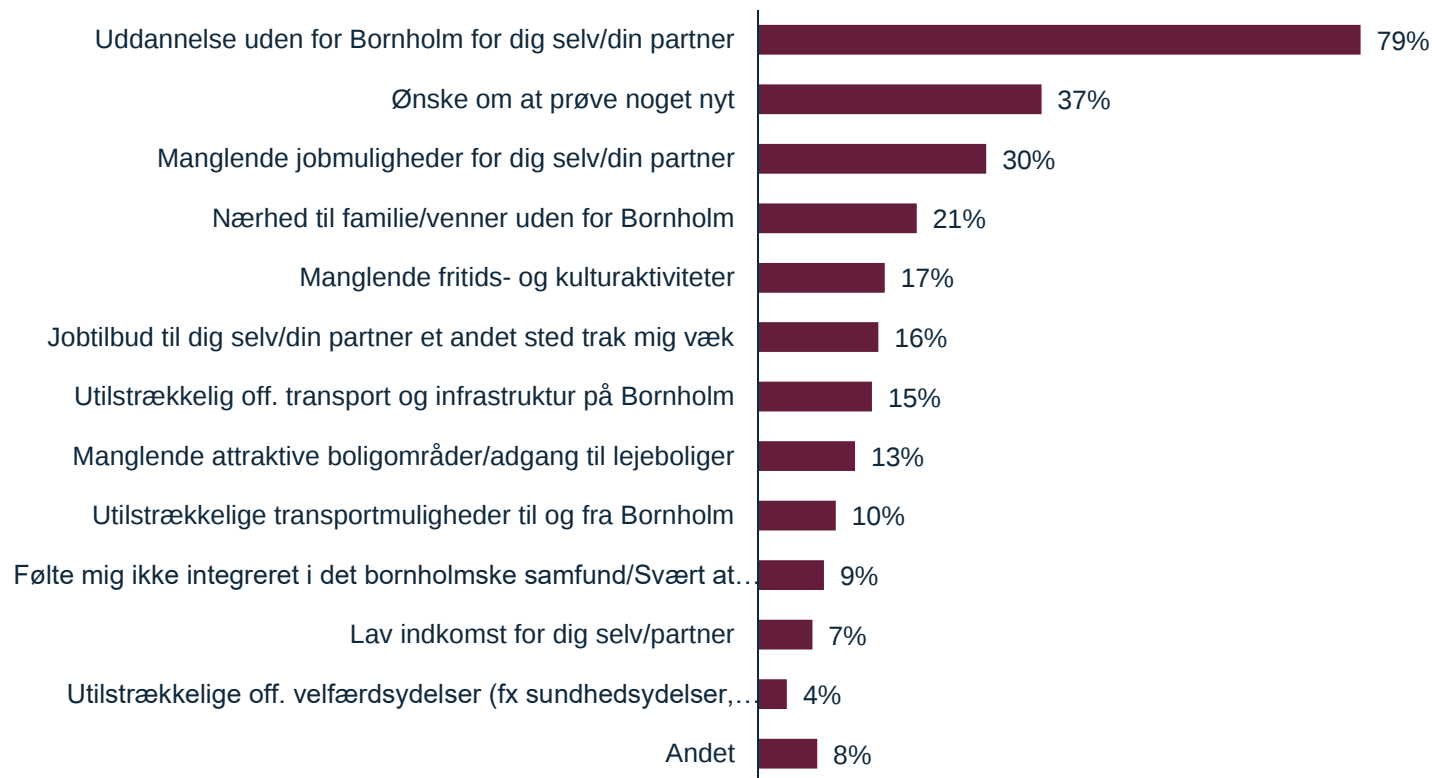
Ikke overraskende, flytter unge mellem 18 og 29 år fra Bornholm for at uddanne sig. Det gælder for 79 pct. Dertil kommer et ønske om at prøve noget nyt, som svares i kombination med uddannelse. Mange unge flytter til større studiebyer, og de fortæller i interviewene, at dette er en stor forandring og "noget nyt" ift. at bo på Bornholm.

Knap en tredjedel af de unge svarer, at de flyttede pga. manglende jobmuligheder til dem selv eller deres partner. I interviewene uddybes det, at flere af de unge er bekymrede for, om de kan få job på Bornholm efter endt uddannelse. Her er der ikke kun et ønske om et arbejde, men at opbygge en karriere. Særligt unge med længerevarende uddannelser er bekymret for deres jobmuligheder.

I de kvalitative interviews beskriver unge, at det også kan være svært at finde sabbatårs job uden for højsæsonen, hvilket kan fremskynde, at de flytter fra Bornholm, allerede før de starter på en konkret videregående uddannelse.

Hvad var de vigtigste årsager til, at du flyttede fra Bornholm?

N = 515



Figuren summerer til mere end 100, fordi det har været muligt at vælge flere svar. De unge har i gennemsnit valgt 2,6 årsager til fraflytning.

© Copyright Epinion

De unge fraflyttere søger i særdeleshed mod København og andre studiebyer



De unges søgning mod uddannelse afspejler sig i de unges bosætning ved fraflytning. De fem kommuner, som flest unge bornholmere flytter til er:

1. København (1.645)
2. Odense (287)
3. Aarhus (183)
4. Frederiksberg (147)
5. Gladsaxe (134)

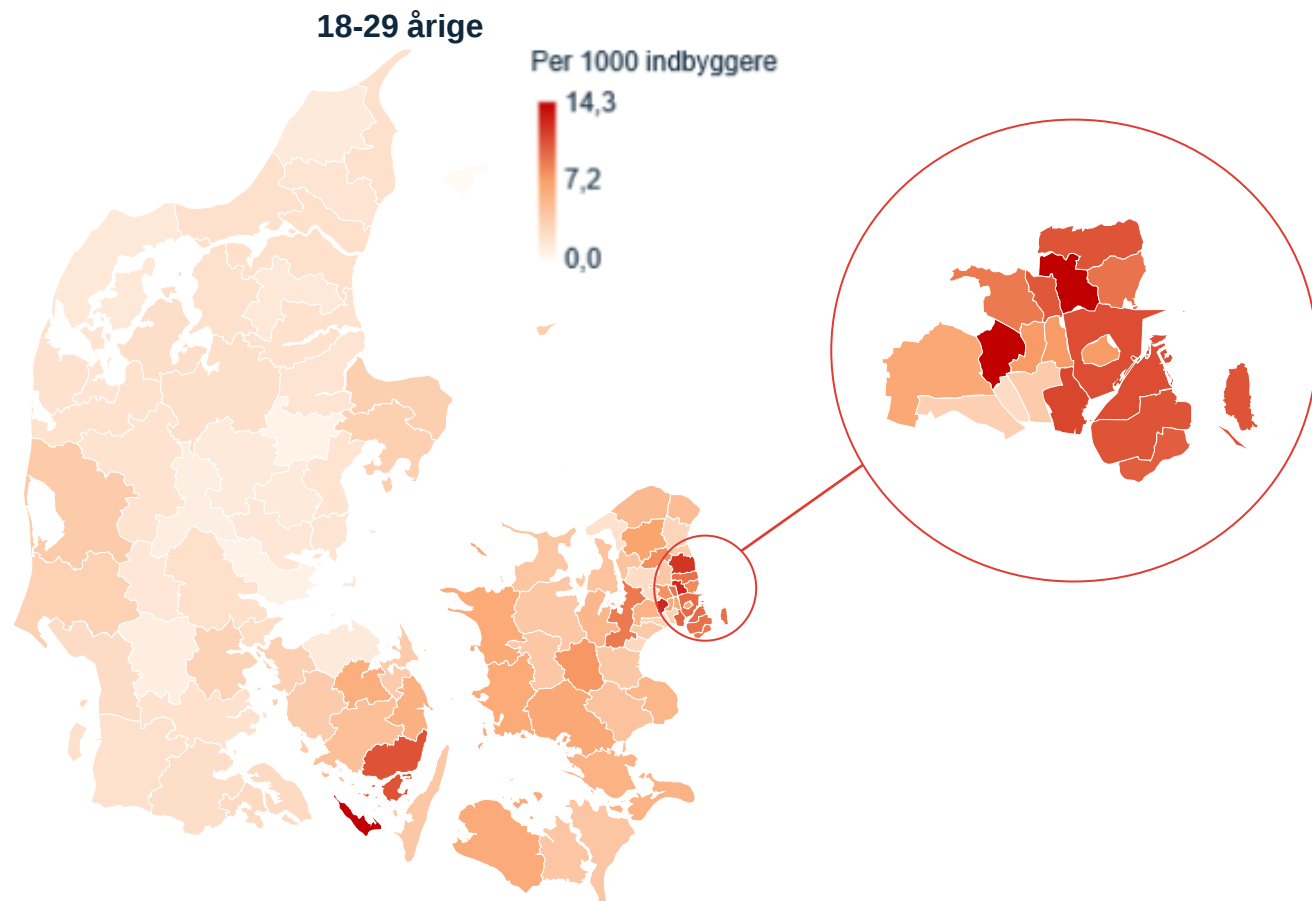
Større byer tiltrækker dog naturligt flere borgere², hvilket der tages højde for i kortet til højre. De fremhævede kommuner på kortet er områder, hvor unge bornholmere bosætter sig.

De unge foretrækker i høj grad at bosætte sig i og omkring Københavns Kommune. I højre hjørne er der zoomet ind på disse kommuner. Præferencen for at bosætte sig i Svendborg og på Ærø kan tilskrives valg af maritim uddannelse.

Omtrent fire ud af fem unge, der fraflytter Bornholm flytter til byer med mere end 20.000 indbyggere. Denne peger igen på, at unge fraflyttere bosætter sig i større byer med uddannelses- eller jobmuligheder (se bilag s. 54).

På tværs af de større Bornholmske byer, er der i gennemsnit mellem 9 pct. og 25 pct. af de unge i alderen 18-29-årige, der årligt fraflytter Bornholm. For hele listen over unge fraflyttere fra bornholmske byer se bilag s. 55.

Fraflytternes geografiske præferencer for bosætning målt ved antallet af flytninger fra Bornholm fra 2014-2023 til øvrige danske kommuner relativt til kommunernes befolkningsstørrelse¹



Note: (1) Antal flytninger per 1000 indbyggere i samme aldersgruppe, (2) I større byer er der en højere koncentration af økonomisk aktivitet, (fx arbejdsmarkedet, kulturelle oplevelser, mangfoldighed, tjenester infrastruktur, transport og butikker), hvilket naturligt tiltrækker mange borgere.

© Copyright Epinion



Det er naturligt, at unge flytter fra Bornholm for at uddanne sig – flere ønsker at vende tilbage og stifte familie, men er bekymrede for jobmuligheder

I interviewene med de unge, er det tydeligt, at det er en selvfølgelighed, at man flytter væk i forbindelse med en videregående uddannelse. Det er det, deres jævnaldrende venner gør, og de unge har set deres ældre søskende og venner gøre det samme. Derudover uddybes det, at selvom man har et ønske om sabbatår, kan der være grund til at flytte fra Bornholm, allerede når man er færdig med gymnasiet. Det opleves svært at få sabbatår-jobs på Bornholm uden for højsæsonen. Beslutningen om at flytte er let for de unge, fordi deres jævnaldrende netværk ligeledes flytter. Mange har en eller flere venner, som flytter til samme studieby, og det opleves trygt. Dog nævner flere interviewpersoner i målgruppen, at de gerne havde taget en uddannelse på Bornholm, hvis den havde været tilgængelig inden for deres interessefelt.

Det er kendetegnene for de unge, at de knytter ord som "ro", "tryghed" og "nærhed" til livet på Bornholm. Det står for flere i modsætning til den studieby, de bor i nu, hvor der er mere liv og lettere tilgængelighed til kulturelle oplevelser. De oplever, at der sker mere, hvilket de værdsætter. Men mange har også en forestilling om, at de vil sætte pris på ro og natur, når de skal flytte efter endt uddannelse.

Hvis de unge skal vende tilbage til Bornholm, skal der være jobmuligheder – og deres netværk skal gerne flytte med. De unge er ikke afskrækkede over at skulle flytte tilbage til Bornholm. Tværtimod er det en forestilling eller idé, som de har mens de studerer, eller som nye på arbejdsmarkedet. Flere omtaler roen og nærheden på Bornholm positivt, når de engang selv skal stifte familie. Samtidig er det tydeligt, at det er en stor barriere for tilbageflytning, om de og deres partner kan få et job – men også om deres barndomskammerater flytter med tilbage til Bornholm.

“

Jeg flyttede for at læse min uddannelse. Ingen behøver at hive mig tilbage til Bornholm - jeg kommer helt automatisk om et år.

- Mand, 37 år

”

“

Jeg synes det er vigtigt at sætte fokus på, at det skal være tiltrækkende at komme tilbage. Og måske hvis man vil have folk tilbage, så skal man ikke slippe dem fri til at starte med. Hvorfor ikke skabe nogle flere uddannelser? Det kunne være dejligt, hvis det kunne blive attraktivt for flere at vende tilbage, så man også fik sine venner med

- Kvinde, 23 år

”

“

Jeg håber, at jeg enten flytter tilbage midlertidigt som ung eller når jeg skal have børn. Jeg vil gerne have børn på Bornholm. Jeg synes, det har været en tryk opvækst og et godt fællesskab.

- Kvinde, 21 år

”

“

Hovedårsagen [til at flytte] er at jeg ville have en akademisk uddannelse, og så er man nødt til at søge væk fra Bornholm. Det kan ikke betale sig at brænde sin ungdom af på Bornholm, hvis man gerne have et godt arbejde. Det kan være rart at starte på ny og lære nye mennesker at kende.

- Mand, 24 år

”

3. Fraflytningsårsager



Fraflytningsårsager blandt fraflyttere over 29

Mens de 18-29-årige primært orienterer sig mod København, orienterer de 30-65-årige sig i højere grad mod mindre kommuner på Sjælland og Fyn

I det tidligere kapitel så vi, at unge primært foretrækker at bosætte sig omkring København og andre studiebyer. København er også den klart fortrukne by blandt de 30-65 årige. De fem byer, som flest fraflyttere flytter til i 2023 er:

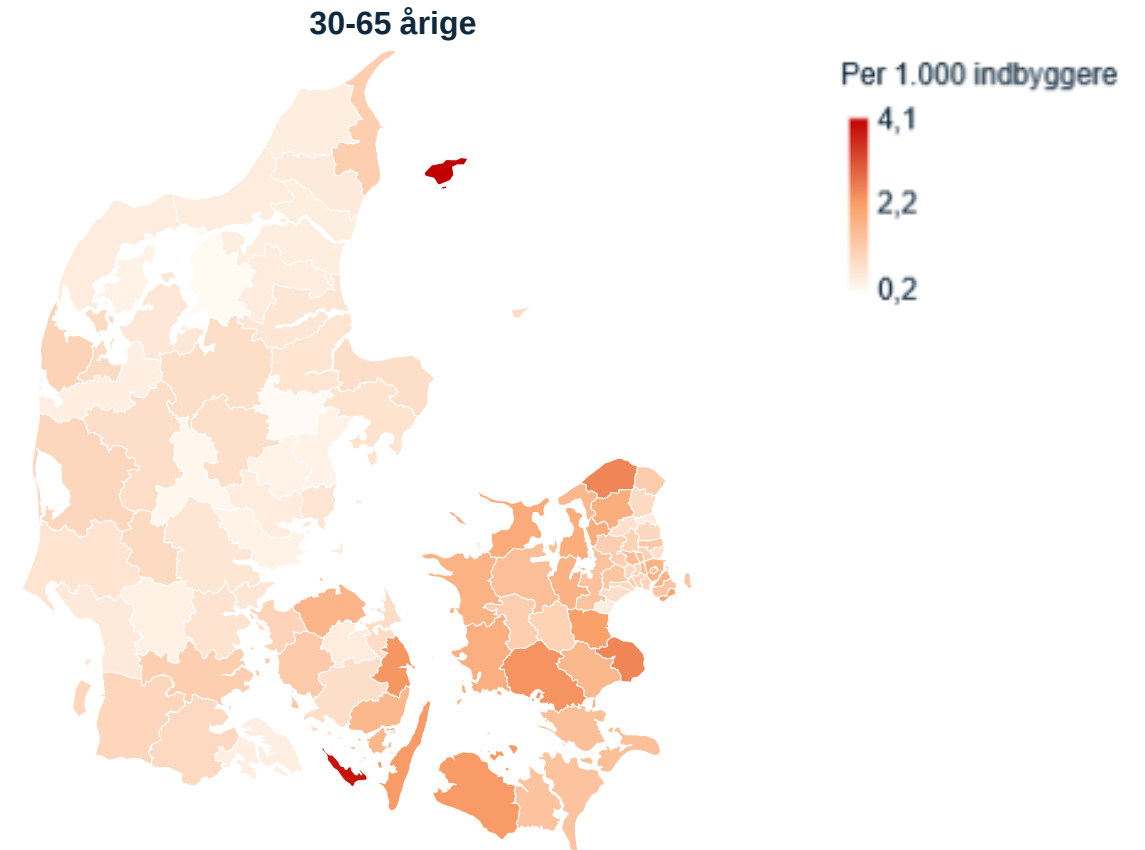
1. København (547)
2. Næstved (91)
3. Frederiksberg (68)
4. Slagelse (67)
5. Køge (64)

Større byer tiltrækker dog naturligt flere borgere², hvilket der tages højde for i kortet til højre. De fremhævede kommuner er områder, hvor 30-65-årige bornholmere udviser en tydelig præference for at bosætte sig.

De 30-65-årige orienterer sig primært mod Sjælland og Fyn frem for Jylland. Her er det især de mindre vandkantskommuner som Stevns, Gribskov, Næstved og Nyborg, der tiltrækker forholdsvis mange fraflyttere. At fraflytterne vælger disse kommuner skyldes sandsynligvis en kombination af jobmuligheder, boligpriser og nærhed til familie.

Derudover flytter relativt mange til Læsø og Ærø, hvilket både kan være relateret til jobmuligheder inden for maritimt erhverv og fiskeri samt en præference for ø-livet blandt fraflyttere fra Bornholm.

Fraflytternes geografiske præferencer for bosætning målt ved antallet af flytninger fra Bornholm fra 2014-2023 til øvrige danske kommuner relativt til kommunernes befolkningsstørrelse¹



Note: (1) Antal flytninger per 1000 indbyggere i samme aldersgruppe (2) I større byer er der en højere koncentration af økonomisk aktivitet, (fx arbejdsmarkedet, kulturelle oplevelser, mangfoldighed, tjenester infrastruktur, transport og butikker), hvilket naturligt tiltrækker mange borgere.

© Copyright Epinion

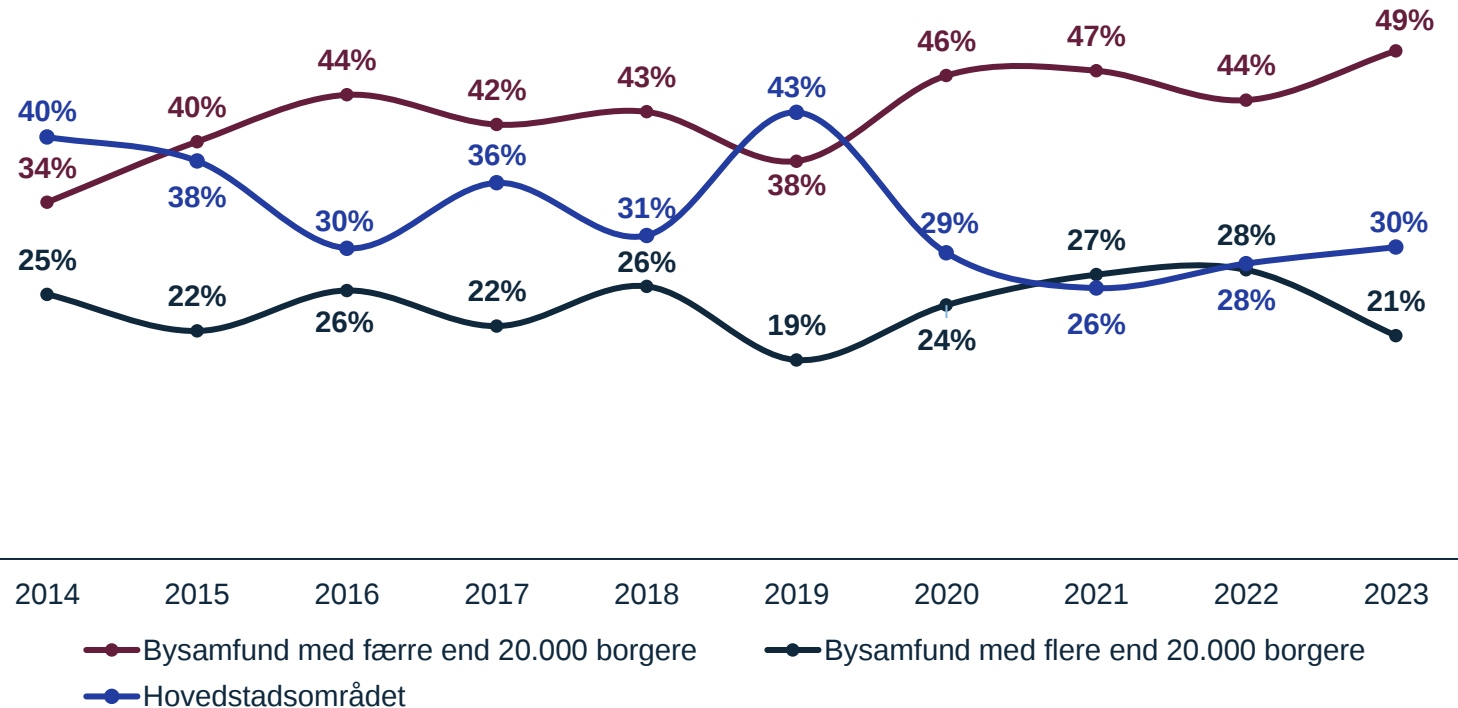
De 30-65 årige har tidligere bosat sig i større byer, end der er på Bornholm, men tendensen er nu udjævnet



I 2023 ses en tendens til, at en lige stor andel af fraflyttere over 30 år bosætter sig i små og store bysamfund. Det er markant anderledes end de unge, som foretrækker de store byer. Før 2020 har der været en tendens til, at en lidt større andel af fraflyttere mellem 30-65 år foretrak større bysamfund med over 20.000 indbyggere og hovedstadsområdet, men denne forskel udjævnes frem mod 2023, hvor en næsten lige stor andel foretrækker små og store byer. Udviklingen peger i retning af, at fraflytterne i stigende grad flytter mod bysamfund, som er mere direkte alternativer til byerne på Bornholm, der alle har færre end 20.000 indbyggere.

Når man kigger på aldersgruppen af de 30-65-årige, er fraflytning relativt jævnt fordelt på tværs alle byer på Bornholm. Allinge-Sandvig (2,4 pct.), Svaneke (2,1 pct) og Tejn (2 pct.) er de byer, der har den største andel af lokalbefolkningen i alderen 30-65 år, der årligt flytter fra øen de seneste 10 år. For den fulde liste se bilag s. 56.

Andelen af de årlige fraflytninger foretaget til byer med færre eller flere end 20.000 indbyggere og hovedstadsområdet blandt 30-65 årige fraflyttere



Nærhed til familie og venner uden for Bornholm samt manglende jobmuligheder er de væsentligste fraflytningsårsager



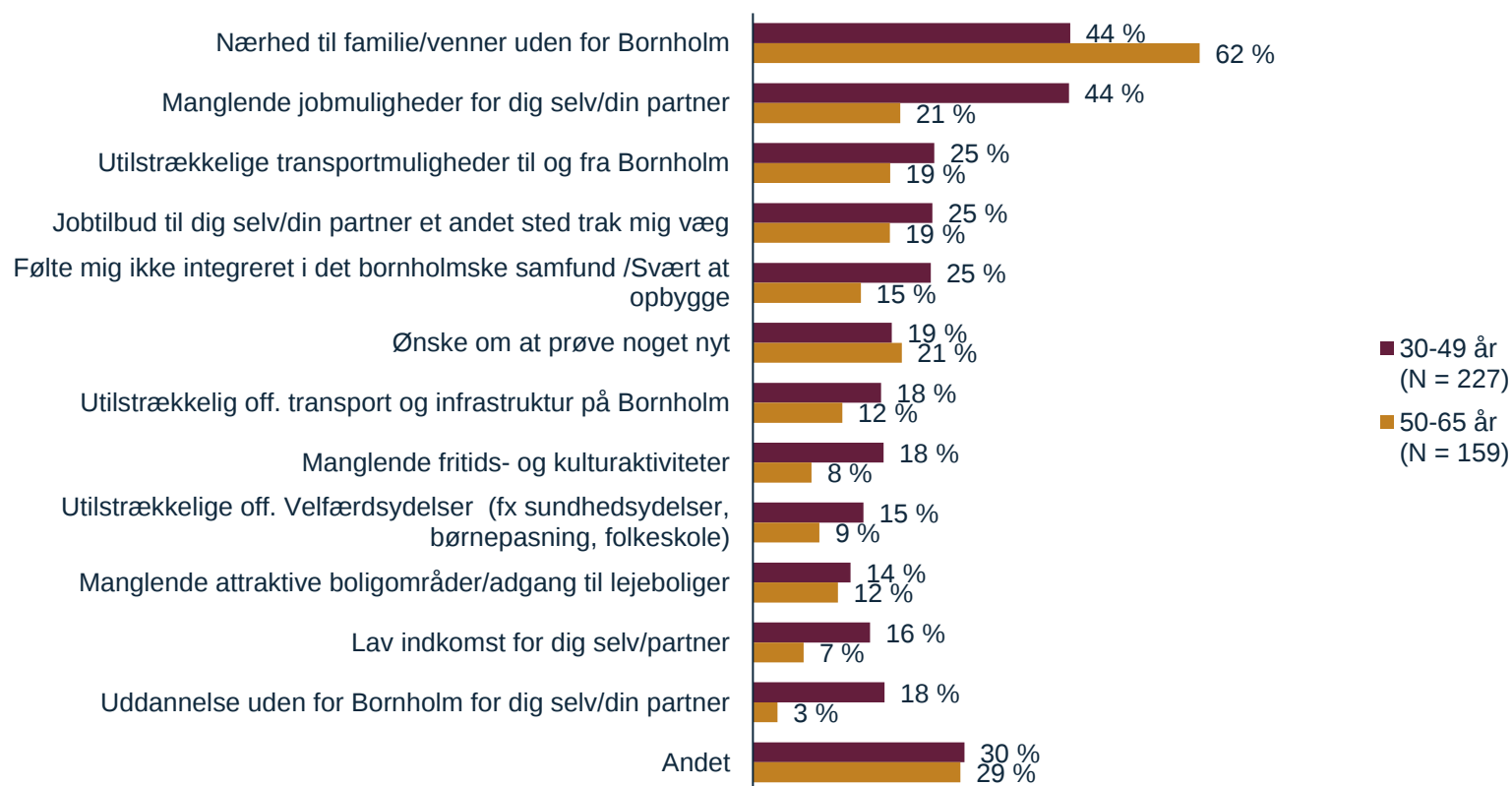
De primære årsager til at flytte fra Bornholm blandt både de 30-49- og 50-65-årige er nærhed til familie og venner uden for Bornholm samt manglende jobmuligheder på Bornholm.

Særligt for fraflyttere over 50 år gælder det, at de er flyttet fra Bornholm for at komme tættere på familie og venner. 62 pct. af fraflytterne i denne aldersgruppe svarer, at det var en af de vigtigste årsager til deres fraflytning. Det hænger sammen med, at borgere i denne alder typisk har udeboende børn og børnebørn. Kvinder angiver i signifikant højere grad dette som fraflytningsårsag sammenlignet med mænd.

Borgere mellem 30 år og 50 år svarer også nærhed til familie og venner, men udpeger i lige så høj grad manglende jobmuligheder som en fraflytningsårsag. Det er væsentligt at bemærke at hvor 44 pct. svarer manglende jobmuligheder, svarer færre (25 pct.) jobtilbud et andet sted. Jobsituationen synes altså i højere grad at handle om at man *skubbes* væk fra Bornholm, end at man *trækkes* til en anden region. Personer med længere uddannelser peger i højere grad på denne årsag end personer med kortere uddannelse.

Hvad var de vigtigste årsager til, at du flyttede fra Bornholm?

N = 386



Note: De samlede fordelinger kan ses af bilag s. 58 og 59. Figuren summerer til mere end 100, fordi det har været muligt at vælge flere svar. Respondenterne har i gennemsnit valgt 2,7 svar.

Over de sidste ti år er sket en stigning i fraflytningen blandt dem, der ikke har familie på Bornholm

Af registeranalyserne fremgår det, at det at bo tæt på sin familie synes at have fået en større betydning det seneste årti. I 2014 flyttede 1,9 pct. af alle bornholmere uden familie på øen fra Bornholm, mens denne andel er steget til 3 pct. i 2023.

I de kvalitative interviews beskrives savn og nærhed til familie ligeledes som en bærende årsag til at fraflytte Bornholm. Nærhed til familie betyder dog ikke nødvendigvis i samme by som familiemedlemmer eller venner. I interviewene uddybes det, Bornholm er det sted i Danmark, der er længst væk fra familie og venner på fastlandet, og at transportmulighederne har betydning for, hvor tæt forbundet til sin familie, man føler sig.

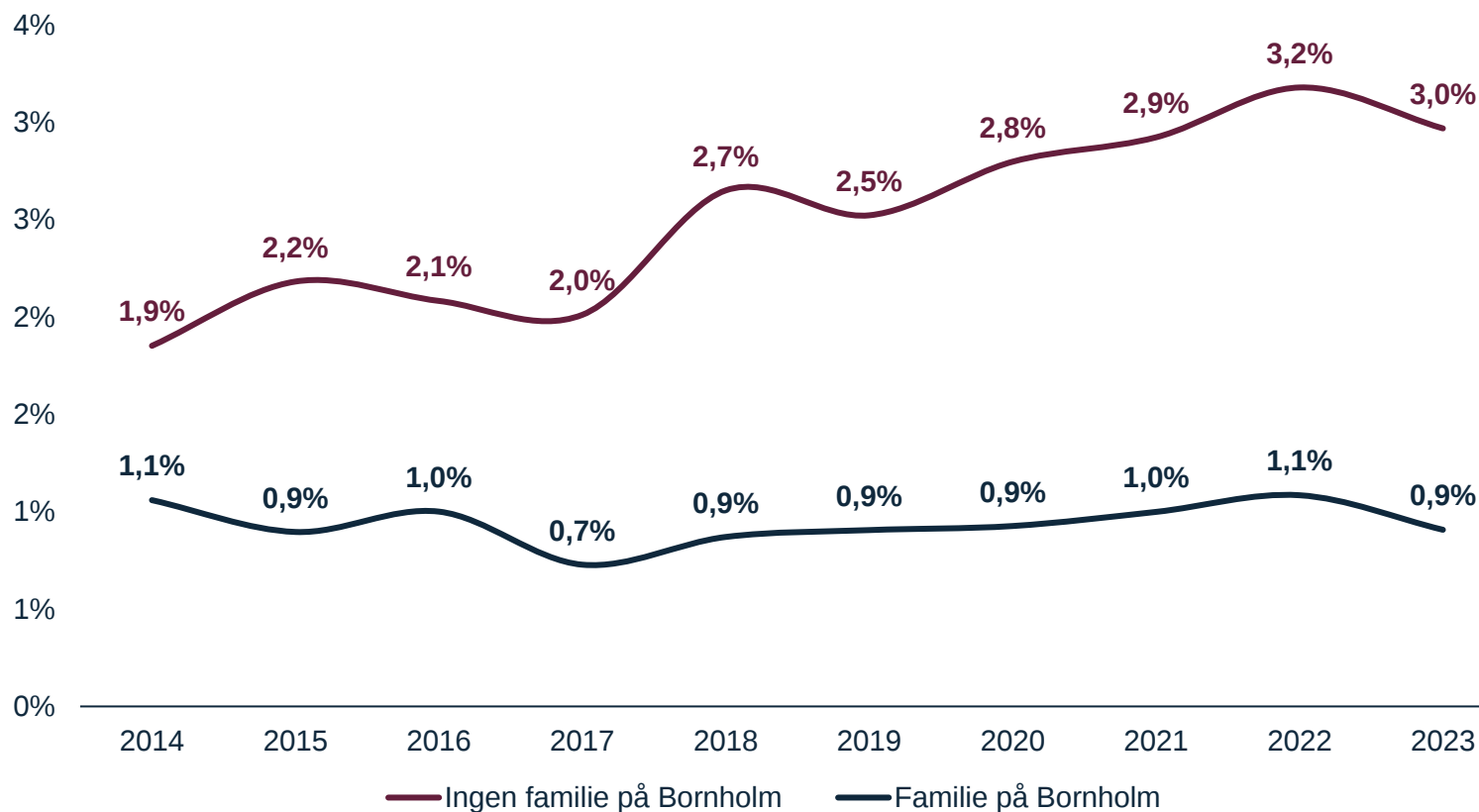
“

Vi snakkede om at flytte tilbage til Nexø eller Rønne. Men min mand savnede sin familie på Sjælland. Og når vi skulle besøge dem, blev det altid til flere dages rejse. (...) Tanken om at skulle til og fra Bornholm for at se familie... Det er en dagsrejse - og man skal finde overnatning.

- Kvinde, 61 år

”

Andelen af 30-65 årige bornholmere der årligt forlader Bornholm fordelt efter om de har familie på Bornholm eller ej



Manglende jobmuligheder på Bornholm, særligt for personer med længere uddannelser, er en væsentlig årsag til fraflytning



Manglende jobmuligheder er en væsentlig årsag til, at personer i arbejdsstyrken fraflytter Bornholm. At have et godt job beskrives som centralt for interviewpersonerne – og for par gør det sig gældende, at begge parter skal være tilfredse med deres job.

Det uddybes, at jobmulighederne på Bornholm er begrænsede, hvis man ikke arbejder inden for fag eller brancher som sundhedsvæsenet, håndværkerfag eller detailhandel. Særligt personer med længere akademiske uddannelser oplever, at jobmulighederne på Bornholm er begrænsede. Ser man på fraflytters uddannelsesbaggrund i registerdata, har det årligt i gennemsnit over de seneste 10 år været 3,3 pct. alle borgere med en lang videregående uddannelse på Bornholm, som er fraflyttet. Dette er en højere andel sammenlignet med personer med andre uddannelsesbaggrunde (se bilag s. 57).

Selvom arbejdsmarkedet er blevet mere fleksibelt de seneste fem år fx med mulighed for hjemmearbejde, opleves afstanden mellem Bornholm og storbyerne i resten af Danmark som så stor, at fraflytterne ikke ser pendling som en reel mulighed. Oplevelsen af manglende jobmuligheder betyder derfor, at personer fraflytter Bornholm, selvom Bornholm egentlig er det sted, de gerne vil være bosiddende. Det er således værd at bemærke, at det er *manglende* jobs på Bornholm, der er årsagen til flytning og i mindre grad aktiv søgning efter/bedre jobtilbud andet sted i Danmark.

“

Jeg havde et IT-job på Bornholm, men så nedlagde de stillingen. Jeg havde søgt i et år, og så gad jeg ikke bruge et år mere på at søge et nyt IT-job. Det er en udfordring at finde IT-job, fordi der ikke er så mange virksomheder. Så hvis man ikke er tømrer eller sygeplejerske, men har et lidt specielt job, så er det svært.

- Mand, 37 år

”

“

Efter 13 måneder på Bornholm blev mit job sparret væk. Der er ikke noget at komme efter på Bornholm, når man er ledig - i hvert fald ikke med min uddannelsesbaggrund. Derfor flyttede jeg til en storby.

- Kvinde, 62 år

”

“

Vi var meget glade for at bo på Bornholm. Jeg havde det perfekte job, men det havde min kæreste ikke. Han er ingeniør, og de jobs er der ingen af på Bornholm. Så det var derfor, vi flyttede. Det var en sindssyg svær beslutning. Vi var nærmest lidt i sorg, og det første halve år på fastlandet var ikke sjovt.

- Kvinde, 39 år

”

“

Man vil gerne bruge de kompetencer og kvalifikationer, man har. Og på en lille ø, så sakker ens karriere nok bagud. Min kæreste læser arkæologi, og han ville have svært ved at få et job, han er kvalificeret til på Bornholm. Vi taler ellers om at flytte tilbage engang. Han er også fra Bornholm. Som sygeplejerske kan jeg godt finde job.

- Kvinde, 23 år

”

Manglende kultur- og fritidstilbud i lavsæsonen har betydning for fraflytteres integration og tilknytning til Bornholm



Den bornholmske natur er alfa og omega – og noget helt særligt, som fraflyttere længes tilbage til. Naturen forbindes med store skove, fantastiske strande, vandreture, klipper, klatring og ro. For mange fraflyttere har naturen haft stor betydning for deres hverdag, mens de boede på Bornholm.

Men fraflyttere forbinder også deres tid på Bornholm med mangel på kultur- og fritidstilbud i lavsæsonen for turister. Især personer eller par uden børn beskriver, at der uden for højsæsonen mangler kulturaktiviteter som foredragsaftener på biblioteket, biograffilm eller workshops. Samtidig er der en oplevelse af, at de (private) initiativer, der er, mangler tilstrækkelig tilslutning, eller at den offentlige transport ikke fungerer, og dermed bliver en barriere for deltagelse for personer uden bil.

Manglende kulturtilbud er kun en fraflytningsårsag for 16 pct. af fraflytterne, men kobles i interviewene blandt andet til udfordringen med at skabe nye relationer, såsom venner, netværk eller en kæreste på øen – hvilket dermed bliver en barriere for at opnå en stærk tilknytning. En femtedel flytter fra Bornholm, fordi de ikke føler sig integreret på øen.

Fraflyttede børnefamilier er generelt tilfredse med fritidstilbuddene og foreningslivet for børn på Bornholm. De nævner, at deres børn fx har deltaget i klassiske aktiviteter som fodbold og spejder, og der generelt har været gode muligheder for børn på øen. Nogen efterlyser dog også kulturelle hverdagsaktiviteter for børn, som fx børneworkshops på museet eller julearrangementer. En enkelt person nævner, at der mangler klubtilbud til teenagere på øen, der kan bidrage til et sjovt og aktivt ungdomsliv.

“

Jeg ville gerne gå på aftenskole, men jeg havde ikke bil, og det var en livsfarlig cykeltur. Det er svært at finde noget [aktiviteter]. Hvis du ikke har bil, er det umuligt. Hvis du skal på langs på øen, så kan det godt være svært, medmindre du har mange timer.

- Kvinde, 61 år

”

“

Der er mange iværksættere på Bornholm, som har gode idéer eller åbner et yogastudie eller lignende. Det er fedt. Men udfordringen er, at der ikke er nok deltagere, eller at folk ikke gennemfører. Der skal være tilbud hele året. Ikke kun for at tiltrække turister, men også til dem, der bor der om vinteren.

- Kvinde, 39 år

”

“

Det er en generel problematik, at der ikke sker noget uden for højsæsonen. Der mangler nogle tilbud til børn. Der mangler noget på Bornholm, eller tydelighed om det, hvis det er der. Det kan både være private eller offentlige aktører, men kommunen må gerne understøtte det.

- Mand, 32 år

”

“

De har en fantastisk boghandel. Jeg kunne godt tænke mig, at der skete mere kulturelt på biblioteket

- det savnede jeg.

- Kvinde, 62 år

”

Utilstrækkelig offentlig transport på øen besværliggør hverdagsaktiviteter for borgere uden bil, og det kan mindske tilknytning til øen



Mange fraflyttere beskriver den offentlige transport på Bornholm som en stor udfordring. Der peges bl.a. på usammenhængende køreplaner, lange ventetider mellem afgang, sjældne afgang, et besværligt billetsystem, manglende rejsekort og høje billetpriser. Derudover opleves det som "en dagsrejse" at komme med offentlig transport fra den ene ende af øen til den anden, hvilket besværliggør hverdagsaktiviteter fx arbejde, lægebesøg, fritidsaktiviteter eller sociale arrangementer for personer uden bil. Den offentlige transport anses som utilstrækkelig, og forbindes med et ekstremt besværligt hverdagsliv, hvis man er afhængig af den.

Den offentlige transport på øen peges på, som en direkte årsag til fraflytning for 15 pct. af dem, der er flyttet inden for de seneste fem år, men flere fremhæver det som en væsentlig ulempe ved at bo på Bornholm. 68 pct. at fraflyttere forbinder i lav grad eller slet ikke Bornholm med god offentlig infrastruktur. For borgere uden bil – særligt nye tilflyttere – opleves det som en hindring for at skabe tilknytning til Bornholm.

16 pct. svarer, at de er flyttet fra Bornholm pga. dårlig transport til og fra øen. Dette hænger også naturligt sammen med fx afstanden til venner og familie, som er en stor fraflytningsårsag.

I de kvalitative interviews uddybes det, at det er dyrt og besværligt at rejse til og fra Bornholm. Mange fraflyttere anser det som et vilkår, men oplevede også udfordringer med at få billetter i højsæson. Der efterspørges et system, hvor bosiddende på Bornholm får billigere billetter og bedre vilkår end turister for at købe billetter i højsæsonen, hvor der er pres på afgangene.

“

Min mand blev syg og skulle på hospitalet i København. Det tog ham 12 timer, selvom undersøgelsen kun tog 10 minutter. Så tænkte vi "nej, vi magter det ikke". Så begyndte vi at søge bolig på Sjælland, og det gik hurtigt.

- Kvinde, 61 år

”

“

Jeg havde en læge i Rønne, men senere var det kun muligt for mig at få en læge i [by]. Og når jeg skulle til læge, så var jeg standet to timer i Åkirkeby, fordi bussen gik så sjældent, og jeg har ikke kørekort. Og så var det bare så sindssygt dyrt. Det var ret pres. Det var dårlig service og sindssygt dyrt.

- Kvinde, 36 år

”

“

Det er det samme som i resten af udkants Danmark - fuldstændigt horribelt. Det første sted jeg boede oplevede jeg ofte, at jeg skulle vente to timer i et buskur. Mine venner spillede banko i Allinge, men det blev en dagsrejse for mig. Man skal have en bil, hvis man skal bo på Bornholm.

- Kvinde, 39 år

”

“

Busserne går kun hver anden time, og de går ikke efter klokken 21. Og det koster hurtigt 56 kr. for en tur. Så er det 100 kroner frem og tilbage. Der er det altså noget andet med rejsekortet herovre [København].

- Kvinde, 23 år

”

Fraflyttere forbinder Bornholm tryghed, og udtrykker også i interviews tilfredshed med kvaliteten af mange velfærdsydelser – dog opleves der mangel på lejeboliger

Samlet set angiver 8 pct. af fraflytterne, at de flyttede fra Bornholm pga. utilstrækkelige velfærdsydelser, og 13 pct. pga. manglende boliger.

I de kvalitative interviews udtrykkes klar en opfattelse af, at Bornholm tilbyder gode velfærdsydelser til både børn og voksne. Daginstitutioner og skoler fremhæves som velfungerende og af høj kvalitet af både tilflyttede fraflyttere og lokale fraflyttere. Kommunens sagsbehandling opleves også som effektiv og præget af et højt fagligt niveau, uanset om det drejer sig om arbejdsløshed, sygdomsudredning eller sagsbehandling. Polit og øvrige myndigheder betragtes som kompetente, og den lave kriminalitet bidrager til en generel følelse af tryghed på øen.

Fraflyttere beskriver, at Bornholms Hospital opfylder de basale behov for sundhedshjælp, men ved alvorlig sygdom opleves de begrænsede behandlingsmuligheder som en ulempe. For nogle bliver manglende specialisering en afgørende faktor for at fraflytte øen, da det er utrygt at være langt fra sin behandling.

Lejeboligmarkedet på Bornholm opleves som begrænset og dyrt, især blandt tilflyttere, der fandt det udfordrende at finde en god bolig. Mange beskriver boligerne som værende i dårlig stand med fx skimmelsvamp, skadedyr eller med dyre huslejer. For nogle har arbejdsgivere stillet lejeboliger til rådighed i forbindelse med jobtilbud, hvilket har været en kærvkommen hjælp, da de flyttede til Bornholm. Enkelte kender personer, der har måttet takke nej til jobtilbud på Bornholm, fordi de ikke kunne finde en lejebolig. Desuden begrænser det manglende udbud af lejeboliger muligheden for, at potentielle tilflyttere kan prøve ø-livet af midlertidigt, hvilket i praksis kan forhindre permanent bosætning.

Den begrænsede tilgængelighed af lejeboliger kan dels gøre det svært at tiltrække nye beboere, men boligudfordringerne kan også føre til, at nogle vælger at fraflytte øen igen, da de kan få en tryk og betalbar bolig, de kan trives i.

“

Jeg boede på [lejeboligområde] og det var ikke et godt sted at bo, men det var umuligt at finde noget andet selvom jeg var skrevet op. De tilbud jeg fik var dyre.
- Kvinde, 62 år

”

“

De gør meget for børn på Bornholm. De har rigtig gode institutioner, både dagpleje og skole.
- Mand, 32 år

”

“

Jeg fik god psykisk udredning på Bornholm. Det bedste ved at være på Bornholm var den tålmodighed og ekspertise i jobcenteret. Min genelle oplevelse af jobcenteret på Bornholm er, at de er rigtig dygtige. De hjalp mig med at få et flexjob på Bornholm.
- Kvinde, 36 år

”

“

Jeg synes, at Bornholm har gode skoletilbud - både fri og offentlige.
- Mand, 37 år

”

4. Opfattelse af Bornholm og behovsfaktorer ifm. bosætning

Sådan læser du et prioriteringskort, som identificerer strategiske indsatsområder for kommunens arbejde med fastholde borgere

I spørgeskemaundersøgelsen har fraflytterne vurderet 16 forskellige parametre ud fra to spørgsmål: Hvor vigtige de er for bosætning generelt, og i hvilken grad de kendetegner Bornholm. Begge spørgsmål er besvaret på en skala fra 1 til 5, hvor 1 betyder "slet ikke" og 5 "i meget høj grad". Svarene er omregnet til gennemsnitlige værdier, som bruges til at placere hvert parameter i et prioriteringskort.

Kortet er opbygget som et koordinatsystem med to akser. Den vertikale akse viser gennemsnittet af vigtighed for bosætning – jo højere oppe et parameter er placeret, desto vigtigere vurderes det. Den horisontale akse viser gennemsnittet for, i hvilken grad et parameter forbindes med Bornholm – jo længere til højre det er placeret, desto højere grad vurderes det at kendetegne Bornholm.

Koordinatsystemet er opdelt i fire felter baseret på, om gennemsnitsværdierne ligger over eller under skalaens midtpunkt (værdi 3, svarende til "i nogen grad"): Prioritér, vedligehold, observer og tilpas.

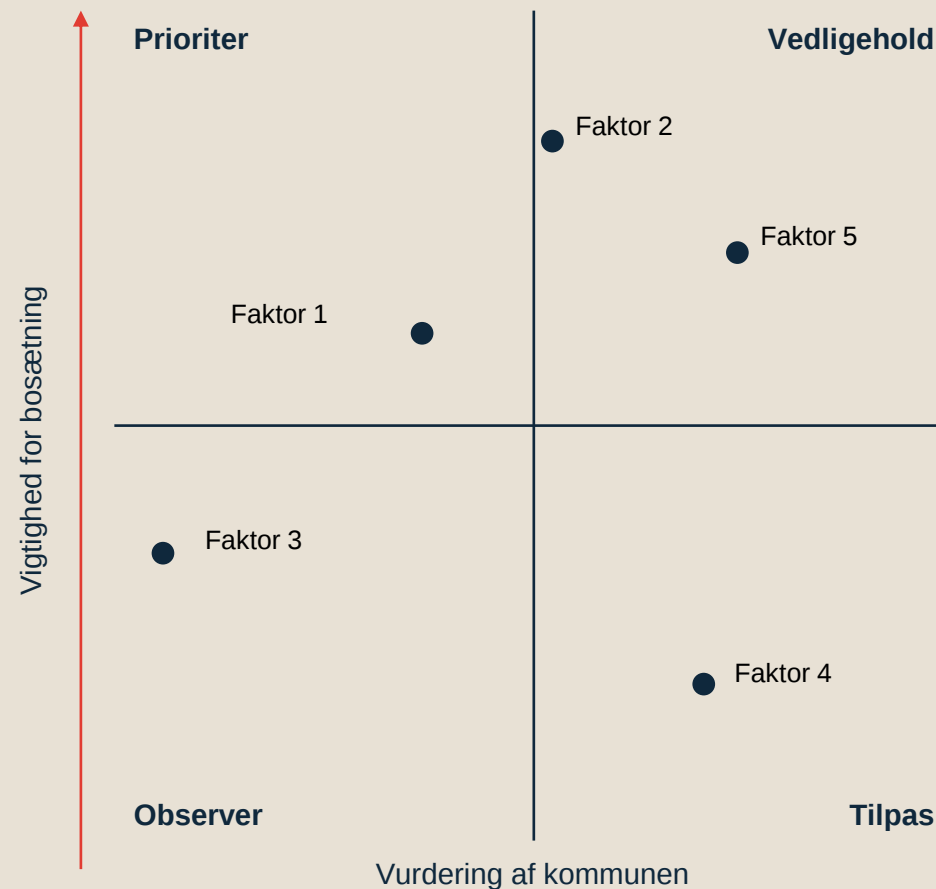
Hvis en respondent har svaret "ved ikke" til et spørgsmål, er den besvarelse ekskluderet fra prioriteringskortet.

Kortet hjælper Bornholms Regionskommune med at identificere de parametre, der har størst betydning for at fastholde og tiltrække beboere. På næste side analyseres de specifikke parametre i hvert felt, så Bornholms Regionskommune kan målrette indsatser mod at minimere fraflytning.

Figuren til højre illustrerer et tænkt eksempel, hvor det fremgår, hvilke faktorer, der er vigtige for bosætning generelt, og hvordan en kommune vurderes på disse parametre.

I det tænkte eksempel bør kommunen prioritere faktor 1, fordi dette er vigtigt for borgere ift. deres bosætning, og noget kommunen i forvejen scorer højt på i eksemplet. Faktor 2 og faktor 5 er også vigtige for bosætning, men her vurderes kommunen allerede højt, og disse parametre skal således kun vedligeholdes.

Omvendt er faktor 3 mindre vigtigt for borgere ift. bosætning, og denne faktor bør således observeres – bliver den engang vigtig? Kommunen over-performer på faktor 4, som man derfor kan tilpasse, da det er mindre vigtigt for bosætning.



Bornholms Regionskommune bør prioritere indsatser, der omhandler infrastruktur, job- og uddannelsesmuligheder, da dette er vigtige for bosætning



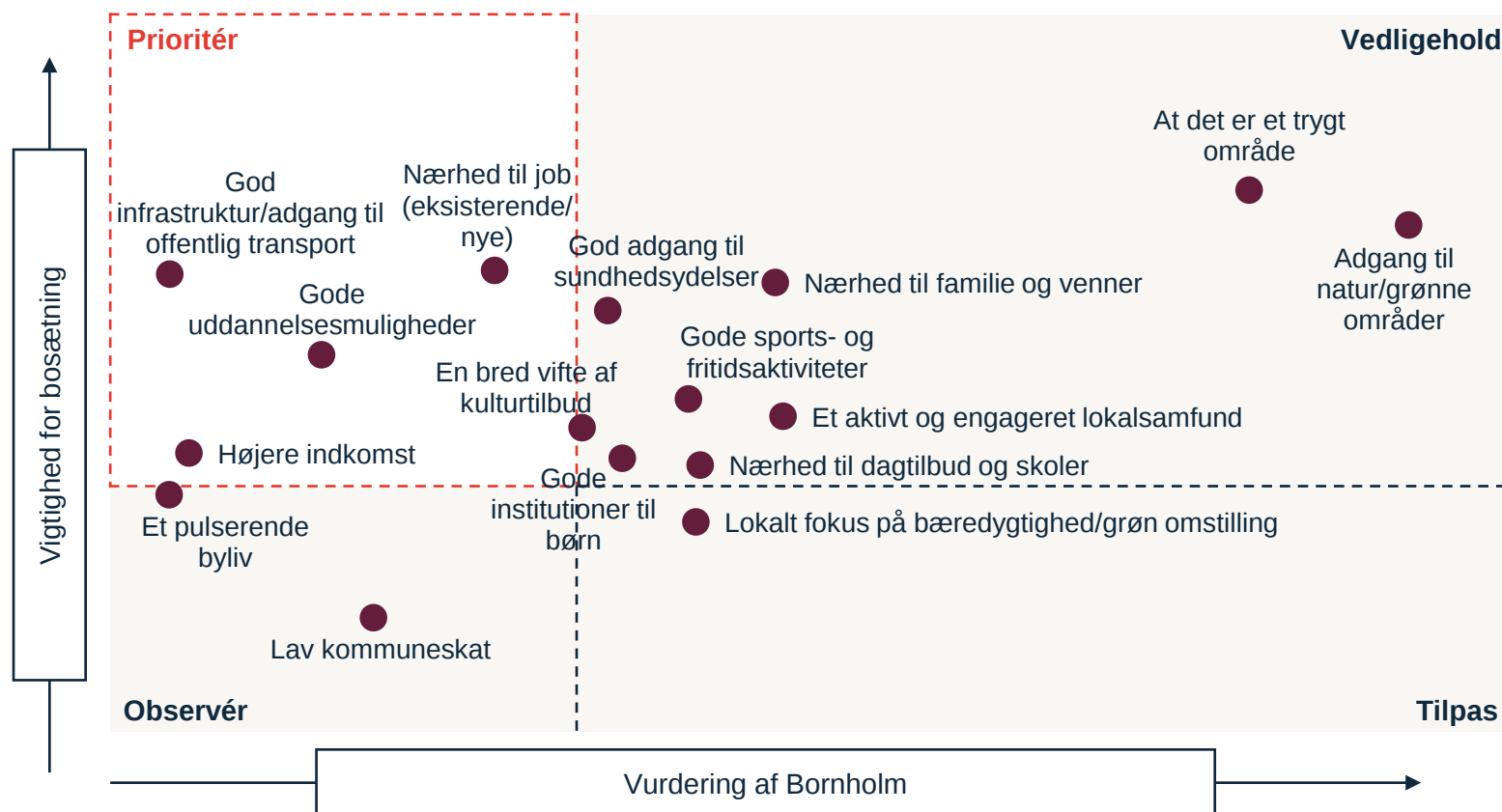
Det vigtigste for fraflytterne, når de skal vælge et sted at bo, er tryghed og adgang til natur/grønne områder. Dette er to områder, hvor Bornholm scorer væsentligt højere end de andre områder, hvorfor det er vigtigt, at Bornholm vedligeholder disse forhold, og lægger vægt herpå i kommunikation til potentielle tilflyttere.

Der er dog også en række andre parametre, der er vigtige for bosætning, men som fraflytterne i relativt mindre grad forbinder med Bornholm. Det gælder god infrastruktur/adgang til offentlig transport, nærhed til job, gode uddannelsesmuligheder, samt en bred vifte af kulturtilbud, højere indkomst og et pulserende byliv. Disse forhold bør Bornholms Regionskommune således prioritere strategisk i bosætningsarbejdet. Som det ses af de øvrige sider, er særligt jobmuligheder en central fraflytningsårsag.

Kommuneskat er relativt set mindre vigtig for fraflytterne, og derfor bør dette parameter kun observeres. Lokalt fokus på bæredygtighed/grøn omstilling forbindes i højere grad med Bornholm, end det anses som vigtigt for bosætning.

De forskellige aldersgruppers prioriteringskort adskiller sig i mindre grad. Et prioriteringskort for hver gruppe kan ses af bilag s. 60-63.

Forestil dig, at du skal flytte til et nyt område. I hvilken grad ville nedenstående faktorer have betydning for dit valg af område, du skal bo i? / I hvilken grad vil du sige, at følgende ting kendetegner Bornholm?



Akserne er justeret for at zoome ind på grafen og sikre visuel spredning mellem punkterne i prioriteringskortet. "Ved ikke"-besvarelser er ekskluderet fra analysen. Parameteret "Lav kommuneskat" har den største andel "ved ikke"-besvarelser, hvor 17 pct. har svaret det ift. vigtighed for bosætning, og 57 pct. har svaret det ift. vurdering af Bornholm. Dette bør derfor tolkes med forsigtighed.

Fraflyttere forbinder primært Bornholm med positive oplevelser af natur og ro – en femtedel forbinder dog Bornholm med begrænsede muligheder



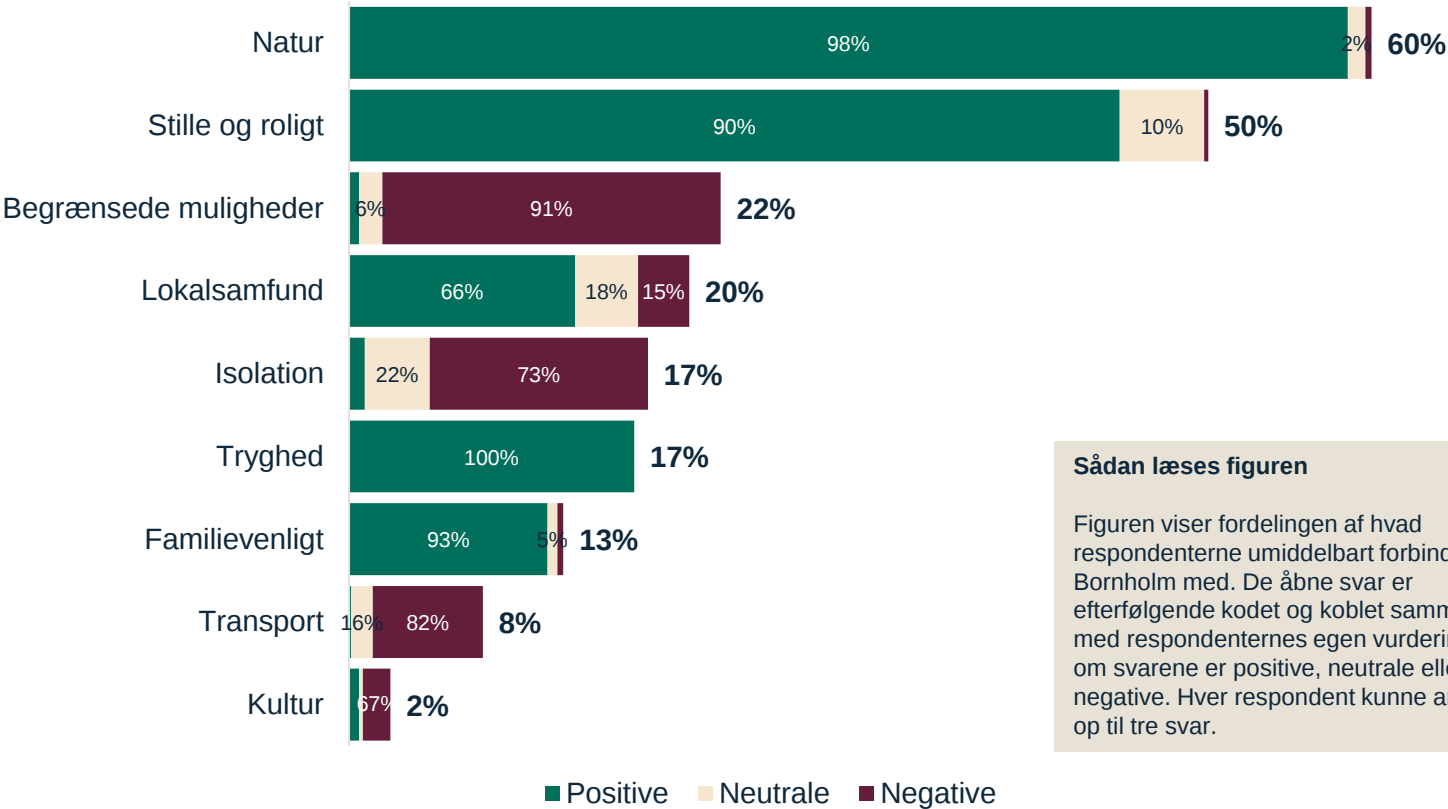
Seks ud af ti fraflyttere forbinder Bornholm med natur og halvdelen med ro – og det er positive tanker fraflytterne gør sig om disse forhold på Bornholm. Tryghed, lokalsamfund og familievenlige omgivelser er ligeledes noget flere ser som positive kendetegn ved Bornholm. I de kvalitative interviews fremhæver fraflytterne ligeledes natur, ro, tryghed og familievenlighed som noget særegent og unikt ved Bornholm. For de personer, der ønsker at flytte tilbage til Bornholm, er dette tungtvejende tilbageflytningsårsager.

Begrænsede muligheder og isolation er også kendetegn som flere fraflyttere forbinder med Bornholm, det gælder hhv. 22 og 17 pct. Disse forhold anses som negative, blandt dem der nævner dem. De begrænsede muligheder hænger sandsynligvis sammen med oplevelser af manglende job- og uddannelsesmuligheder samt begrænset by- og kulturliv, der af flere beskrives som direkte eller medvirkende fraflytningsårsager.

Færre fraflyttere associerer Bornholm med transport og kultur. For de der gør, er det overvejende negative associationer, de har til de to områder.

Hvad falder dig umiddelbart ind, når du tænker på Bornholm som et sted at bo?
Er de ord eller sætninger, du skrev om Bornholm, efter din opfattelse positive, neutrale eller negative?

N = 1.814 (antal besvarelser)



Sådan læses figuren

Figuren viser fordelingen af hvad respondenterne umiddelbart forbinder Bornholm med. De åbne svar er efterfølgende kodet og koblet sammen med respondenternes egen vurdering af, om svarene er positive, neutrale eller negative. Hver respondent kunne angive op til tre svar.

Natur, grønne områder og tryghed er de kendetegn som flest fraflyttere forbinder med Bornholm



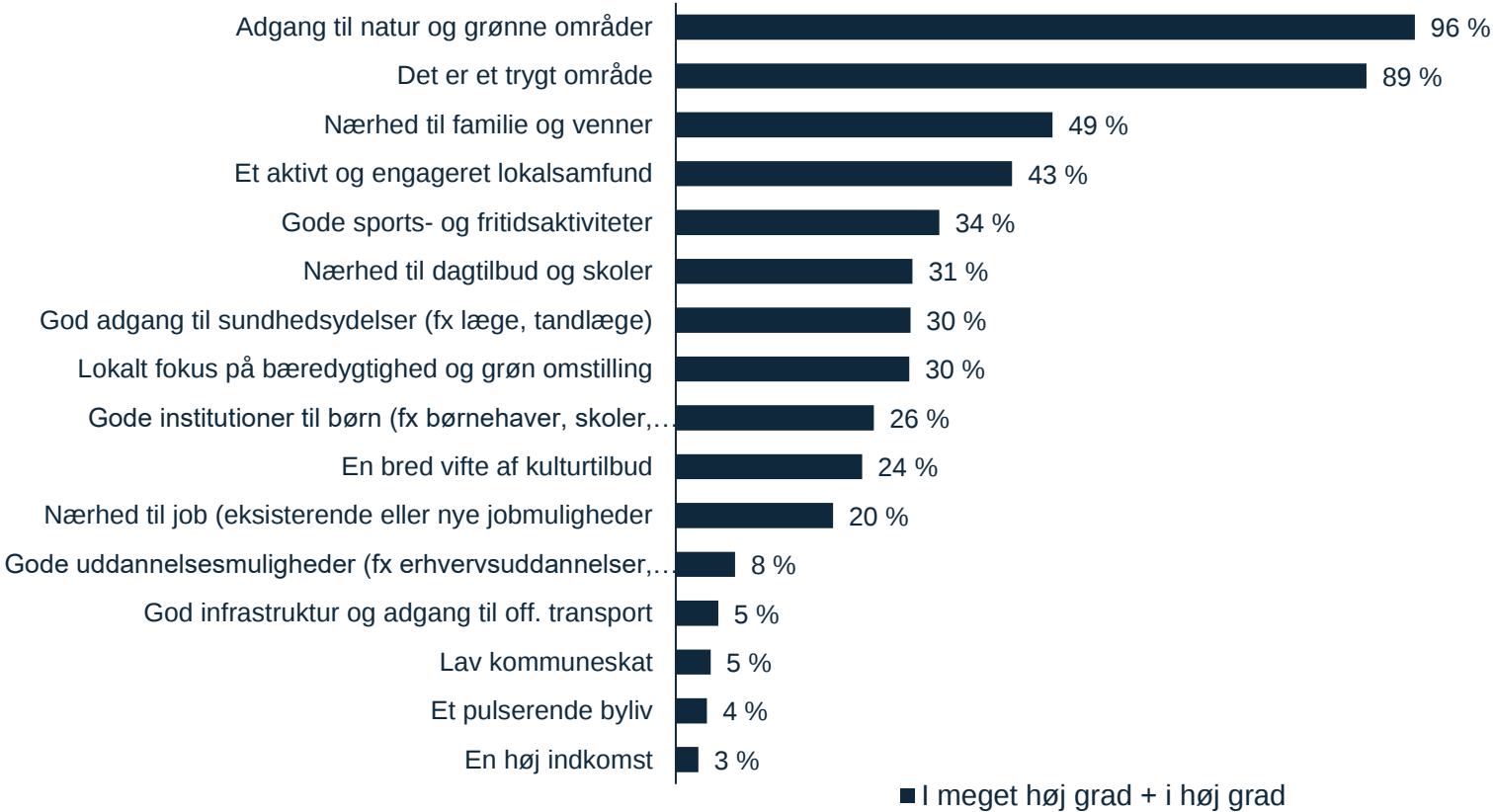
Størstedelen af fraflytterne vurderer, at natur og grønne områder (96 pct.) samt tryghed (89 pct.) kendetegner Bornholm, når de spørges lukket. Knap halvdelen forbinder Bornholm med nærhed til familie og venner (49 pct.), men denne andel er lavere blandt de 30+-årige (28 pct.) end blandt de 18-29-årige (64 pct.)

Det, færrest fraflyttere forbinder med Bornholm, er mulighed for høj indkomst (3 pct.), lav kommuneskat (5 pct.) og et pulserende byliv (5 pct.). Få fraflyttere vurderer desuden, at god infrastruktur er et kendetegn ved Bornholm (5 pct.). Uanset om fraflytterne selv skal beskrive Bornholm som på forrige side, eller vurderer Bornholm ud fra fastlagte kategorier, er det især naturen og trygheden, de mener, kendetegner Bornholm.

“Jeg elsker Bornholm. Jeg kan godt lide at vandre og tage ud i skoven og på strandene. Bornholm har det hele. Der er mange gemte steder, hvor man kan tage hen om vinteren og se fauna og flora. Der er det hele og frisk luft.
- Mand, 39 år”

I hvilken grad vil du sige, at følgende ting kendetegner Bornholm?

N = 901





Det er oftest en kombination af forhold både på og uden for Bornholm, der er årsag til at borgere fraflytter Bornholm

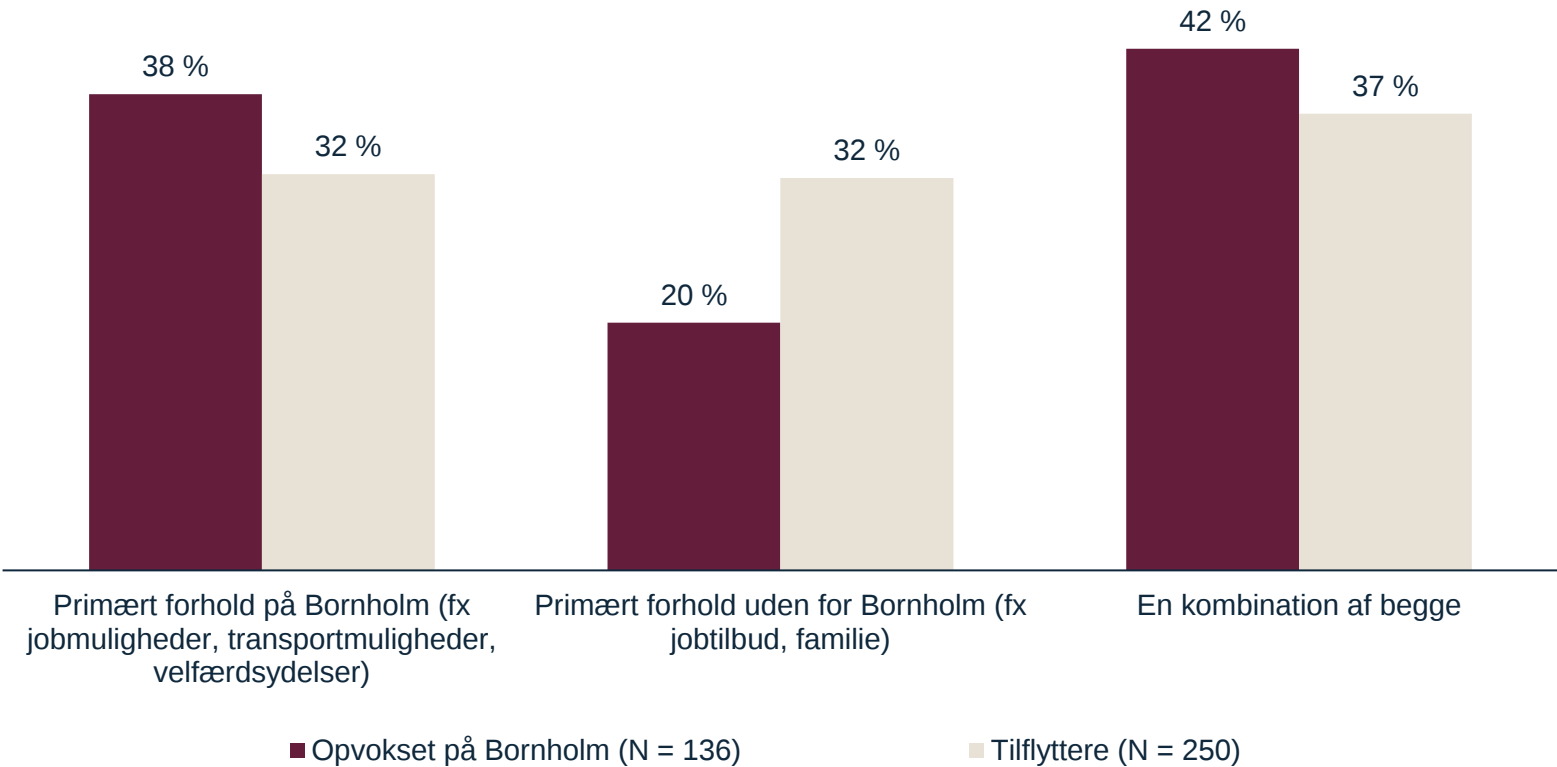
Det er oftest en kombination af forhold både på og uden for Bornholm, der er årsag til, at borgere fraflytter Bornholm.

Tilflyttere til Bornholm tilkendegiver imidlertid i signifikant højere grad, at de flytter fra Bornholm på grund af forhold uden for Bornholm end personer, der er opvokset på Bornholm. Det ses også ved, at de i højere grad nævner et 'ønske om at prøve noget' og 'manglende tilknytning til Bornholm', når de angiver deres primære fraflytningsårsager.

Fraflyttere, der er opvokset på Bornholm, angiver i højere grad end tilflyttere, at det primært er forhold på Bornholm, der har været årsagen til deres fraflytning.

Var årsagerne til din fraflytning primært relateret til forhold på eller uden for Bornholm?

N = 386



5. Tilbageflytning

En femtedel af de borgere, der flyttede for 10 år siden, bor igen på Bornholm



Over tid flytter flere borgere, som tidligere er fraflyttet Bornholm, tilbage til øen.

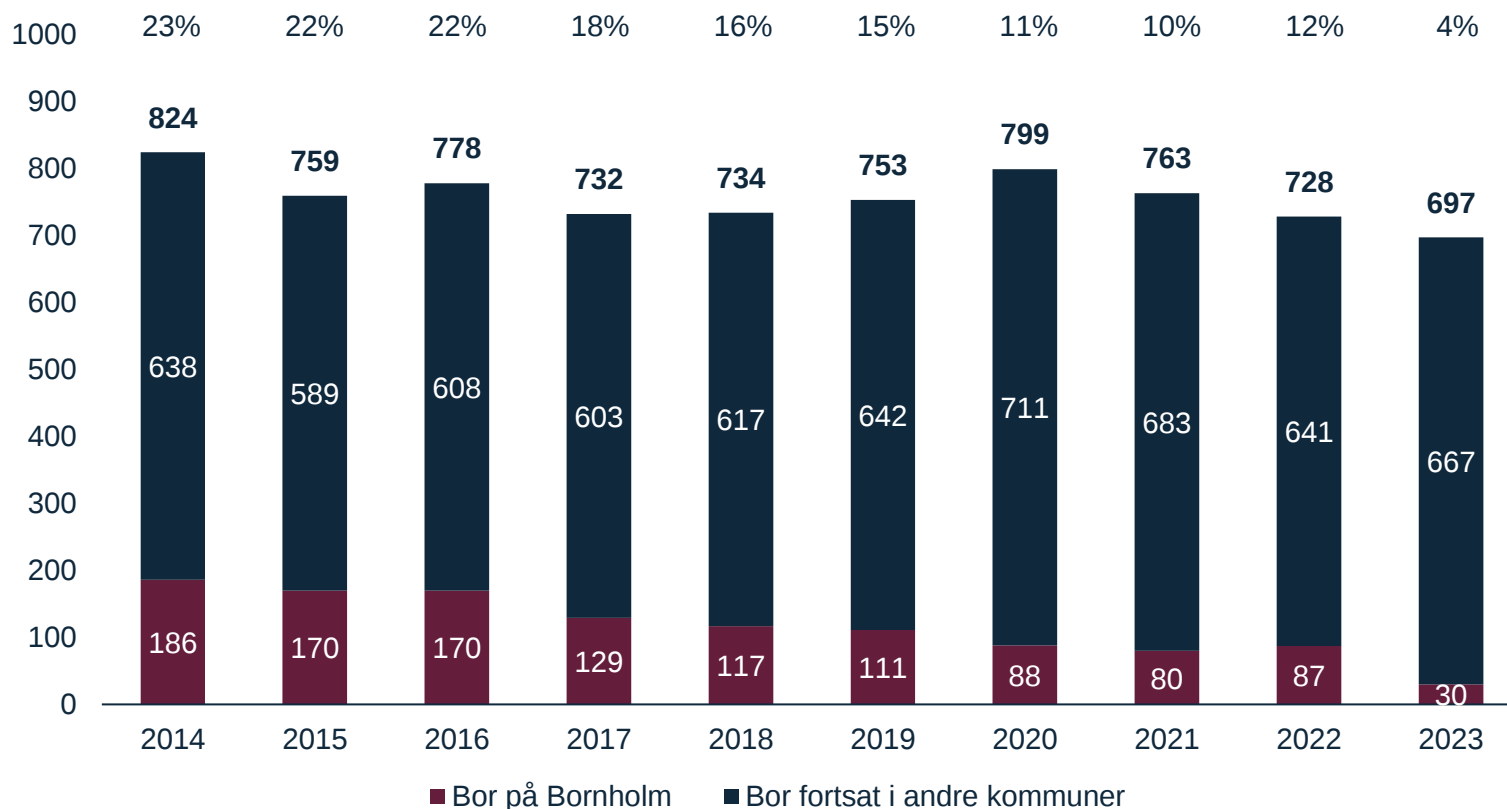
Som det ses af figuren til højre, flytter en større andel af borgere, der har boet væk fra øen i en længere periode tilbage sammenlignet med dem, der har været fraflyttet en kortere periode.

Således er 186 af de 824 borgere, der fraflyttede Bornholm i 2014, flyttet tilbage igen i 2023. Det svarer til 23 procent. Kigger man på fraflyttere inden for de seneste tre år, er det kun omtrent 10 procent, der er flyttet tilbage til Bornholm.

Bornholm til(bage)trækker altså en større andel af de fraflyttede borgere over tid. Det gælder særligt de unge, hvor 25 procent af de fraflyttede i 2014 og 2015 er flyttet tilbage i 2023, sammenlignet med 17 procent af de 30-65 årige (se bilag s. 65.).

Det er særligt lokale bornholmere, der er opvokset på Bornholm, som vender tilbage til øen. 27 pct. af de lokale bornholmere, der flyttede i 2014 og 2015, er flyttet tilbage i 2023, sammenlignet med 16 pct. af de fraflyttere, der oprindeligt var tilflyttere til Bornholm (se bilag s. 65).

Antallet af årlige fraflyttere i alderen 18-65 år for perioden 2014-2023 samt antallet af disse, der i 2023 enten er vendt tilbage til Bornholm eller fortsat bor uden for øen





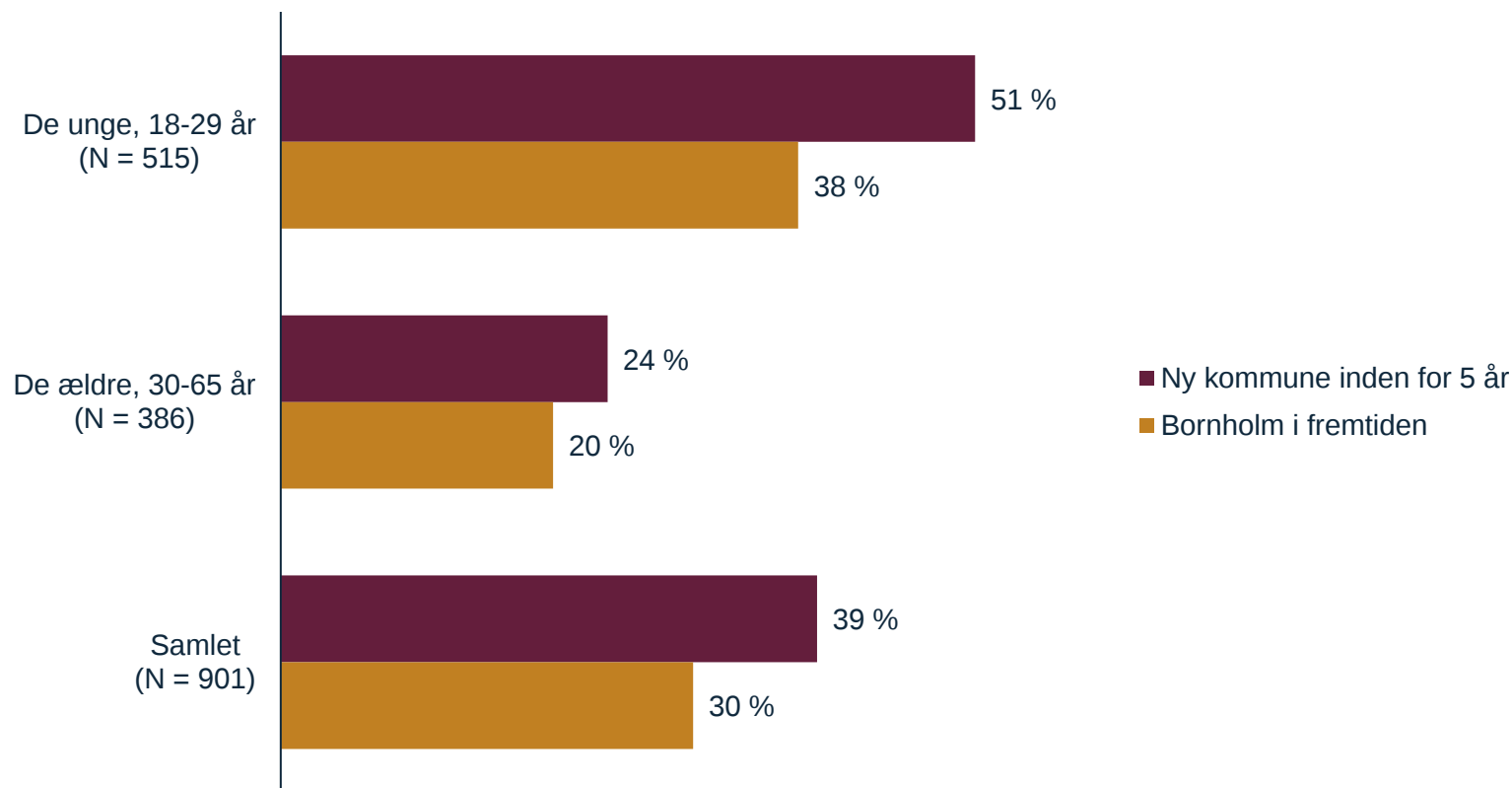
Knap en tredjedel af fraflyttere finder det sandsynligt på et tidspunkt at flytte tilbage til Bornholm – blandt de unge er det halvdelen

En tredjedel af fraflyttere finder det sandsynligt at flytte tilbage til Bornholm i fremtiden (30 pct.). Særligt de unge er flytbare, og her gælder det, at halvdelen forestiller sig at flytte inden for fem år, og at 38 pct. finder det sandsynligt eller meget sandsynligt at flytte til Bornholm i fremtiden. Sammenlignet med forrige side, synes der altså at være et mismatch mellem andelen, der forestiller sig/har et ønske om at flytte tilbage til Bornholm, og den andel der faktisk ender med tilbageflytning.

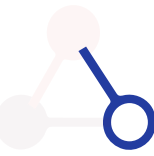
De ældre fraflyttere er markant mindre flytbare, men her er det dog bemærkelsesværdigt, at en femtedel finder det sandsynligt eller meget sandsynligt at flytte tilbage til Bornholm i fremtiden.

For mange fraflyttere er det altså ikke et endeligt farvel til Bornholm, og særligt fraflyttere, der er opvokset på øen, finder tilbageflytning sandsynligt (45 pct.) mod fraflyttere, der var tilflyttere i første omgang (28 pct.).

Andel der vurderer det sandsynligt eller meget sandsynligt at flytte



Spørgsmålsformulering: *Hvor sandsynligt er det, at du inden for de næste 5 år vil flytte til en ny kommune? / Hvor sandsynligt er det, at du på et tidspunkt i fremtiden vil flytte til Bornholm?* Mulige svarkategorier: Meget sandsynligt, sandsynligt, hverken sandsynligt eller usandsynligt, usandsynligt, meget usandsynligt, ved ikke.



Tilbageflyttende unge vender tilbage med kompetencegivende uddannelser, men de unge med længere uddannelser flytter i mindre grad tilbage

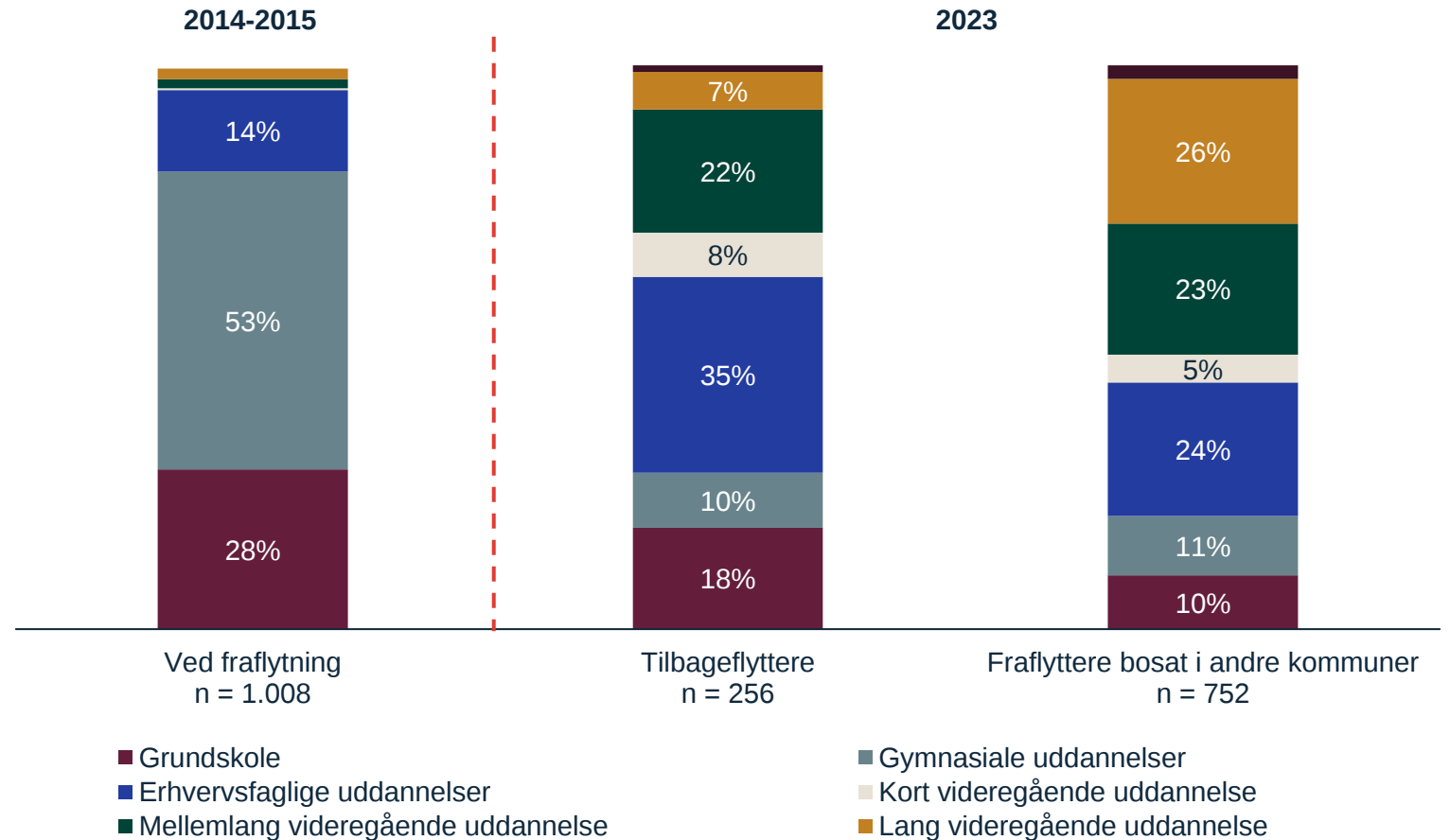
Som det sås på de forrige sider, er det altså særligt de unge, der har et ønske om at flytte tilbage til Bornholm. Det giver anledning til at kigge nærmere på, hvilke typer af unge, der flytter tilbage til Bornholm.

Figuren viser, at unge med en lang videregående uddannelse i mindre grad flytter tilbage til øen end personer med en erhvervsfaglig uddannelse.

Ved fraflytning har størstedelen af de unge en grundskole eller gymnasial uddannelse. Af dem, der flytter tilbage til Bornholm, har 35 pct. opnået en erhvervsfaglig uddannelse og 7 pct. en lang videregående uddannelse. For fraflyttere, der forbliver bosat uden for Bornholm, er andelen med en erhvervsfaglig uddannelse 24 pct., mens hele 26 pct. har en lang videregående uddannelse.

Dette skal ses i lyset af, at manglende jobmuligheder (efter endt uddannelse) er en af de primære fraflytningsårsager. Denne tendens bekræftes her: Unge med en lang videregående uddannelse vurderer, at de ikke kan finde job på Bornholm, og flytter derfor ikke tilbage. Hver anden tilbageflytter har en uddannelse inden for social/sundhed eller erhvervsøkonomi. Få med en samfunds- eller naturvidenskabelig uddannelse vender tilbage (se s. 72).

Uddannelsesniveauet blandt 18-29-årige, der flyttede fra Bornholm i 2014-2015, og hvordan deres uddannelsesniveau i 2023 fordeler sig opgjort efter om de er flyttet tilbage til Bornholm eller ej



Størstedelen af de unge, der vender tilbage, tilknyttes arbejdsmarkedet – dog i mindre grad end de unge, der forbliver uden for Bornholm



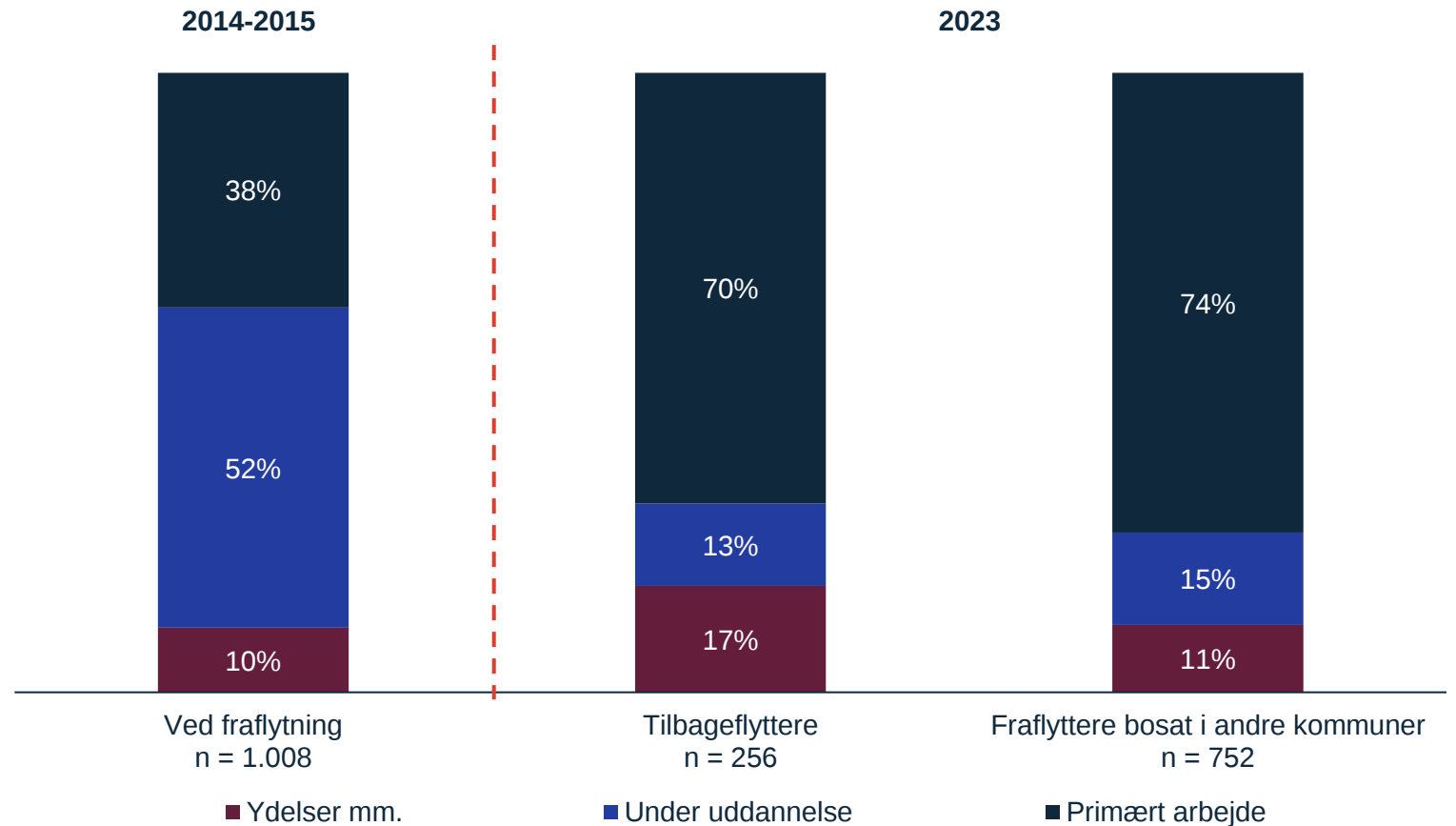
Kigger man på tilknytning til arbejdsmarkedet for de unge, der flytter tilbage til Bornholm efter 10 år, har størstedelen af dem (70 pct.) en tilknytning til arbejdsmarkedet.

Der er dog en tendens til, at de unge fraflyttere, der flytter tilbage til Bornholm, i højere grad er på offentlige ydelser (17 pct.) end de unge fraflyttere, der forbliver bosat i andre kommuner (11 pct.).

Ser man nærmere på uddannelsesprofilen blandt de beskæftigede og ikke-beskæftigede, tegner der sig et tydeligt billede. Uddannelsesniveautet blandt tilbageflytterne, der er på ydelser, er markant lavere end niveauet for de beskæftigede. For 53 pct. af de arbejdsløse tilbageflyttere er den højst gennemførte uddannelse grundskolen. Denne andel er blot 8 pct. blandt de beskæftigede tilbageflyttere (se bilag s. 70).

Denne tendens er interessant, idet Bornholm selvfølgelig ønsker, at unge, der flytter tilbage til Bornholm, er i arbejde, og betaler skat i kommunen. Fraflytningens betydning for Bornholms økonomi generelt belyses i næste kapitel.

Primære status blandt 18-29-årige, der flyttede fra Bornholm i 2014-2015, og hvordan deres primære status i 2023 fordeler sig opgjort efter om de er flyttet tilbage til Bornholm eller ej





Dem, der gerne vil flytte tilbage, oplever en række barrierer, og forestiller sig, at de skal være et andet sted i livet, hvis de skal tilbage

Når fraflytterne spørges til, hvad der kunne få dem til at flytte tilbage til Bornholm, nævnes særligt natur og ro. Det gælder også for de unge, som forbinder disse ting med et godt sted at slå sig ned og stifte familie.

Barriererne for at flytte tilbage er de samme som fraflytningsårsagerne i første omgang – man har ikke lyst til at være langt væk fra venner og familie, ligesom man er økonomisk afhængig af at kunne få et job.

Flere beskriver netop, hvordan drivers for tilbageflytning er forbundet til bestemte livsfaser. Flere unge forestiller sig fx selv at få børn og stifte familie på Bornholm, mens børnefamilierne forestiller sig, at de måske kunne flytte tilbage, når børnene flytter hjemmefra. Andre udtrykker klart, at hvis de eller deres partner kunne få et job, ville de helst bo på Bornholm.

“ <i>Det er et godt spørgsmål, hvad der kunne få os til at flytte tilbage. Min mand savner det. Men det handler også om økonomi. Jeg savner strandene. De er helt unikke.</i> - Kvinde, 61 år ”	“ <i>Vi taler nogen gange om at flytte tilbage, når børnene bliver store og ikke bor hjemme længere.</i> - Mand, 32 år ”	“ <i>Selvom man siger, Bornholm ikke er langt væk, så tager det tre timer. Eller 50 minutter med fly. Og der var faktisk ikke mange, der besøgte mig, da jeg boede på Bornholm</i> - Kvinde, 39 år ”
“ <i>Man skal aldrig sige aldrig, men jeg har lidt svært ved at se det. Så skulle det være, hvis vi blev trætte af bylivet, og havde fundet et job, hvor det fungerede. Men jeg savnede også flere muligheder for kulturliv. Jeg har talt med kunstnere, der sagde, at det var dyrt at leje lokaler på øen.</i> - Kvinde, 36 år ”	“ <i>Det er svært. Så skulle jeg kunne arbejde, men jeg har også andre relationer i København: Mine børn, forældre og venner. Så skulle det være, hvis jeg nemt kunne pendle - men det koster jo tid.</i> - Mand, 55 år ”	“ <i>Det taler vi meget om. En gang om ugen. Sommerhus på øen er en plan, og at være på pension derovre er en drøm. Men med min mands specifikke karriere, så er det ikke muligt at bo der.</i> - Kvinde, 39 år ”

6. Økonomisk potentiale ved fastholdelse

Fraflyttere i alderen 18-65 år medfører et nettotab i det økonomiske råderum, på årligt 12,9 millioner kroner (2023), svarende til 18.504 kr. per fraflytter

Som konsekvens af de 697 fraflytninger fra Bornholm i 2023, gik regionskommunen glip af en bruttoindtjening på 42,7 millioner kroner i kommunale indtægter. Omtrent 30 millioner skyldes forbigåede personskatter, mens 11,4 millioner kan tilskrives manglende bloktilskud.

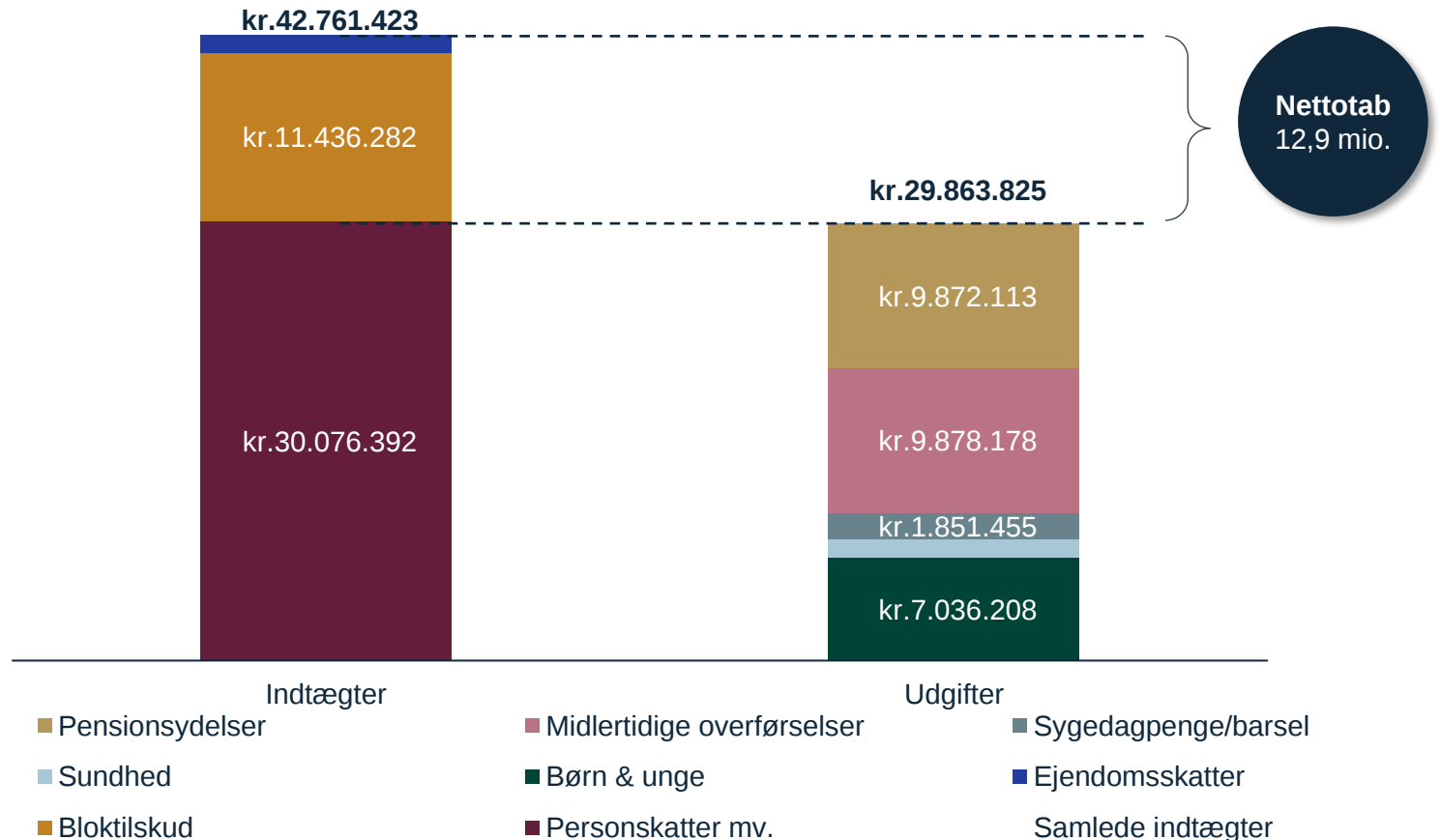
Størstedelen af de tidligere borgere udgjorde imidlertid en udgift på de kommunale budgetter gennem anvendelse af services, som samlet opgøres til 29,9 millioner kroner. De største poster under udgifterne er midlertidige overførsler, pensionsrelaterede overførsler og udgifter til deres hjemmeboende børn og unge.

I alt medfører fraflytningen hermed et nettotab for Bornholms Regionskommune på 12,9 millioner kroner, svarende til 18.504 kr. per fraflytter. Det påvirker således overordnet set Bornholms kommunale økonomi negativt, at de 18-65-årige og deres hjemmeboende børn flytter fra øen.

Opgørelserne af indtægter og udgifter på individniveau er baseret på registerdata fra Danmarks Statistik og gennemsnitlige takster fremsendt af Bornholms Regionskommune. For en detaljeret gennemgang af beregningerne og antagelserne bag tallene henvises til s. 48.

Forbigåede kommunale indtægter og udgifter fra/til borgere flyttet i 2023

2023-priser



Nettotabet fra årlige fraflyttere er steget med cirka 4 millioner kroner over 10 år, hvilket tyder på, at Bornholm i stigende grad mister økonomisk bæredygtige borgere

De seneste 10 år har fraflytterne fra Bornholms Regionskommune medført et konsekvent nettotab for den kommunale økonomi på over 10 millioner kroner i det år, flytningen sker.

Der ses en tendens til, at nettotabet er steget fra 10-11 millioner kroner (2023-priser) i 2014/2015 til 13-15 millioner kroner i 2022/2023.

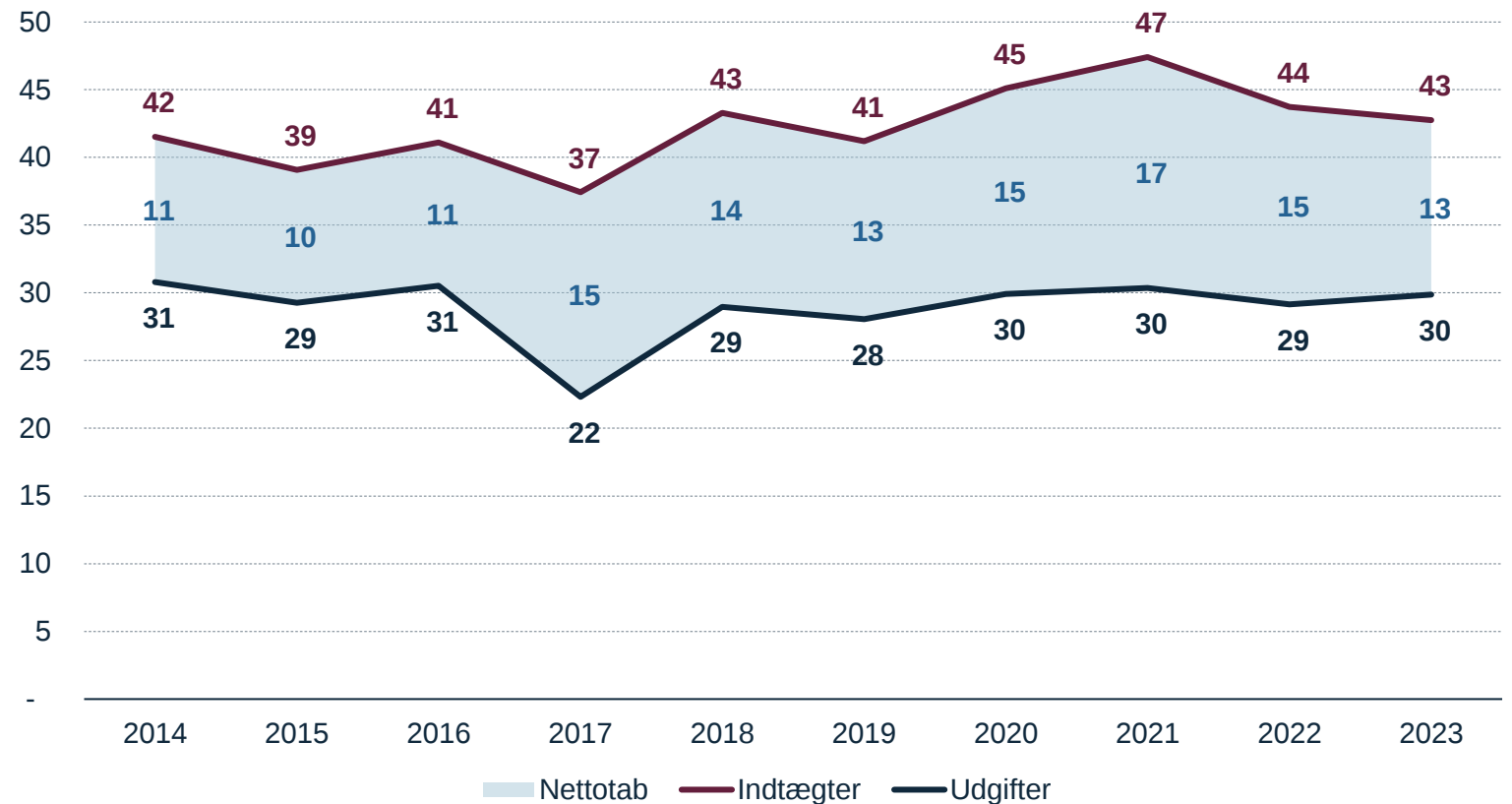
Denne udvikling i de årlige kommunale indtægter og udgifter skyldes især en underliggende stigning i det gennemsnitlige nettotab per fraflytter, som er steget med 42 pct. fra 13.025 kroner (2023-priser) i 2014 til 18.504 kroner i 2023 (se bilag s. 67).

Årsagen til den gennemsnitlige stigning i nettotab skal findes i, at fraflytternes skattebidrag er steget mere end deres ydelsestræk over det seneste årti.

Der tegner sig således et billede af, at Bornholm i de seneste 10 år i højere grad har mistet mere økonomisk bæredygtige borgere. På de næste sider uddybes, hvilke typer af fraflyttere der er drivende for dette nettotab, hvilket synliggør, hvilke grupper af borgere det vil give mening at arbejde med at fastholde og tiltrække.

De årlige forbigåede indtægter og udgifter fra/til borgere i samme år de flytter

Millioner kroner (2023-priser)



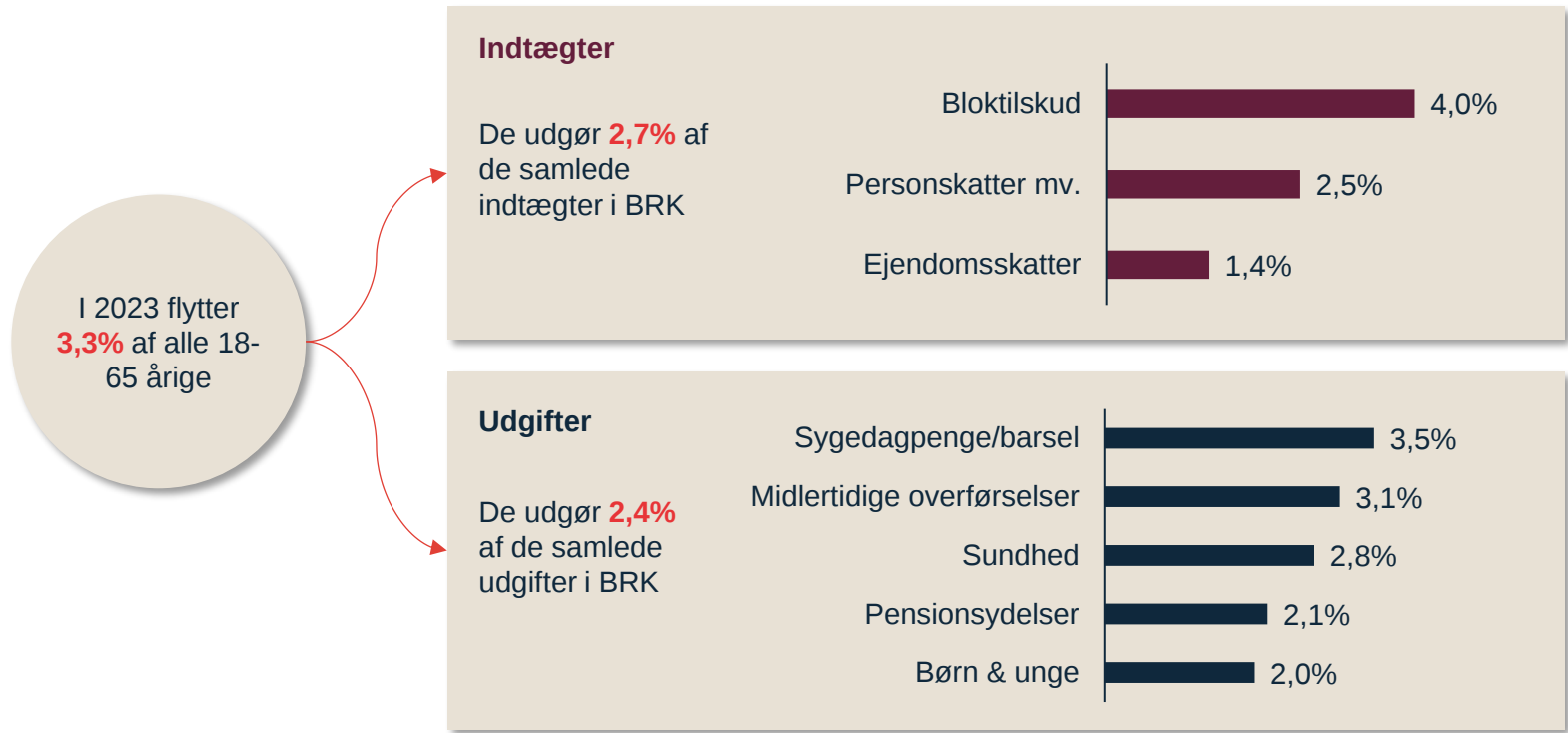
Fraflytterne i 2023 er hverken borgerne med de højeste ydelsestræk eller de største skattemæssige bidrag til Bornholm

Fraflytterne i 2023 udgør 3,3 pct. af alle 18-65-årige på Bornholm. Ved at opgøre hvor stor en andel, fraflytterne i 2023 udgør af de samlede kommunale indtægter og udgifter, ses, at begge andele er lavere (2,7 pct. af indtægterne og 2,4 pct. af udgifterne). Det vil sige, at fraflytterne gennemsnitligt set hverken er de bornholmske borgere med de højeste ydelsestræk eller de største skattemæssige bidrag.

Dette kan i høj grad tilskrives, at størstedelen af de årlige fraflyttere fra Bornholm er unge i alderen 18-29 år, som gennemsnitligt har lave indkomster og begrænsede ydelsestræk (flere detaljer om dette kan ses på næste side).

På trods af at fraflytterne kun udgør 2,4 pct. af de samlede udgifter til 18-65-årige i kommunen er der en række interessante mønstre i, hvordan ydelsestrækkene fordeles sig på underposterne. Fraflytterne udgør særligt en større andel af de samlede udgifter til sygedagpenge/barsel og midlertidige overførsler.

Andelen fraflytternes indtægter og udgifter udgør af den samlede kommunale indtægtskilde/udgiftspost i 2023



Fraflytternes indvirkning på den kommunale økonomi er i høj grad betinget af deres alder – særligt børnefamiliernes ydelsestræk overstiger deres skattebidrag

For at belyse Bornholms Regionskommunes potentielle tabte indtægter som følge af fraflytninger i perioden 2014-2023, er fraflytternes gennemsnitlige økonomiske bidrag til kommunen opgjort i det år, de flytter, fordelt på aldersgrupper.

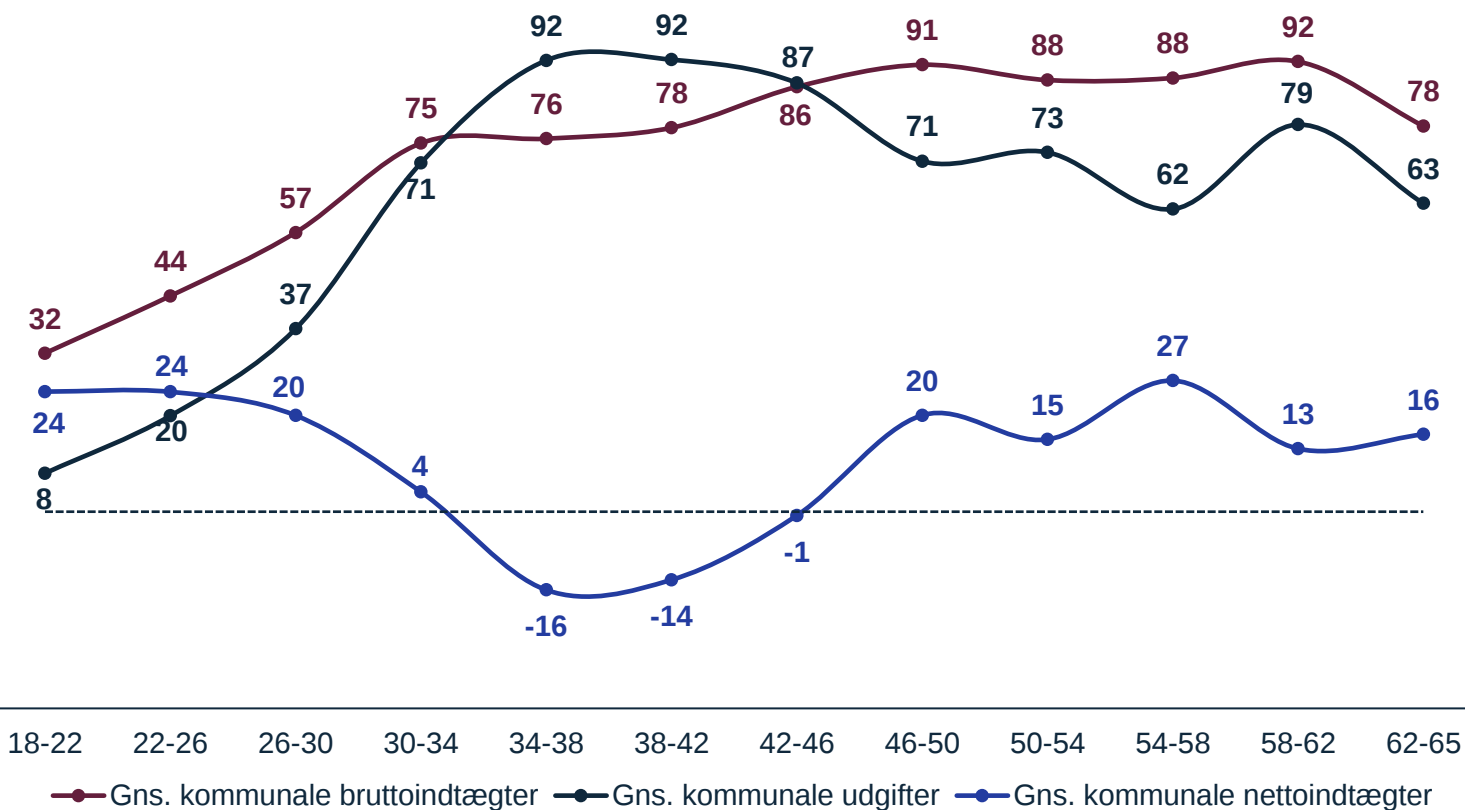
De under 30 år og de ældre over 46 år bidrager i gennemsnit med flere kommunale indtægter – som skattebidrag og bloktilskud – end de påfører kommunen af udgifter. Især de unge medfører lave kommunale udgifter. Når disse aldersgrupper fraflytter kommunen, mister Bornholm således netto kommunale indtægter.

Modsat er situationen for de 34-46-årige. Når denne gruppe flytter fra kommunen, undgår Bornholms Regionskomme et nettotab, da denne aldersgruppe i gennemsnit medfører flere kommunale udgifter end indtægter. Dette skyldes primært kommunale udgifter til hjemmeboende børn og en øget anvendelse af midlertidige overførsler blandt denne gruppe. Det skal understreges, at grafen til højre kun viser et øjebliksbillede. Det er væsentligt for Bornholm at borgere mellem 30-46, som primært udgør et nettotab pga. hjemmeboende børn, og mange af disse vil generere positive kommunale nettoindtægter over tid.

En oversigt over fraflytternes påvirkning på kommunale indtægter og udgifter fordelt på kategorier findes i bilaget på side 67.

De gennemsnitlige indtægter og udgifter fra/til fraflytterne i det år de flytter fordelt på aldersgrupper

I tusinde kr. (2023-priser)



Fraflytternes uddannelse hænger tæt sammen med deres indvirkning på den kommunale økonomi – de højtuddannedes skattebidrag overstiger deres træk på ydelser

Fokuserer man på de 30-65-årige fraflyttere, er deres uddannelsesniveau en god indikator for, om deres skattebidrag overstiger deres træk på offentlige services. Tendensen er klar: Højt uddannede fraflyttere medfører gennemsnitligt et økonomisk nettotab for Bornholms Regionskommune, mens fraflyttere med kortere uddannelser medfører kommunen en økonomisk gevinst.

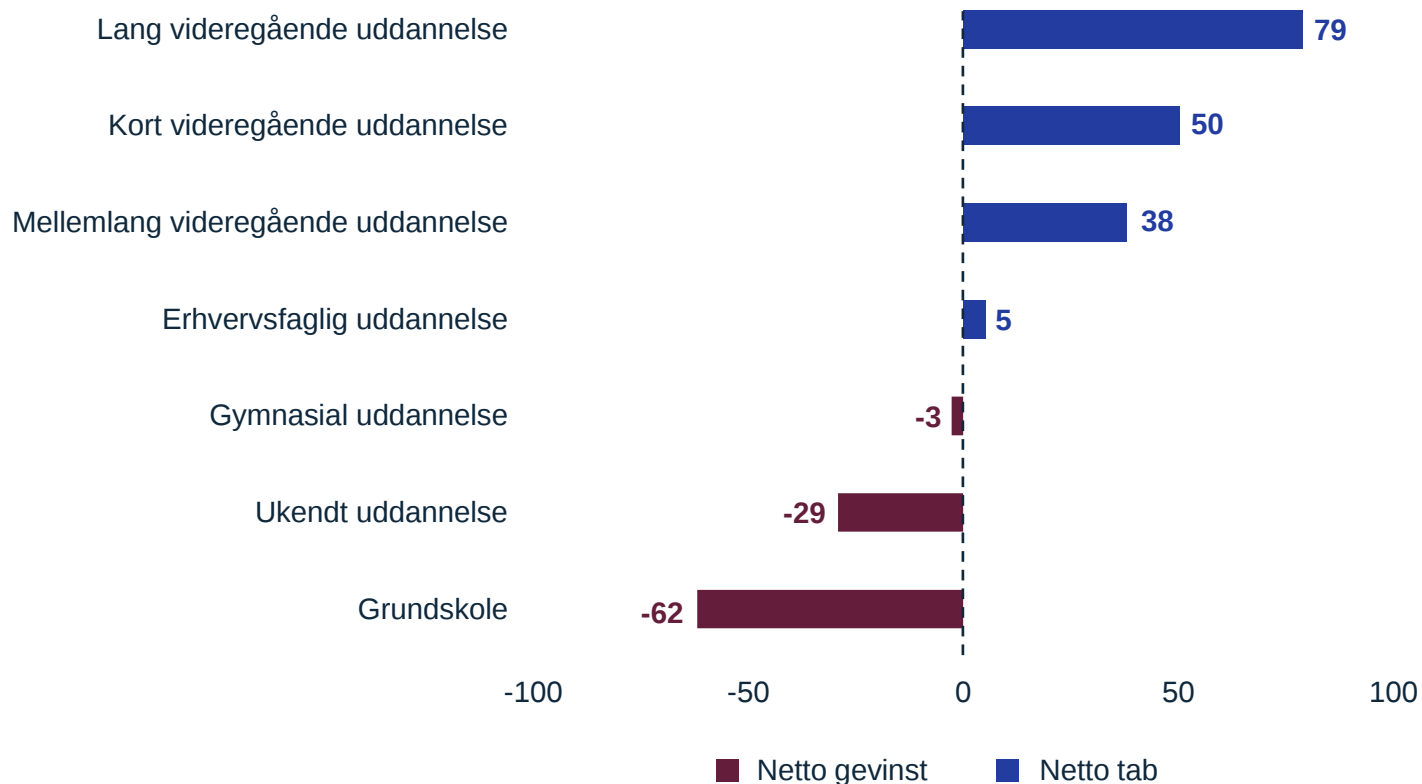
Fraflyttere med lange videregående uddannelser medfører i gennemsnit den kommunale økonomi et tab på 79 tusinde kr. Dette dækker over at Bornholms Regionskommune i gennemsnit går glip af en bruttoindtægt på 121 tusinde kr., mens udgifterne kun udgør 42 tusinde kr. (se bilag s. 71).

Modsat overstiger de grundskoleuddannede fraflytteres træk på offentlige services deres tilførsel til de kommunale indtægter, med 62 tusinde kr. Dette dækker over at deres høje ydelsestræk, der i gennemsnit udgør 125 tusinde kr. Omvendt er deres tilførsel til de kommunale indtægter i gennemsnit kun 63 tusinde kr. (se bilag s. 71).

Det er således en stor økonomisk værdi i at fastholde og tiltrække flere højtuddannede til Bornholm.

De gennemsnitlige kommunale nettoindtægter blandt fraflyttere i alder 30-65 år fordelt på uddannelsesniveau¹

I tusinde kr. (2023-priser)



Note: (1) Antallet af fraflyttere i uddannelsesgrupperne er; Lang videregående (n = 398), Kort videregående (n = 140), Mellemlang videregående (n = 567), Erhvervsfaglig (n = 908), Gymnasial (n = 567), Ukendt (n = 140), Grundskole (n = 636)

© Copyright Epinion



En større andel af fraflyttere under 30 år udgør et nettotab ved fraflytning end borgere over 30 år

Mens de forrige to sider fokuserede på fraflytternes gennemsnitlige økonomiske bidrag fordelt på alder og uddannelse, viser grafen til højre, hvor stor en andel af fraflytterne i hver gruppe, der har udgjort et nettotab for Bornholms Regionskommune på fraflytningstidspunktet.

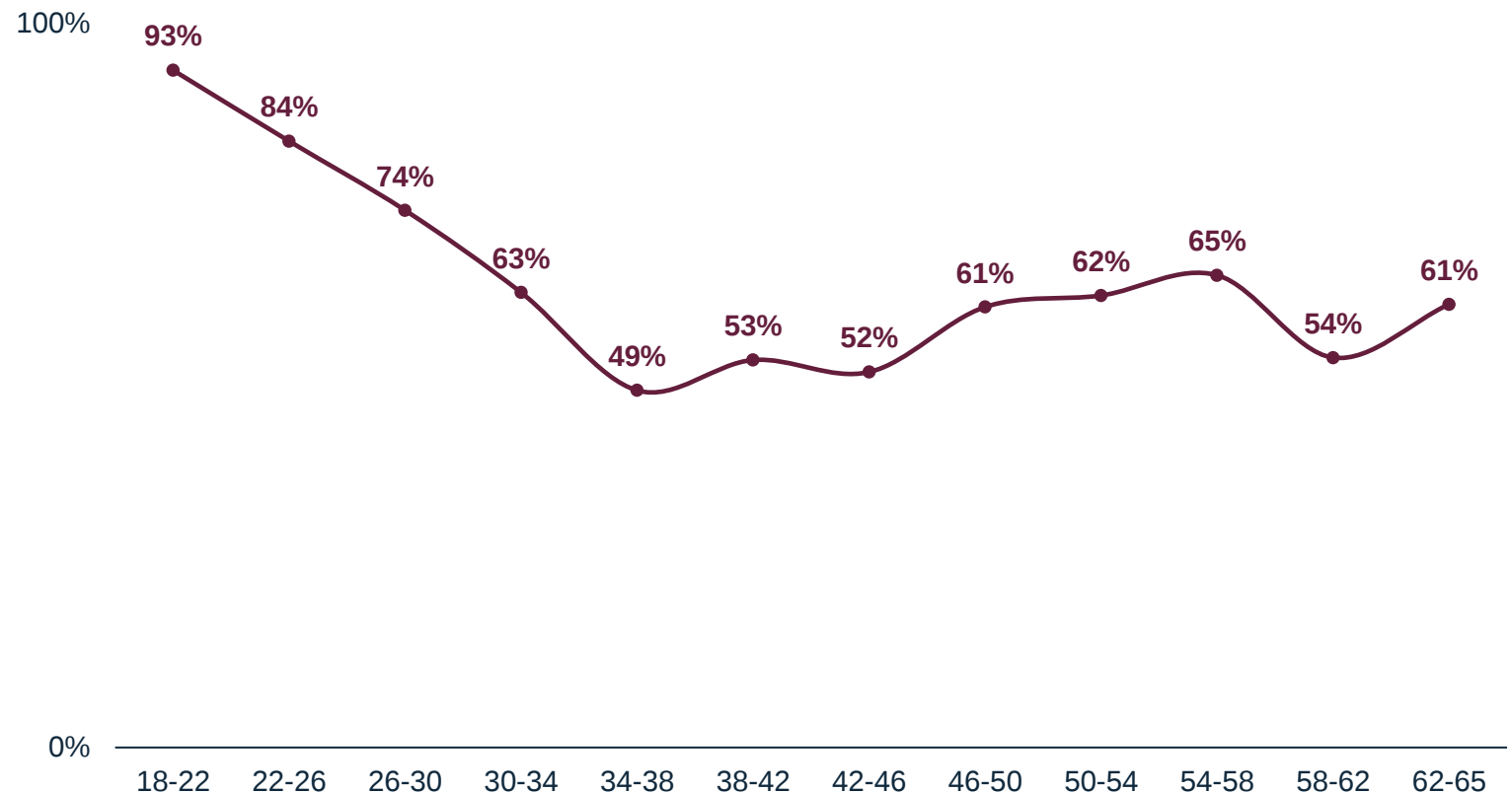
Det samme mønster går igen: Andelen af fraflyttere, der udgør et nettotab for Bornholm – i form af mistet nettoindtægt – er størst blandt de unge under 30 år. Omvendt er andelen af fraflyttere, der udgør et nettotab, mindst blandt de 34-46-årige. Denne aldersgruppe skiller sig igen ud som den, der økonomisk er mindst problematisk at miste i øjebliksbilledet.

Dog gælder dette kun for cirka halvdelen af de 34-46-årige fraflyttere. Med andre ord mister Bornholms Regionskommune en potentiel kommunal nettoindtægt for hver anden fraflytter i denne aldersgruppe.

Derudover adskiller de 58-62-årige sig fra de andre ældre fraflyttere. 54 pct. af denne aldersgruppe udgør et nettotab, når de flytter fra kommunen. Til sammenligning gælder det 61 pct. af de 62-65-årige.

Igen skal det pointeres, at analysen kun afspejler fraflytningstidspunktet og derfor ikke tager højde for de længerevarende økonomiske konsekvenser af fraflytning.

Andelen af fraflytterne i hver aldersgruppe der udgør et nettotab for den kommunale økonomi i året de flytter fra Bornholm



Bornholm har størst økonomisk potentiale i at fastholde personer med videregående uddannelse

Den økonomiske analyse viser, at der er det største økonomiske potentiale ved at fastholde fraflyttere med en lang videregående uddannelse. Hver fraflyttet borger med en lang videregående uddannelse, udgør i gennemsnit et nettotab for Bornholms Regionskommunes økonomiske råderum på 79.000 kroner årligt.

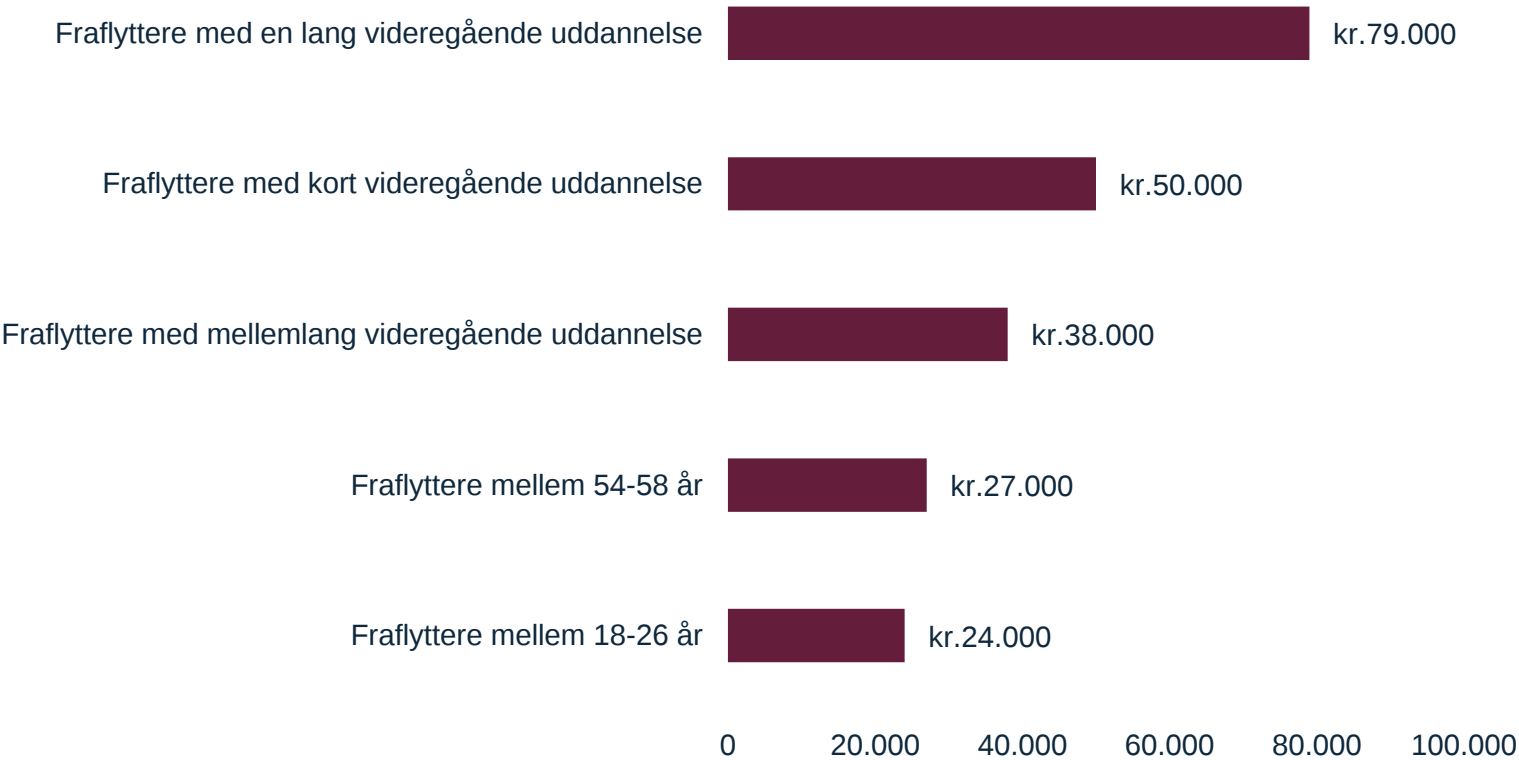
Fraflytteranalysen viser ligeledes, at personer med en lang videregående uddannelse i højere grad fraflytter Bornholm (s. 57). Dertil kommer, at unge der tilegner sig en lang videregående uddannelse efter at være fraflyttet øen (s. 35) i mindre grad end personer med kortere uddannelser vender tilbage til Bornholm.

Der er således et stort potentiale i, at understøtte et jobmarked, som også giver jobmuligheder for personer med lange uddannelser.

Når man kigger på nettotabet ved fraflytning på tværs af aldersgrupper, er det essentielt at fastholde særligt de yngre og de ældre målgrupper på Bornholm, da de yder et positivt bidrag til kommunens økonomiske råderum.

Målgrupper med det største gennemsnitlige nettotab for det kommunale råderum ved fraflytning. Danske kroner pr. person.

kr. i 2023-priser



Metode

Registeranalyserne stiller skarpt på de centrale mønstre i, hvem der flytter fra Bornholm, i hvilket omfang det sker, samt hvilke konsekvenser det medfører

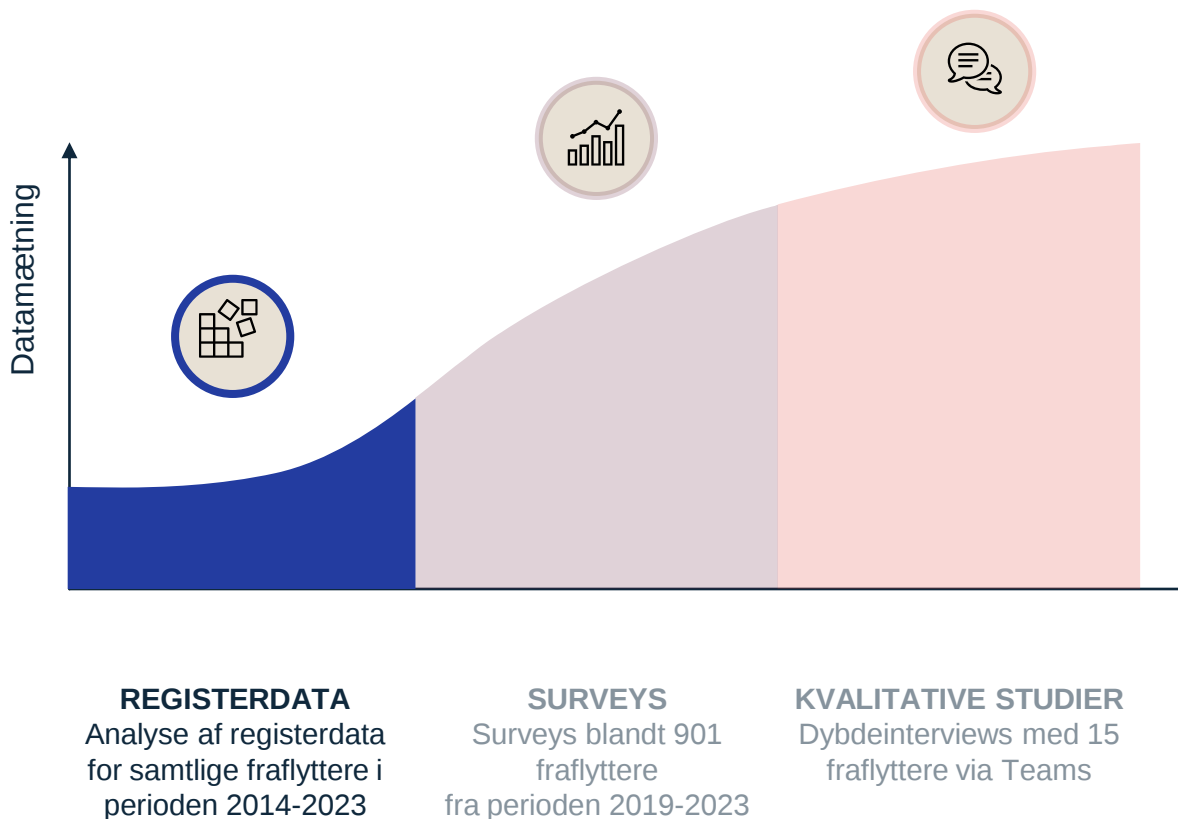
I registerundersøgelsen har vi undersøgt mønstrene i, hvem og hvor mange der er flyttet fra Bornholm de seneste 10 år. Analyserne har desuden tilvejebragt detaljeret viden om mulige årsager til flytningerne og udviklingen over det seneste årti. Endelig er registerdata anvendt til at udregne de økonomiske konsekvenser af flytningerne for Bornholms kommunale økonomiske råderum.

Resultaterne er fremkommet ved anvendelse af Epinions adgang til Danmarks Statistiks forskerordning, hvor samtlige fraflyttere fra Bornholm i perioden 2014-2023 er identificeret. Herefter er baggrundsforhold vedrørende deres omstændigheder ved fraflytningen koblet til deres person. Dette omfatter uddannelse, civilstatus, indkomst, familietype, bopælsforhold, sundhed, ydelsestræk mv.. Mere konkret har vi i projektet anvendt følgende registre via DST's forskerordning: BBR, BEF, BEFPOP, BFL, BYSTRB, DAGTIL_BOERN, DOD, DREAM, DRG, IND, SSKO, UDDA, UDSP, VNDS.

Populationen af fraflyttere er efter aftale med Bornholms Regionskommune indsnævret til at dække fraflyttere, hvor det gælder, at de på fraflytningstidspunktet: (1) Har en alder i intervallet 18-65 år, (2) Har boet på Bornholm i minimum ét sammenhængende år forud for deres flytning, og (3) med deres flytning forbliver i Danmark.

Registeranalyserne er desuden anvendt i sammenhæng med spørgeskemaundersøgelsen, hvor de førnævnte baggrundsforhold vedrørende respondenterne er koblet til deres spørgeskemabesvarelser.

På næste side fremgår detaljerne bag de økonomiske konsekvensberegninger.

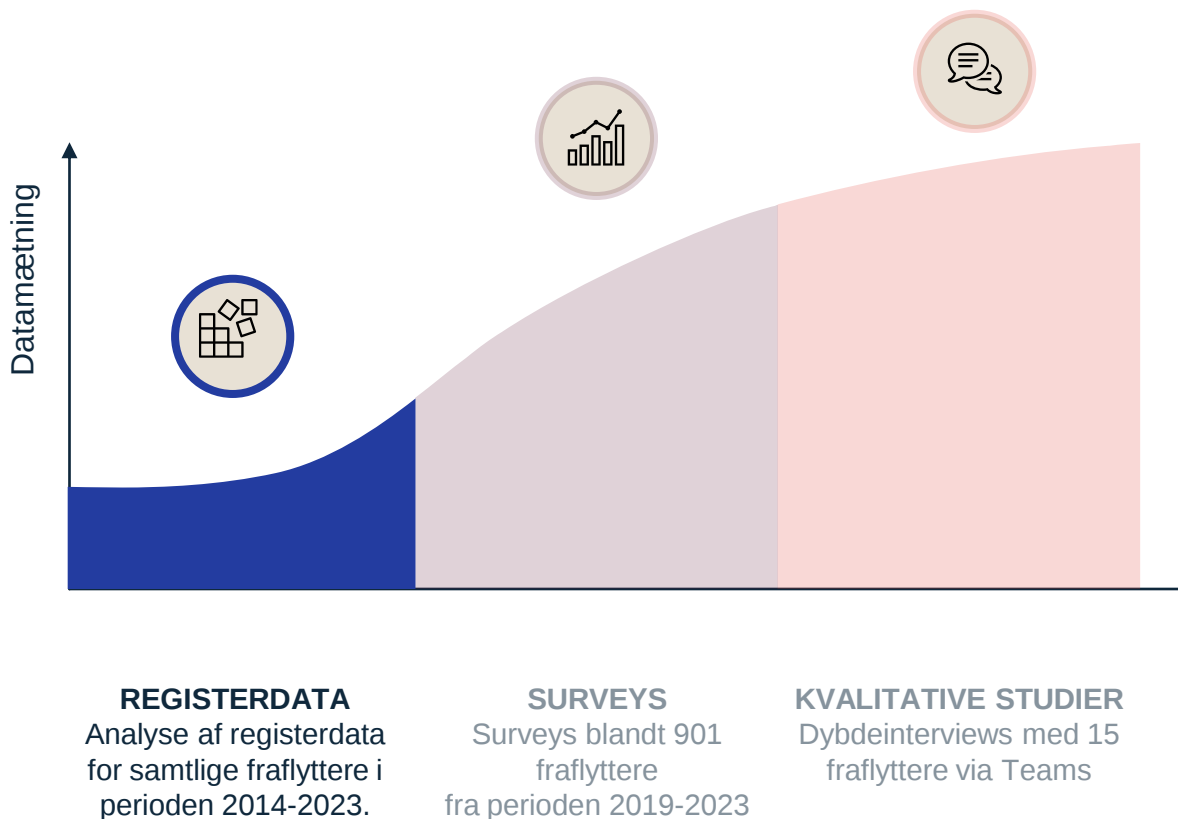


Ved hjælp af registerdata om fraflytternes anvendelse af ydelser og indkomster har vi beregnet deres økonomiske betydning for det kommunale budget

Med registeranalyserne har vi beregnet fraflytternes økonomiske indvirkning på det kommunale budget. Dette indebærer, at vi for populationen af fraflyttere har opgjort deres andel af Bornholms Regionskommunes samlede indtægter og udgifter baseret på indkomster, skatter, ydelsestræk og gennemsnitlige takster. Alle tal og opgørelser er angivet i 2023-priser og -takster. Populationen af fraflyttere dækker personer i alderen 18-65 år ved fraflytning. For at opnå en repræsentativ forståelse af deres påvirkning på Bornholms Regionskommunes budget er ydelser til hjemmeboende børn medregnet og fordelt per voksen i husstanden.

Fraflytternes bidrag til de kommunale indtægter består primært af indbetalt kommuneskat og ejendomsskatter. Derudover indgår den del af bloktilskuddet, der beregnes på baggrund af indbyggertallet. I udregningerne er taksten for 2023 (13.239 kr. pr. borger) anvendt.

Fraflytternes træk på det kommunale budget er beregnet ved at kombinere oplysninger om, hvilke ydelser fraflytterne og deres børn modtager, med kommunens gennemsnitlige takster for 2023. Taksterne er udarbejdet af Bornholms Regionskommune og koblet til opgørelser fra Danmarks Statistik. Via DRG-registeret er den kommunale medfinansiering af sundhed udregnet for både praksissektoren og sygehusvæsenet⁽¹⁾. For en række midlertidige overførsler, som fx dagpenge gælder en kommunal medfinansiering af ydelserne. Denne noteres generelt til 80 pct., hvilket er den gældende takst for størstedelen af sagerne. Ligeledes gælder der en refusionsordning på en række ydelser som fx kontanthjælp. Disse noteres generelt til 20 pct.. Estimerne på de midlertidige overførsler bør derfor anses som restriktive estimer af de faktiske udgifter. Udgifter til handicap/det specialiserede socialområde er ikke indregnet, da betalingsansvaret for en stor del af de kommunale ydelser forbliver ved kommunen efter flytning, hvorfor de ikke vil ændre udgiftsbilledet.



Grundet datamæssige begrænsninger fremgår DRG-registeret kun for 2021-2023. Udgifterne til sundhed for 2014-2020 antages derfor at ligne den gennemsnitlige udgift for lignende aldersgrupper i 2021-2023.

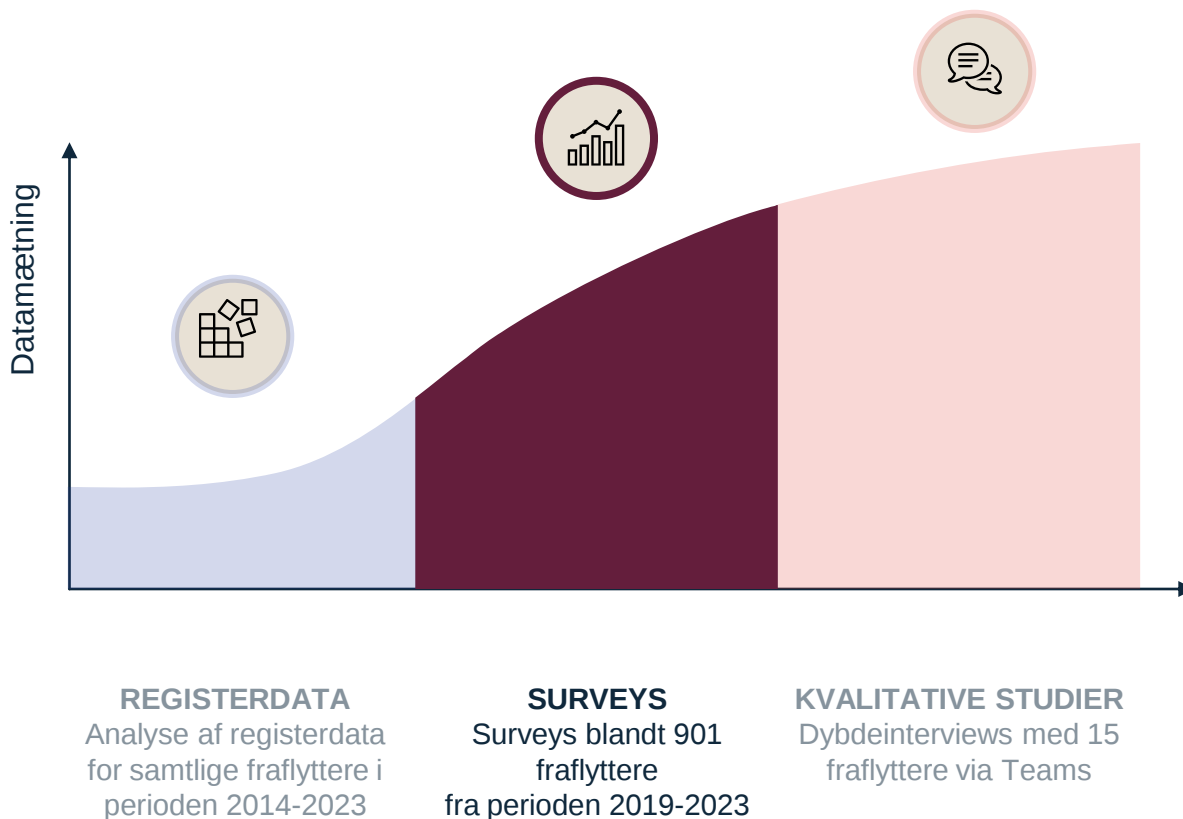
Repræsentativ surveydata bidrager med indsigter i fraflytningsårsager blandt 900 fraflyttere

Spørgeskemaundersøgelsen har bidraget med indsigter i de primære årsager til og motiver bag fraflytningen, fraflytteres præferencer for bosætning, deres perspektiver på og vurdering af Bornholm som sted at bo samt fraflytternes tilbageflytningspotentiale.

Resultaterne bygger på et spørgeskema udarbejdet i samarbejde mellem Bornholms Regionskommune og Epinion. I spørgeskemaet bliver fraflyttere spurgt ind til deres bosætningspræferencer, associationer med Bornholm, fraflytningsårsager og sandsynlighed for tilbageflytning.

Spørgeskemadata er indsamlet i perioden 31. oktober til 18. november 2024 via et webbaseret spørgeskema. Epinion har inviteret alle fraflyttere i alderen 18-65 år, der er flyttet fra Bornholm i perioden 2019-2023 og har boet på Bornholm længere end et år til at deltage. Alle 3.312 fraflyttere har modtaget en invitation via Digital Post efterfulgt af maksimalt to påmindelser. 901 respondenter har besvaret spørgeskemaet, hvilket giver en svarprocent på 27 pct.

Data er rensat og kvalitetssikret af Epinion. Mindre skævheder i det indsamlede datasæt er korrigeret ved vægtning, så det afspejler fraflytningspopulationen på parametrene køn, alder, uddannelsesniveau ved fraflytning samt fraflytningsår. Dette sikrer, at stikprøven er repræsentativ for populationen af fraflyttere på disse karakteristika. Med denne tilgang sikrer vi, at indsigterne i undersøgelsen vil bygge på et repræsentativt og stærkt datamæssigt grundlag, hvilket især er vigtigt, da årsager til flytningerne erfaringsmæssigt er mangeartede og komplekse. I rapporten kommenteres der løbende på statistisk signifikante forskelle mellem undergrupper af fraflyttere.



Vi har opnået dybdegående viden om, hvordan fraflytningsårsager spiller sammen med kvalitative dybdeinterviews

Formålet med den kvalitative del af undersøgelsen har været at nuancere indsigter i fraflytningsårsager, bosætningspræferencer og perspektiver på Bornholm som sted at bo. Den kvalitative undersøgelse baserer sig på 15 dybdeinterviews med fraflyttere. Interviewene er gennemført i perioden d. 28. november til d. 13. december 2024, og interviewene havde i gennemsnit en varighed på ca. 35 minutter.

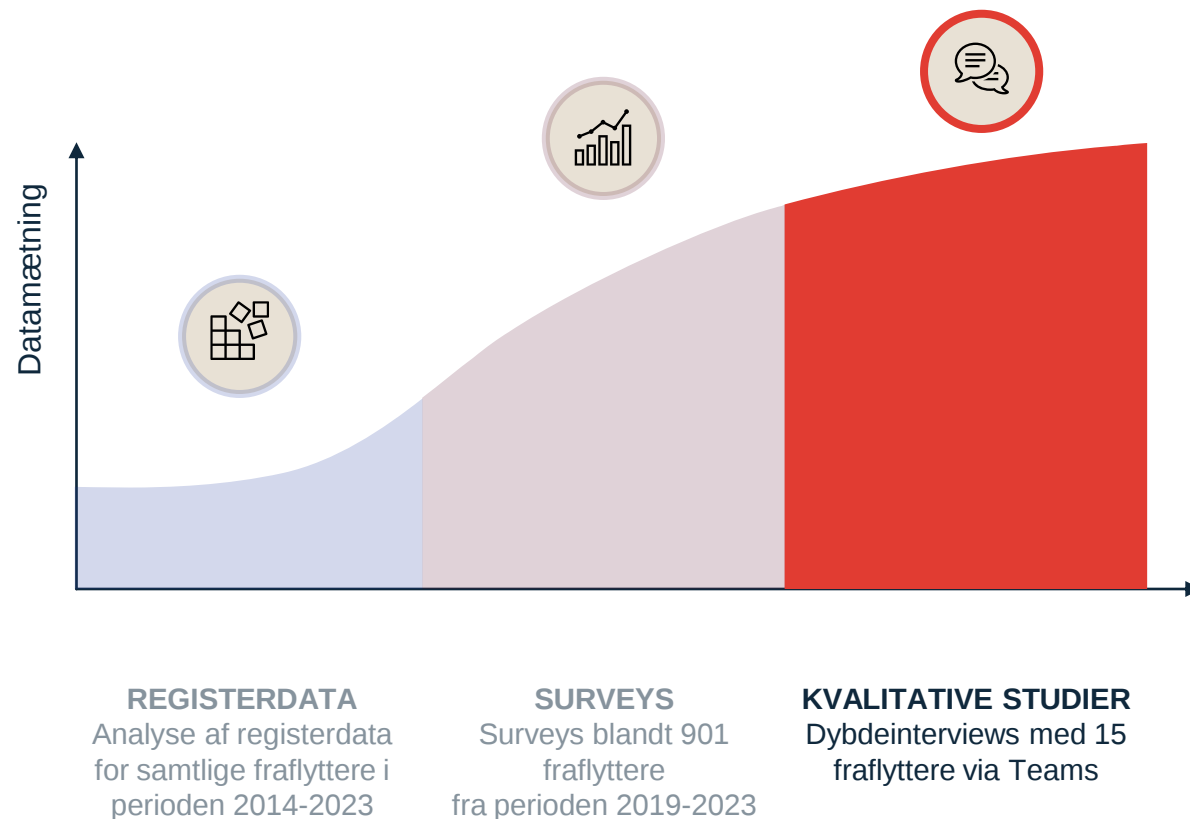
Udvælgelseskriteriet til deltagelse i interviews var at sikre spredning på fraflytningsårsager, som Bornholm kan påvirke (inkl. uddannelse). Interviewene fordeler sig på følgende fraflytningsårsager:

- 1) Jobmuligheder og indkomst: 4
- 2) Velfærdsydelser og bolig: 4
- 3) Fritids- og kulturtilbud og social integration: 3
- 4) Uddannelsesmuligheder: 5

Da det har været muligt at vælge flere fraflytningsårsager er der de facto flere repræsenteret i hver gruppe. Desuden er sikret spredning på køn og alder.

Interviewguiden til dybdeinterviews er udviklet ud fra indsigter opnået i undersøgelsens kvantitative faser, og omhandler tematikker som præferencer ved bosætning, fraflytningsårsager, perspektiv på Bornholm og sandsynlighed for tilbageflytning.

Den kvalitative metode har åbnet for forståelsen af fraflytteres subjektive erfaringer, praksisser og følelser i forbindelse med fraflytning, hvilket har muliggjort en systematisk sammenligning på tværs af interviewpersoner og nuancering af de kvantitative data.

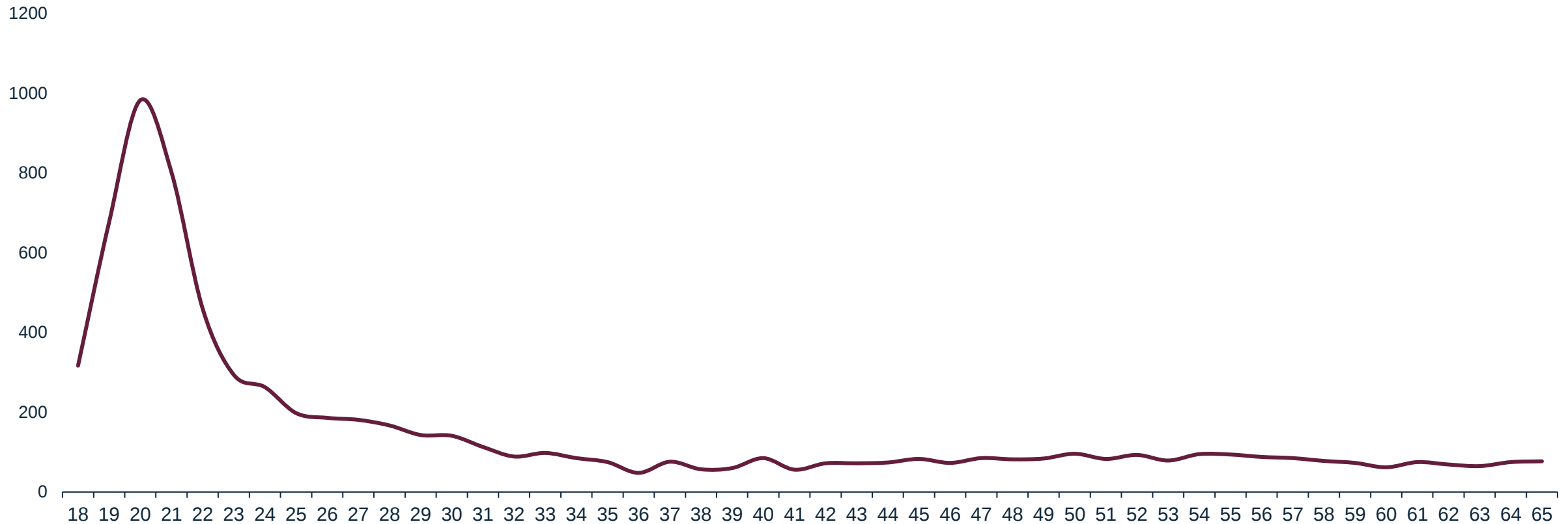


Bilag



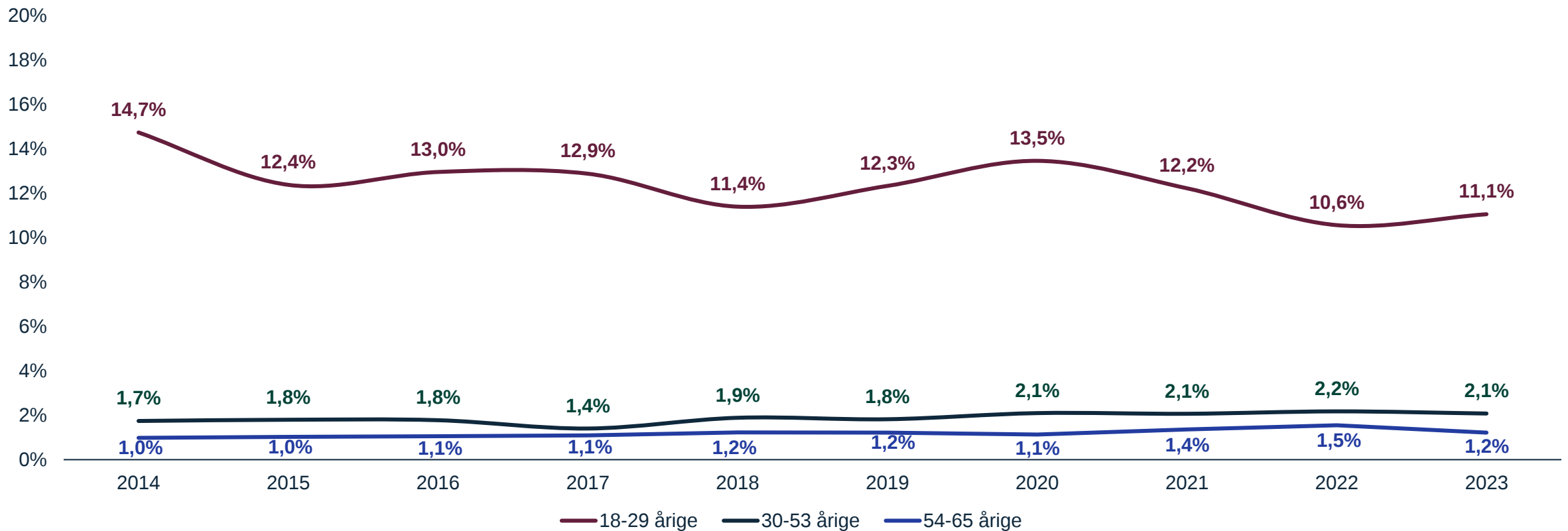
Størstedelen af fraflyttere forlader Bornholm i alderen 18-24 år – der er ligeledes flere i alderen 25-29 år der flytter, mens dette gælder færre ældre

Aldersprofilen blandt fraflytterne fra Bornholm, der har boet i Bornholms Kommune i mindst ét år før flytningen, for perioden 2014 – 2023



Flere end 10 pct. af alle bornholmere i alderen 18-29 år flytter årligt fra Bornholm. Andelen har imidlertid været faldende, hvilket tyder på, at unge i højere grad bliver

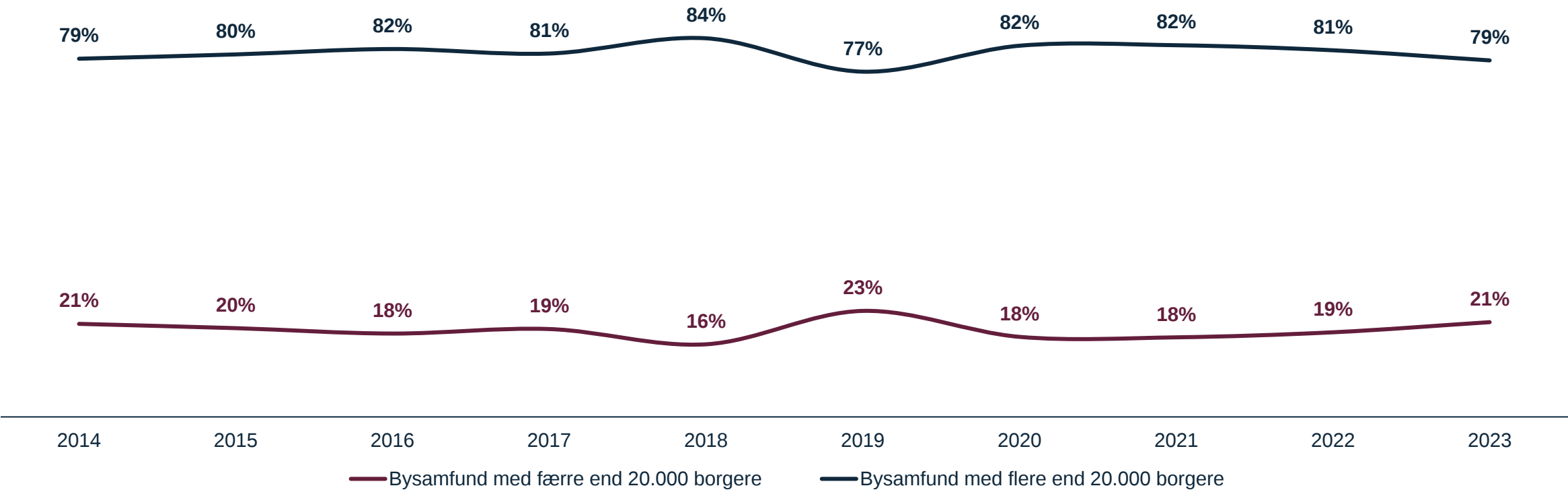
Andelen af aldersgruppen i Bornholms Regionskommune der flytter i årene 2014-2023



Omtrent 80 procent af de unge flytter til byer med over 20.000 indbyggere, hvilket er stabilt over de sidste 10 år



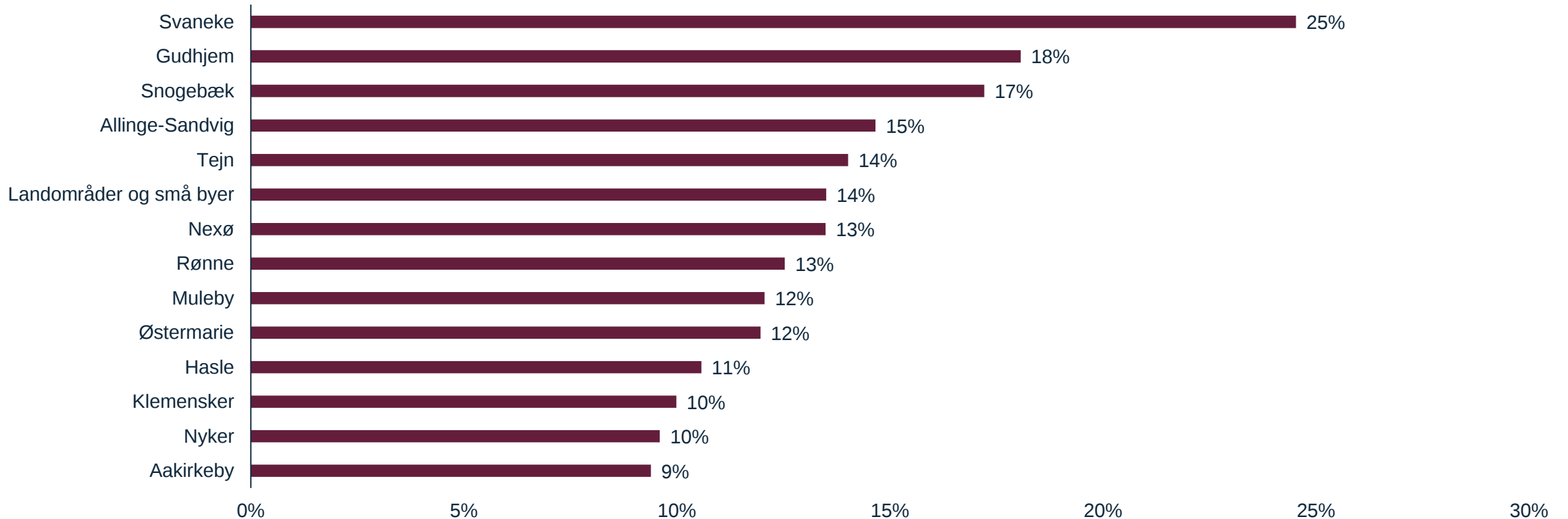
Andelen af de årlige fraflytninger foretaget til byer med færre eller flere end 20.000 indbyggere blandt 18-29 årige fraflyttere





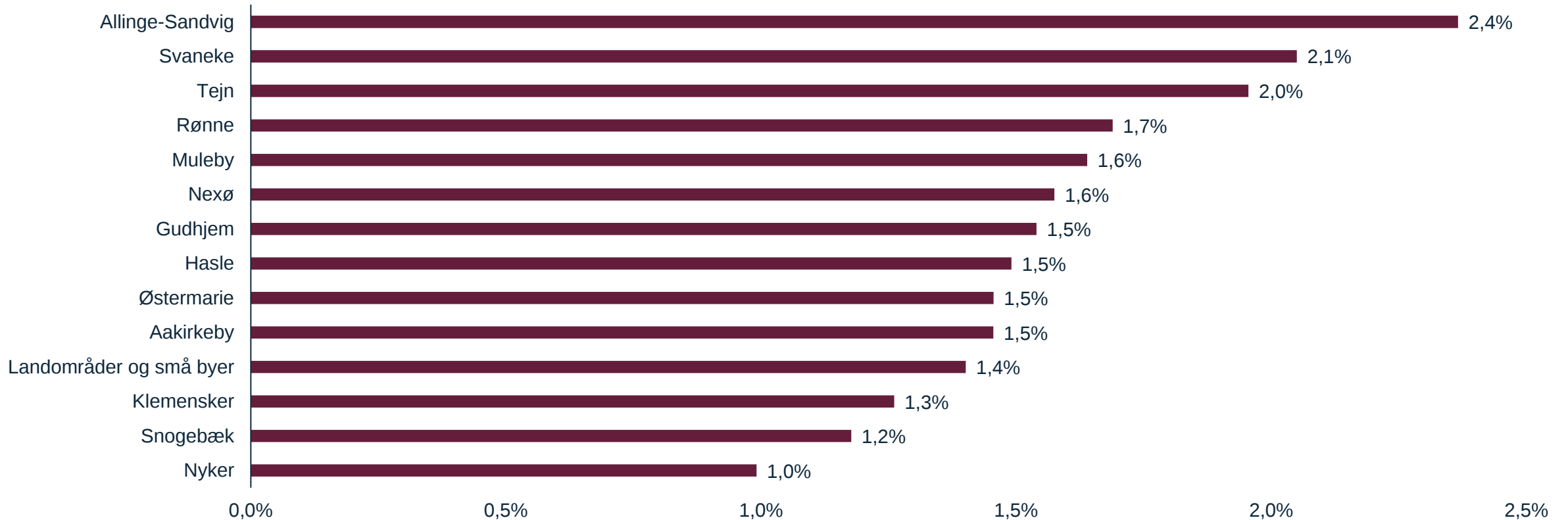
Der er stor variation i andelen af unge, der forlader byer på Bornholm. Svaneke, Gudhjem og Snogebæk er de byer med den største andel af unge fraflyttere

Den gennemsnitlige andel af 18-29 årige i bornholmske byer som flytter fra Bornholm årligt i perioden 2014-2023



Der er relativt stor variation andelen af 30-65 årige der forlader byer på Bornholm årligt. Allinge-Sandvig, Svaneke og Tejn har de største andele af voksne fraflyttere

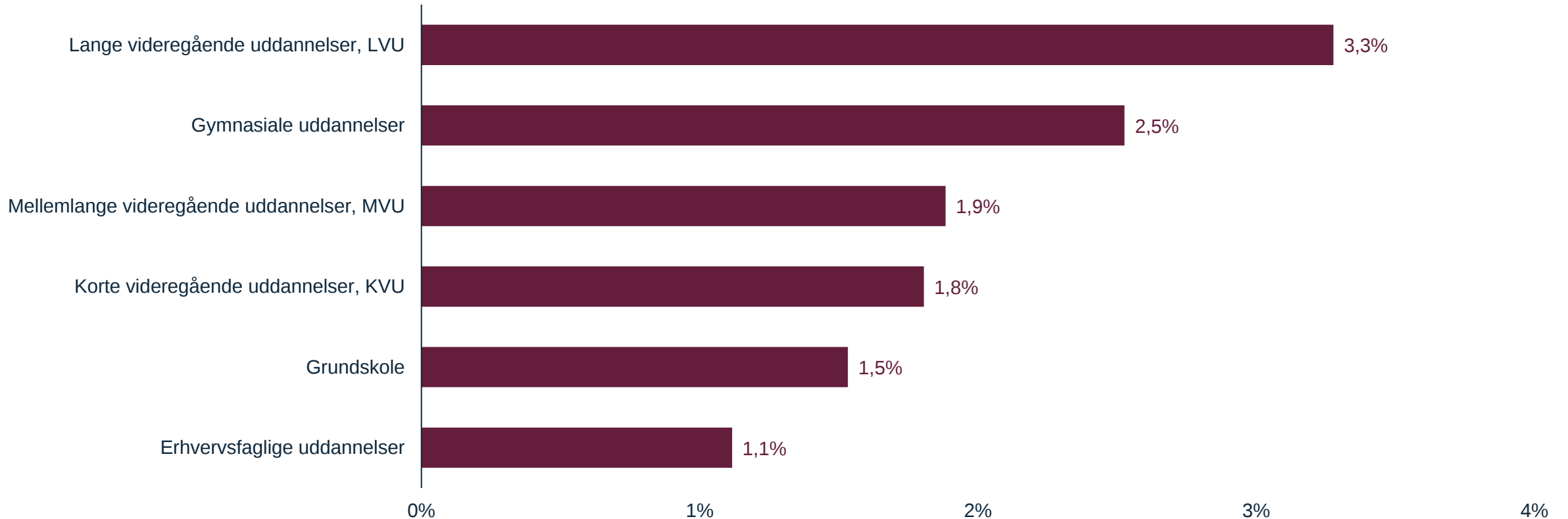
Den gennemsnitlige andel af 30-65 årige i bornholmske byer som flytter fra Bornholm årligt i perioden 2014-2023, hvorom det gælder at de har boet på Bornholm i minimum ét år forud for flytningen





Der er en tendens til at fraflytterne i højere grad består af borgere med LVU, mens færre borgere med erhvervsfaglige eller grundskole fraflytter Bornholm

Den gennemsnitlige andel af alle 30-65-årige bornholmere med forskellige uddannelsesniveauer, der årligt flytter fra Bornholm i perioden 2014-2023

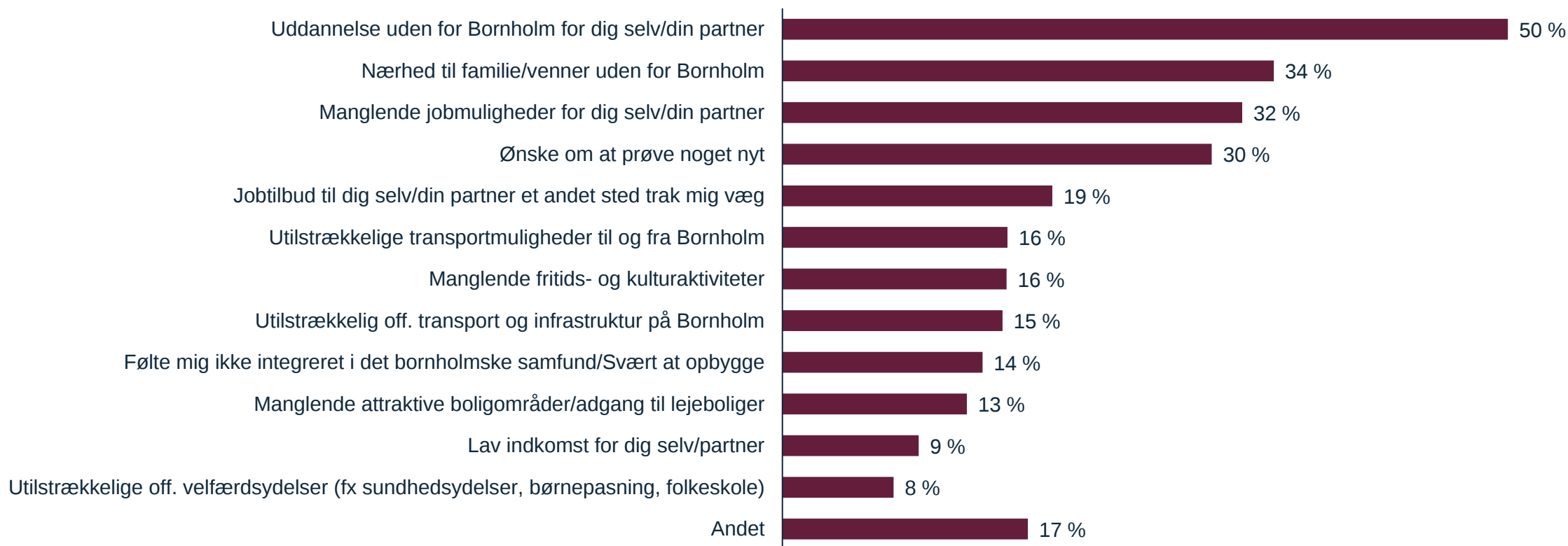


På tværs af alle fraflyttere er uddannelsesmuligheder, nærhed til familie/venner og manglende jobmuligheder, de primære årsager til at fraflytte Bornholm



Hvad var de vigtigste årsager til, at du flyttede fra Bornholm?

N = 901

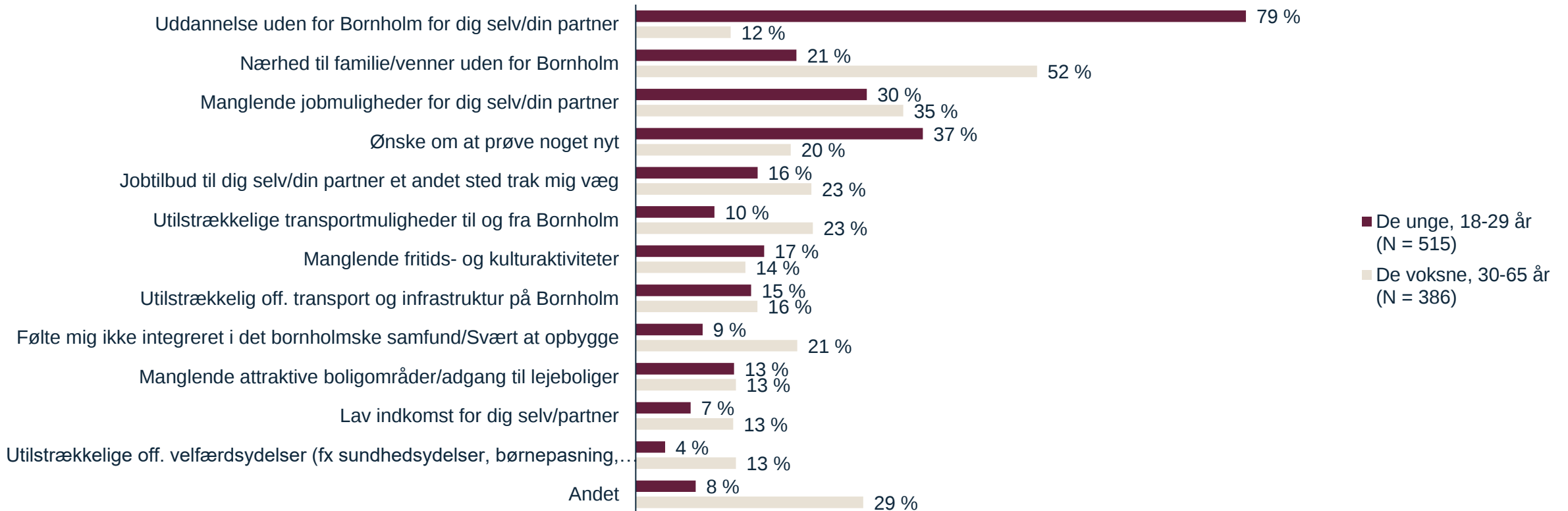


Størstedelen af unge fraflytter Bornholm ifm. uddannelse på fastlandet. For de voksne (30+) er nærhed til familie og venner den primære årsag



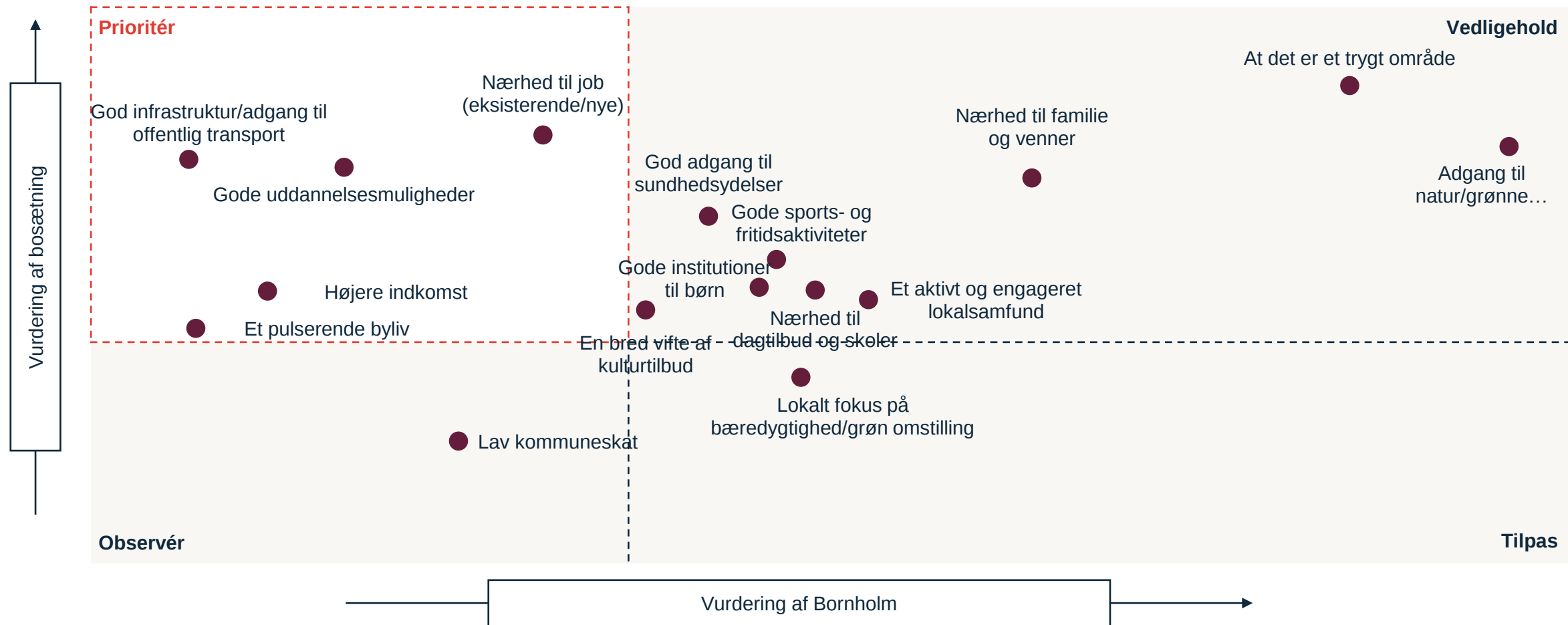
Hvad var de vigtigste årsager til, at du flyttede fra Bornholm?

N = 901



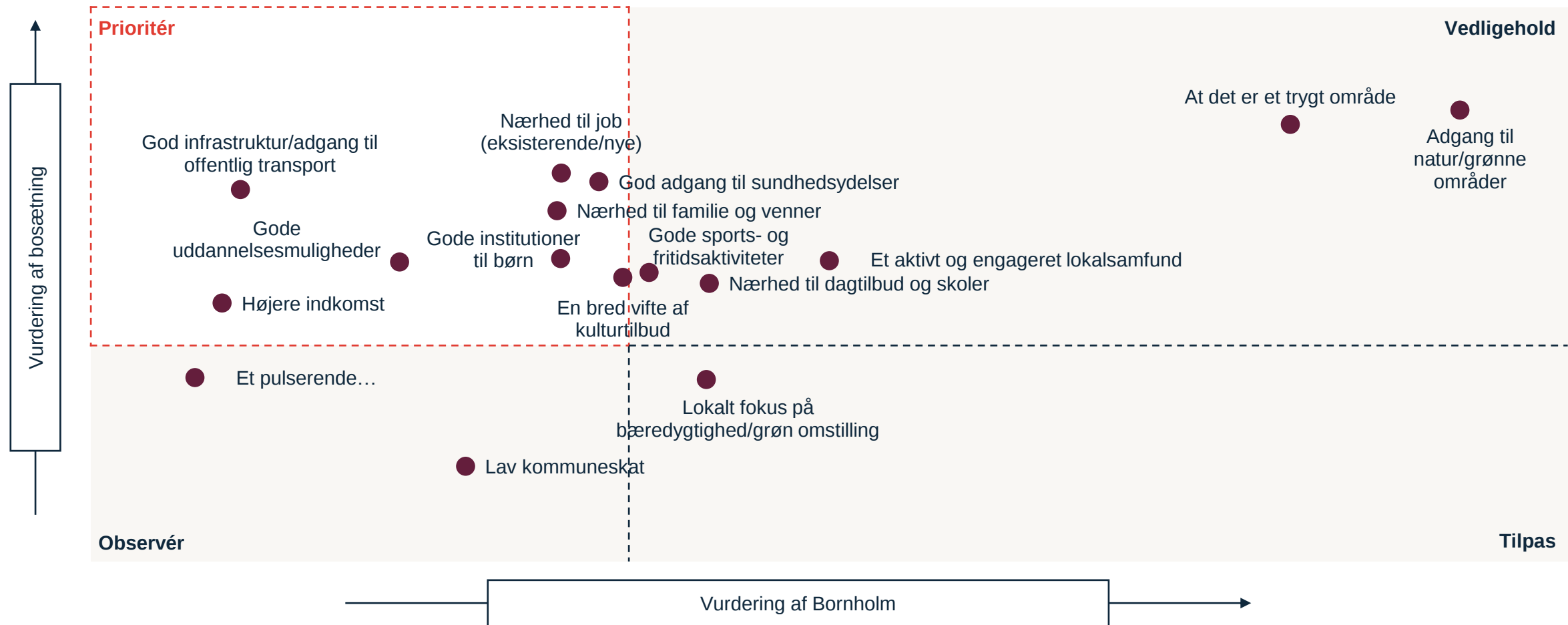
For de unge er et trygt område den vigtigste bosætningsfaktor tæt efterfulgt af jobmuligheder, god infrastruktur og uddannelsesmuligheder, som de også vægter højt

Prioriteringskort: 18-29 år (de unge)



Adgang til natur områder den vigtigste bosætningsfaktor for de 30-49-årige tæt efterfulgt af et trygt område, jobmuligheder, infrastruktur og gode sundhedsydelser

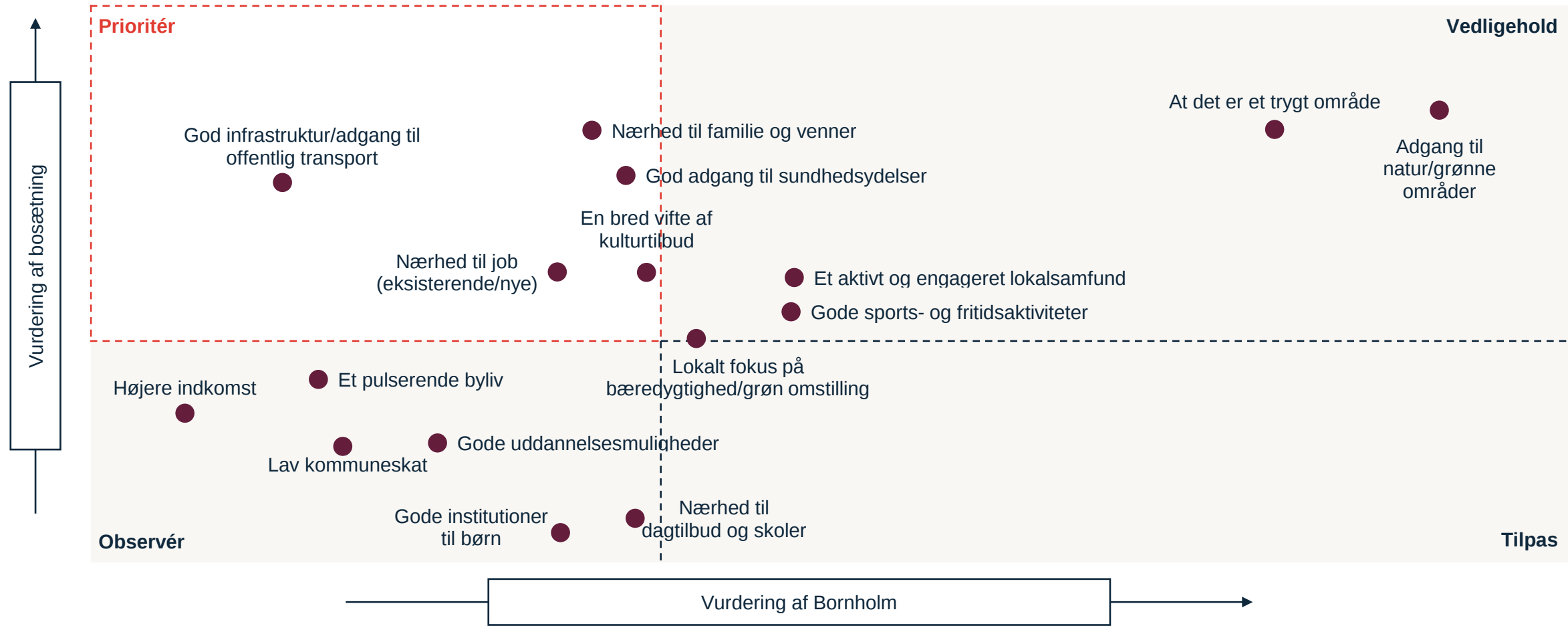
Prioriteringskort: 30-49 år



Natur områder den vigtigste bosætningsfaktor for 50+ årige tæt efterfulgt af et trygt område, nærhed til familie/venner, infrastruktur og gode sundhedsydelser



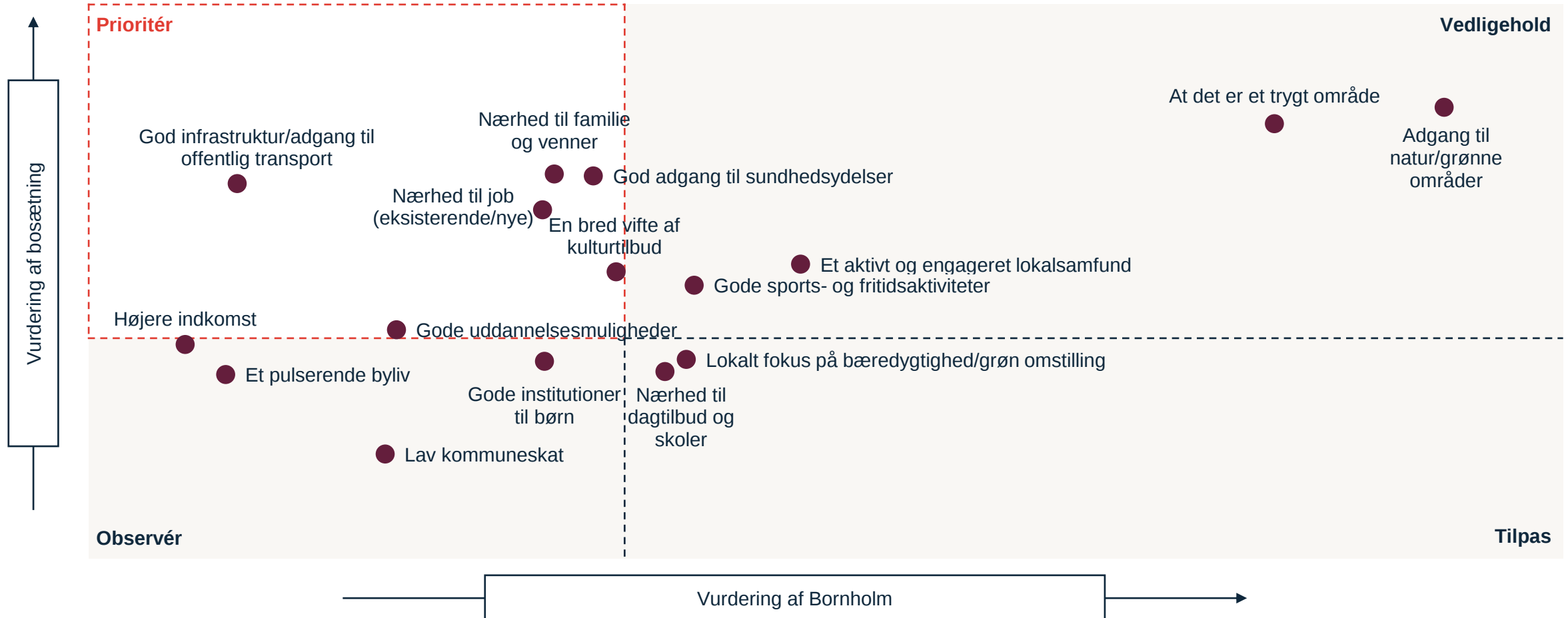
Prioriteringskort: 50+ år

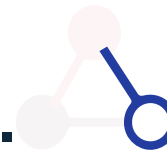




Natur områder og et trygt område er de vigtigste bosætningsfaktorer for de voksne samt nærhed til familie/venner, sundhedsydelser og god infrastruktur

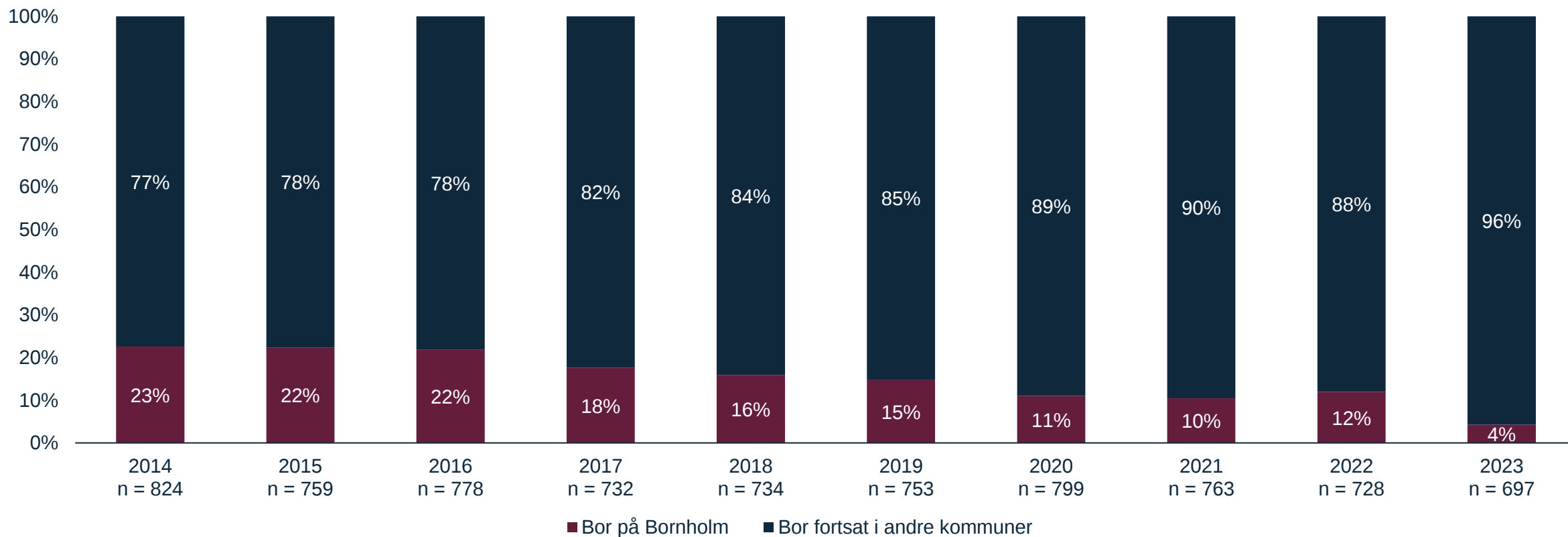
Prioriteringskort: 30+ år (de voksne samlet)





Bornholm til(bage)trækker en større andel af de fraflyttede borgere over tid. Mere end en femtedel af fraflyttere fra 2014-2016 er flyttet tilbage til Bornholm

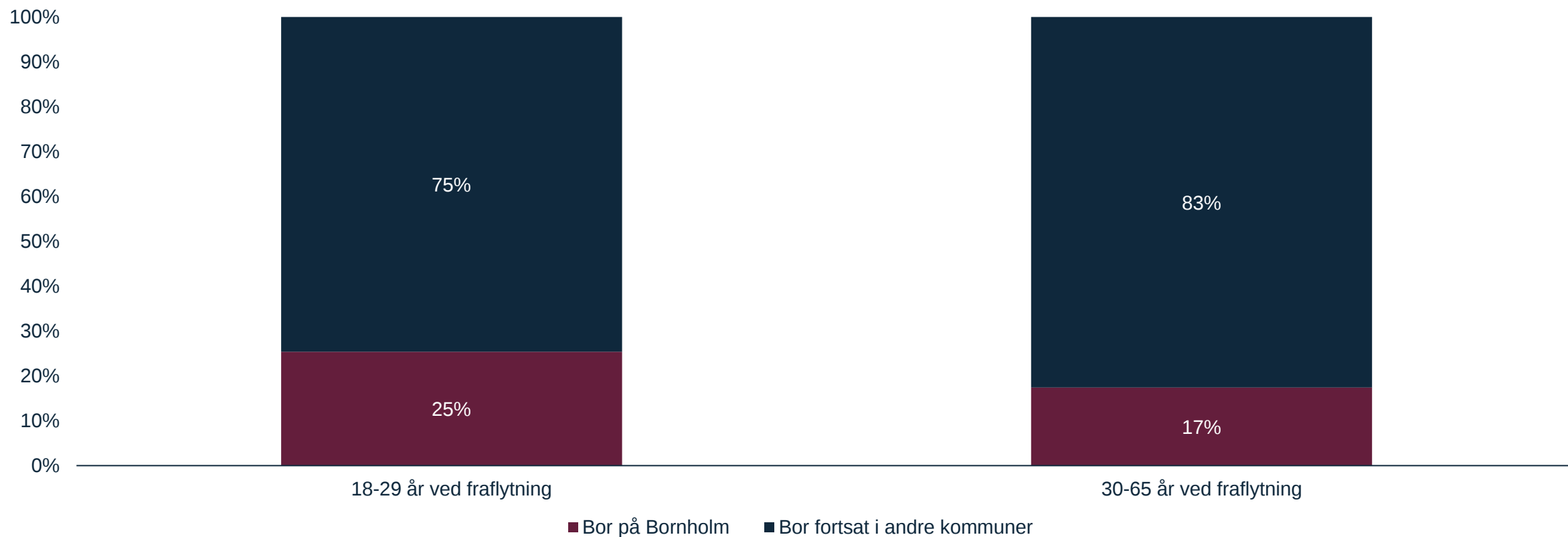
Antal flyttede borgere i alderen 18-65 år, opdelt efter om de i 2023 er flyttet tilbage eller bor i andre kommuner





Hver fjerde fraflytter i alderen 18-29 år vender tilbage til Bornholm efter 9-10 år – dette gælder kun 17 pct. af fraflytterne i alderen 30-65 år

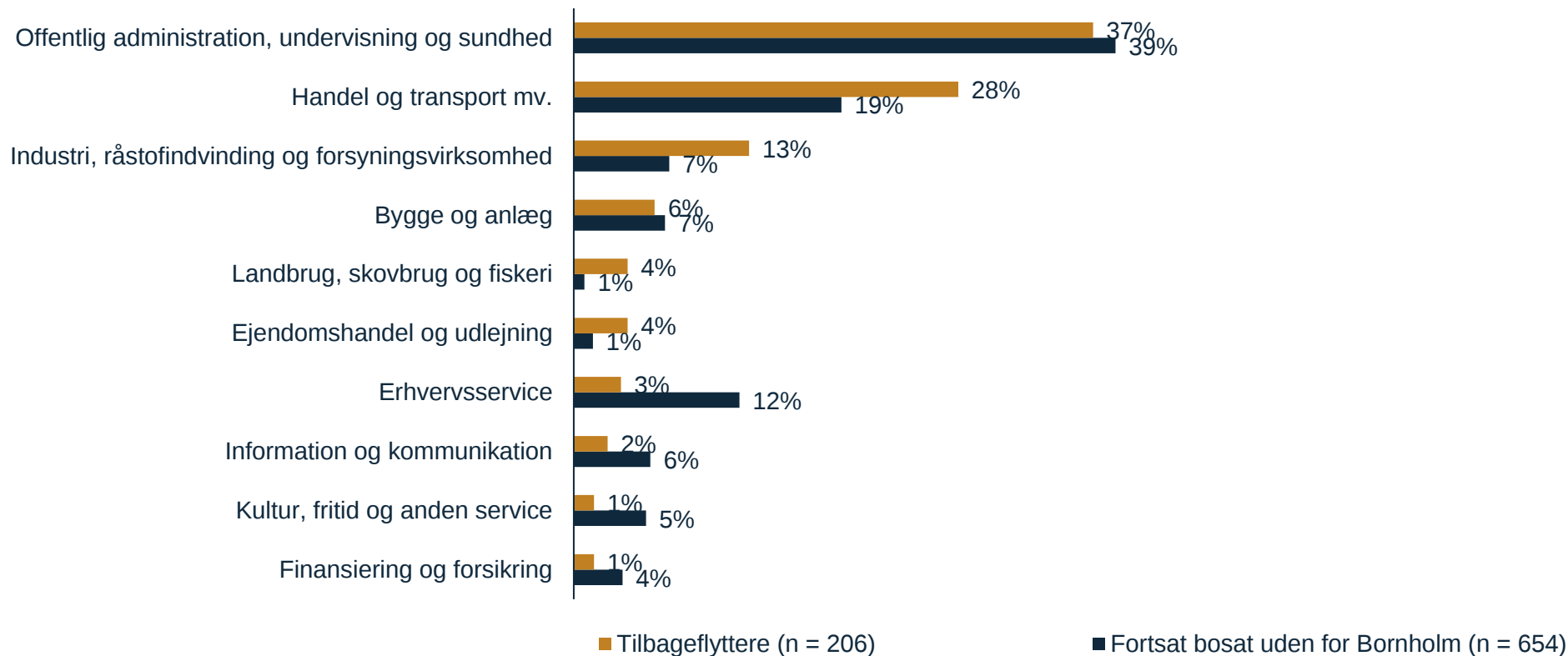
Andelen af fraflytterne fra Bornholm i 2014 og 2015 som i 2023 igen bor på Bornholm opdelt efter deres alder ved flytningen





Blandt de 18-29-årige, der flytter tilbage til Bornholm, er offentlig administration, undervisning og sundhed den branche, som flest er beskæftiget i

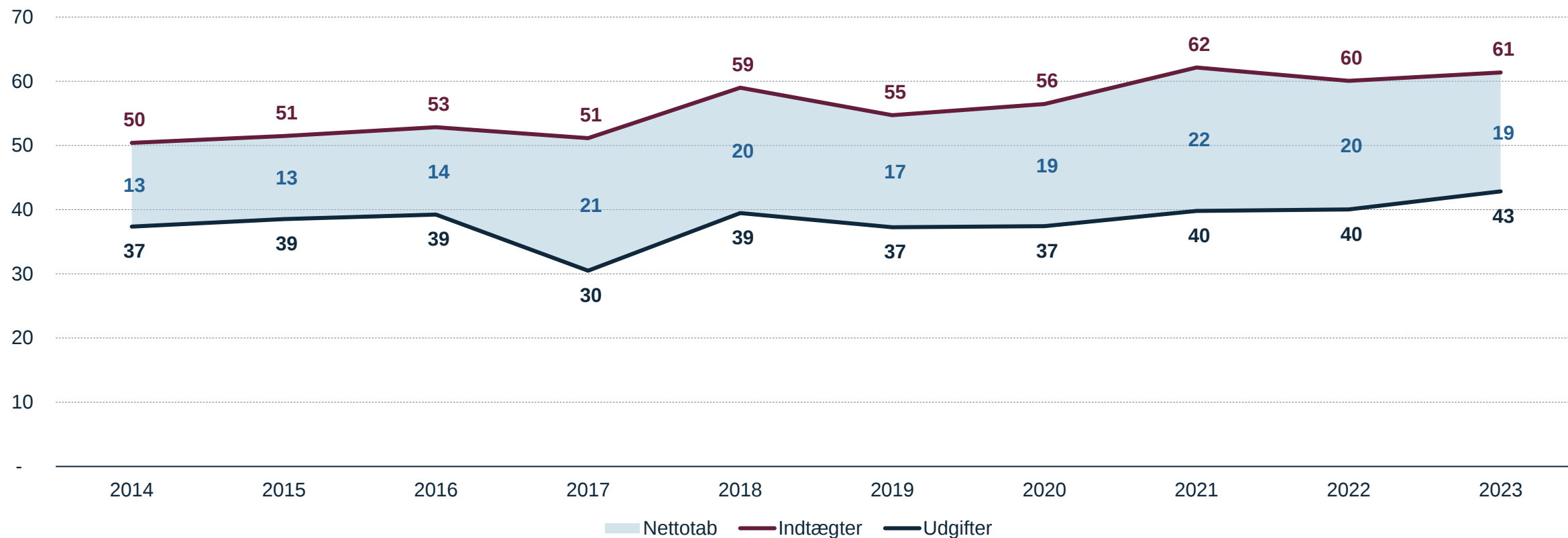
Den primære branchetilknytning i 2023 blandt de 18-29-årige, der flyttede fra Bornholm i 2014-2015, opgjort efter om de er flyttet tilbage til Bornholm eller ej



Bornholms Regionskommune mister i stigende grad mister økonomisk bæredygtige borgere

De årlige gennemsnitlige forbigående indtægter og udgifter fra/til borgere i samme år de flytter

Tusinde kroner (2023-priser)

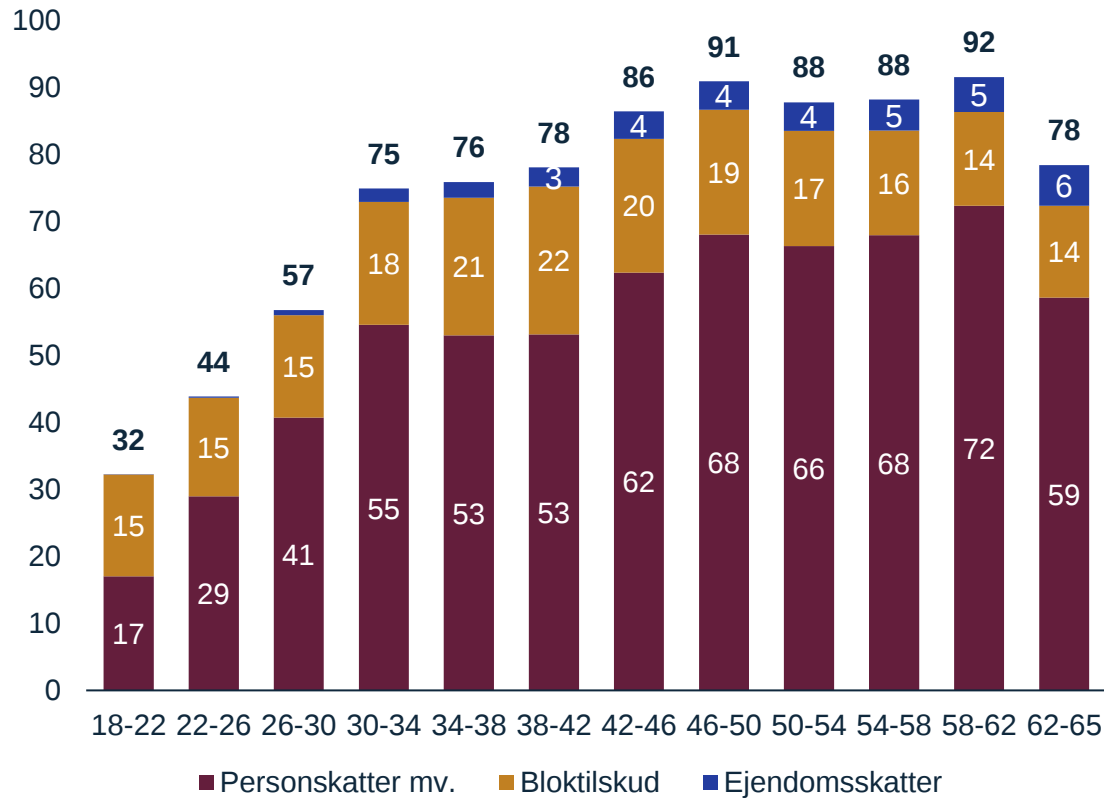


Nedenfor ses indholdet af de gennemsnitlige indtægter og udgifter fordelt på aldersgrupper



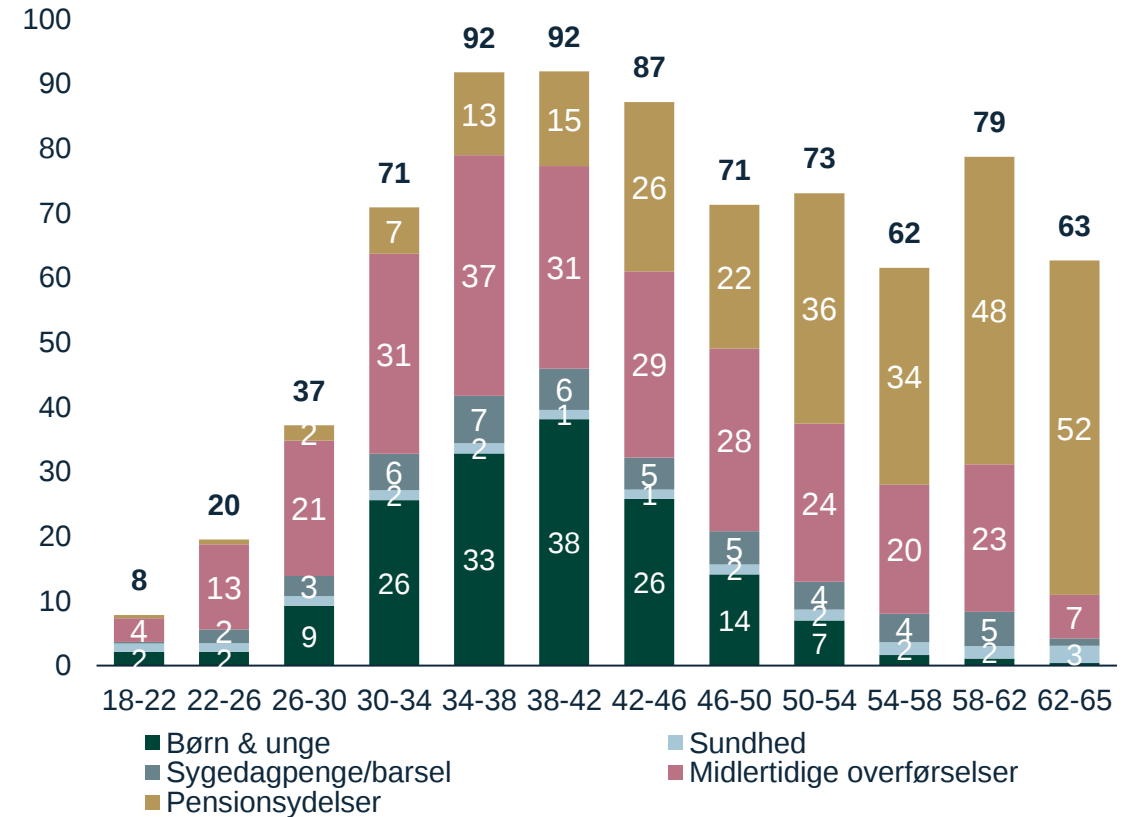
De gennemsnitlige indtægter fra fraflytterne i det år de flytter fordelt på aldersgrupper

I tusinde kr. (2023 priser)



De gennemsnitlige udgifter til fraflytterne i det år de flytter fordelt på aldersgrupper

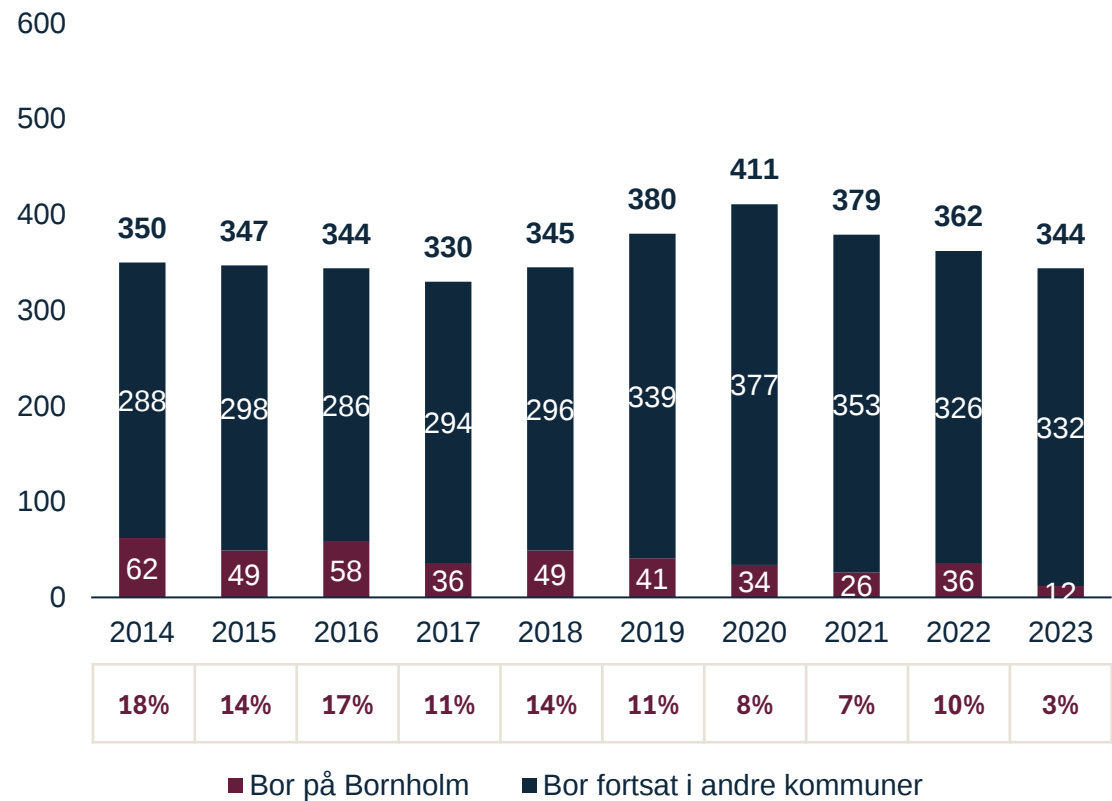
I tusinde kr. (2023 priser)



Bornholm tilbagetrækker oftere fraflyttere som er opvokset på Bornholm. Omtrent en fjerdeded af fraflytterne der er opvokset på Bornholm vender tilbage efter 7-10 år

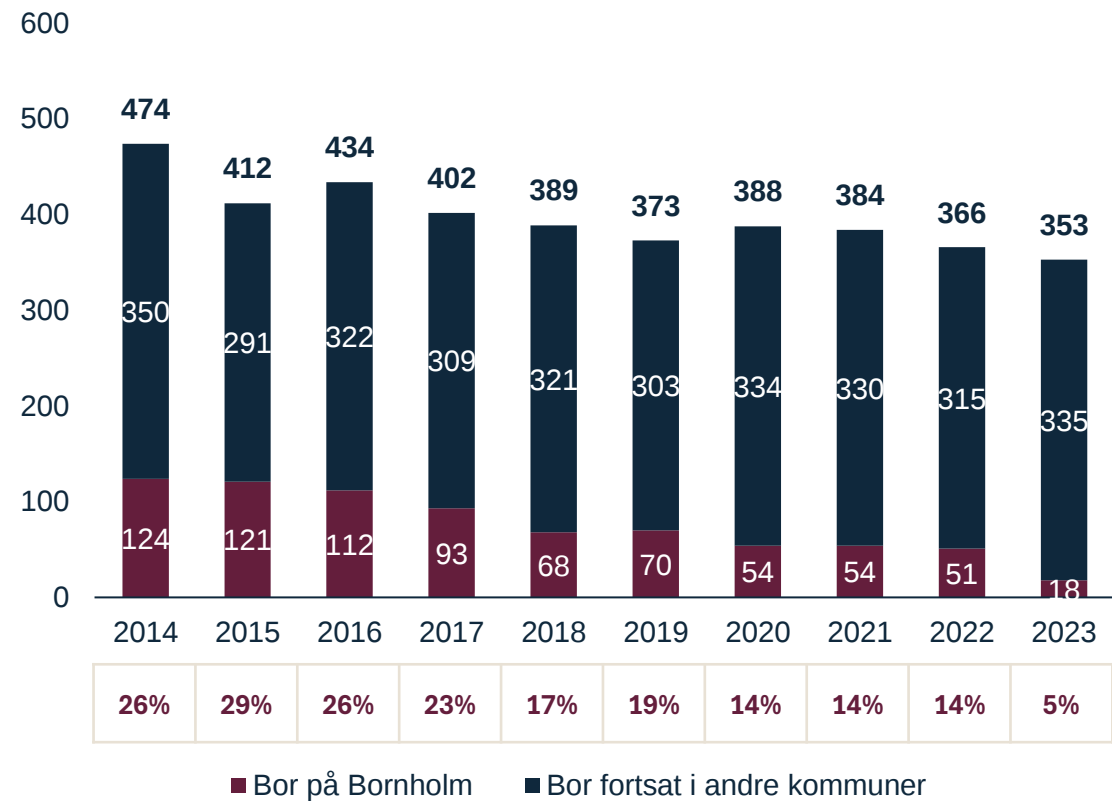
Antallet af årlige fraflyttere i alderen 18-65 år for perioden 2014-2023 samt antallet af disse, der i 2023 enten er vendt tilbage til Bornholm eller fortsat bor uden for øen

Tilflyttere til Bornholm



Antallet af årlige fraflyttere i alderen 18-65 år for perioden 2014-2023 samt antallet af disse, der i 2023 enten er vendt tilbage til Bornholm eller fortsat bor uden for øen

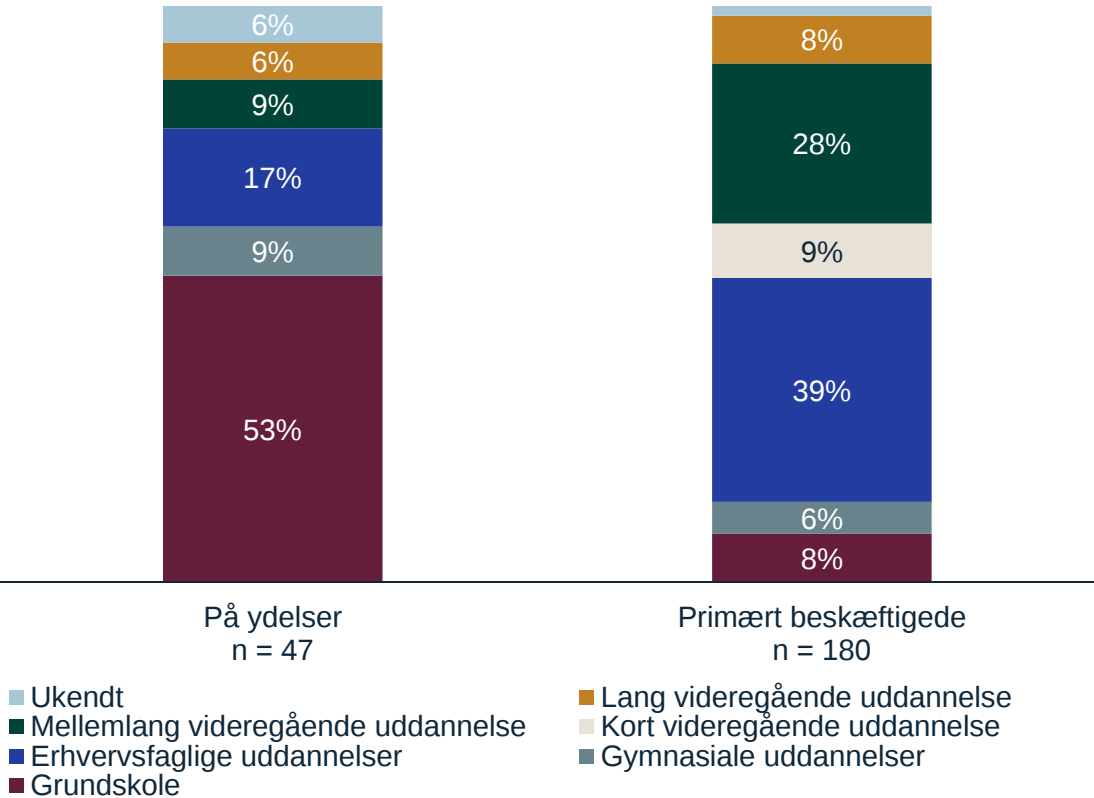
Opvokset på Bornholm



Uddannelsesniveauet blandt tilbageflyttere, der modtager ydelser, er markant lavere end blandt de beskæftigede

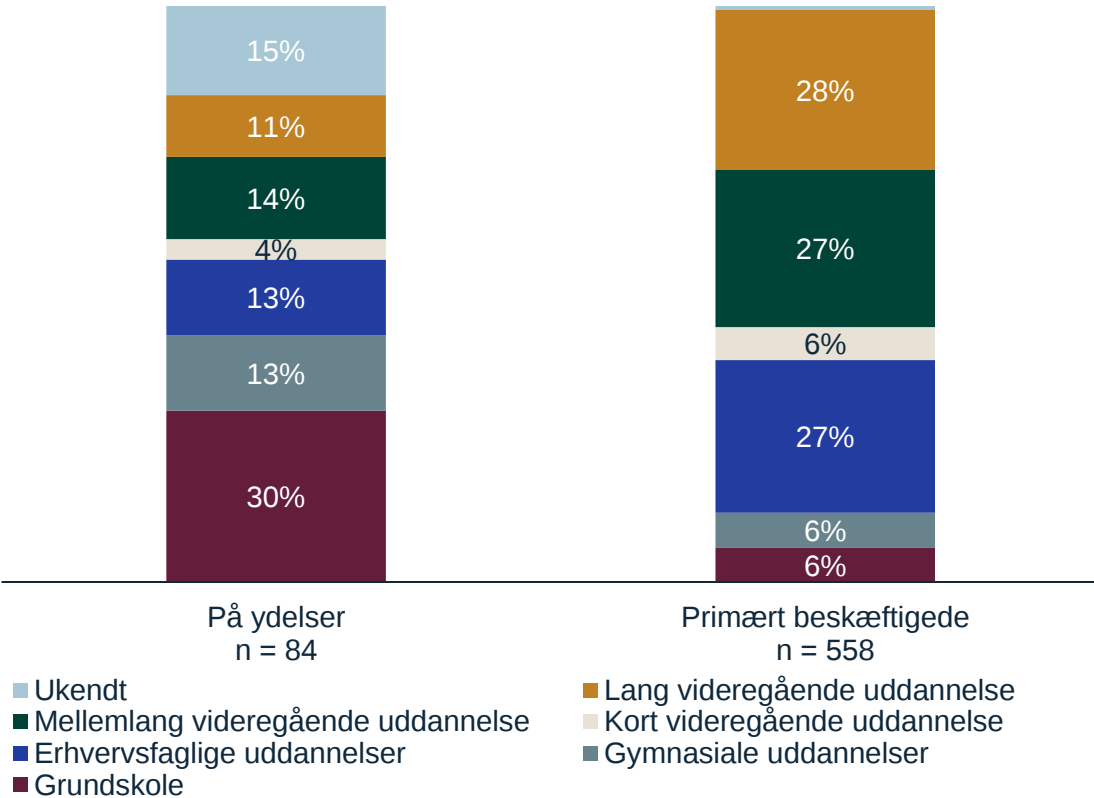
Uddannelsesniveauet i 2023 blandt 18-29-årige der flyttede fra Bornholm i 2014-2015 opgjort efter om de primært er beskæftigede eller på ydelser i 2023

Tilbageflyttere til BRK



Uddannelsesniveauet i 2023 blandt 18-29-årige der flyttede fra Bornholm i 2014-2015 opgjort efter om de primært er beskæftigede eller på ydelser i 2023

Fraflyttere fortsat bosat uden for BRK

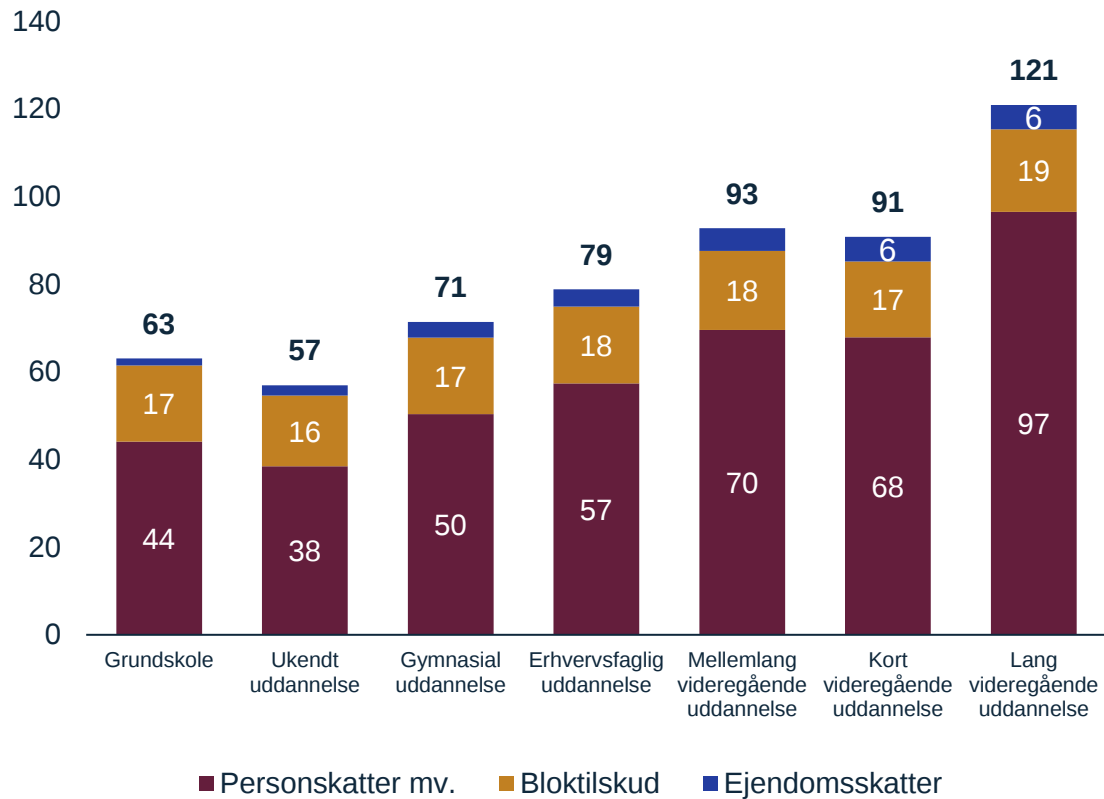




Nedenfor ses indholdet af de gennemsnitlige indtægter og udgifter fordelt på uddannelsesgrupper for fraflyttere i alderen 30-65 år

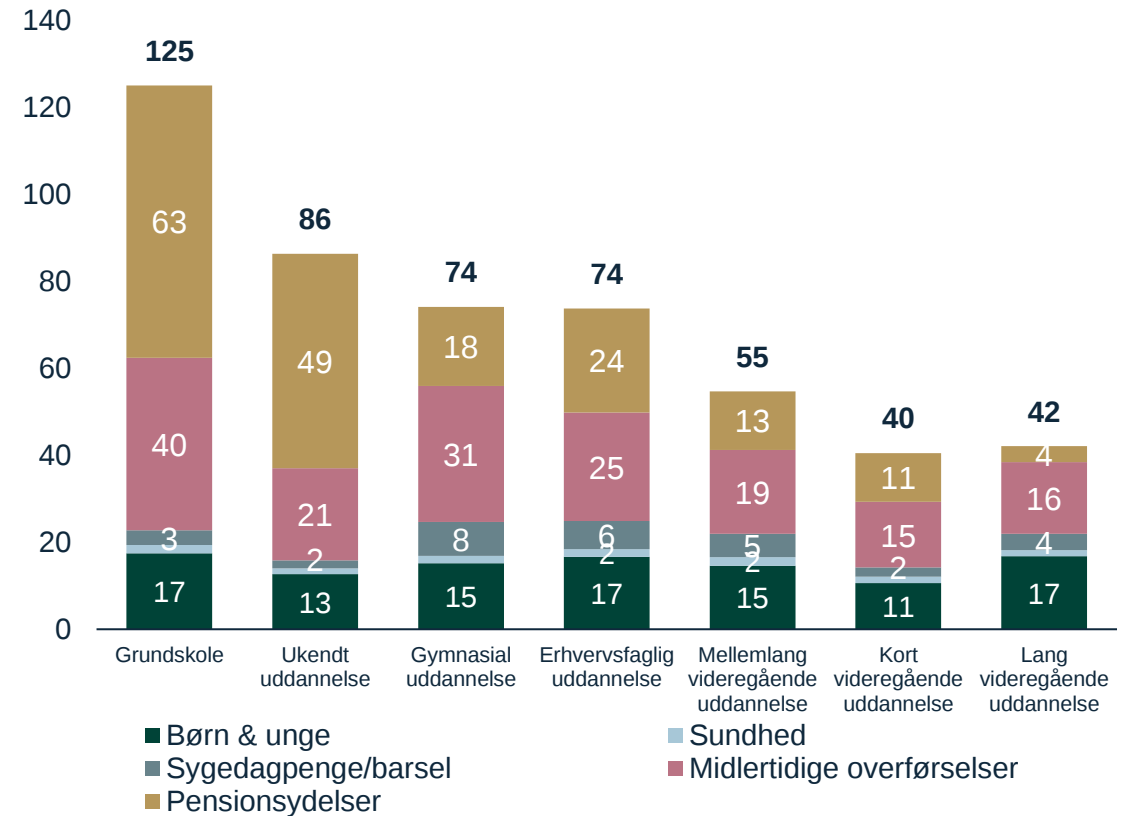
De gennemsnitlige indtægter fra fraflytterne i det år de flytter fordelt på uddannelsesgrupper

I tusinde kr. (2023 priser)



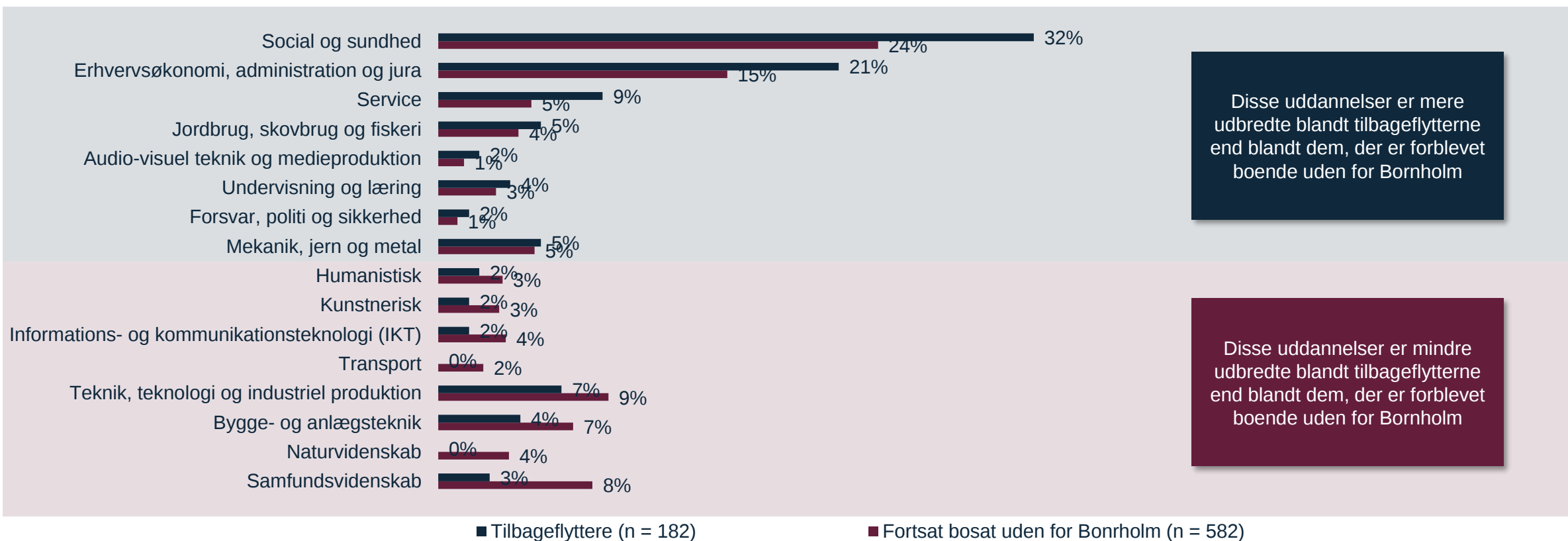
De gennemsnitlige udgifter til fraflytterne i det år de flytter fordelt på uddannelsesgrupper

I tusinde kr. (2023 priser)



Hver anden tilbageflytter har en uddannelse inden for social/sundhed eller erhvervsøkonomi. Få med en samfunds- eller naturvidenskabelig uddannelse vender tilbage

Fagområdet for den højest gennemførte uddannelse i 2023 blandt fraflyttere, der flyttede fra Bornholm i alderen 18-29 år i 2014-2015, og som sidenhen har gennemført en videregående uddannelse¹, opgjort efter, om de er flyttet tilbage til Bornholm eller ej



Note (1): Med videregående uddannelse menes erhvervsfaglige uddannelser samt korte, mellemlange eller lange videregående uddannelser. Fraflyttere, som i 2023 har grundskole, gymnasial uddannelse eller ukendt uddannelse som højeste gennemførte niveau, er ekskluderet fra opgørelsen.

